

„Търговска банка Д“ АД
Самостоятелен годишен
финансов отчет и доклад за
дейността за 2024 г.

Име на дружеството:

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

Надзорен съвет:

**Фуат Гювен
Бахатин Гюрбюз
Валери Борисов Борисов**

Управителен съвет:

**Анна Иванова Аспарухова
Мартин Емилов Ганчев
Пламен Иванов Дерменджиев
Валентина Димитрова Борисова
Захари Димитров Алипиев**

Изпълнителни директори:

**Анна Иванова Аспарухова
Мартин Емилов Ганчев**

**Директор дирекция "Планиране,
контрол, финансова отчетност и
главно счетоводство":**

Милена Дунева

**Директор дирекция "Правна" и
главен юрисконсулт:**

Теодора Матеева

Адрес на управление:

**гр. София
бул. „Ген. Тотлебен” № 8**

Одитори:

**БЕЙКЪР ТИЛИ КЛИТУ И
ПАРТНЬОРИ ЕООД**

РСМ БГ ООД

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
И
ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

НА
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

за 2024 г.

април 2025 г.

I. Профил на банката

Търговска Банка Д АД е акционерно дружество, притежаващо универсален банков лиценз за извършване на банкова дейност на територията на Република България и на сделки в чужбина.

Основната дейност на банката през 2024 г. е свързана с привличане на депозити от клиенти, предоставяне на кредити на бизнес клиенти и граждани, обслужване на разплащания на клиенти в страната и в чужбина, сделки с ценни книжа, извършване на репо-сделки на междубанковия пазар, сделки с чуждестранна валута, издаване на акредитиви и гаранции и други финансови услуги.

II. Собственост и управление

Към 31.12.2024 г. капиталът на банката е собственост на г-н Фуат Гювен, който притежава пряко 55,52 % от капитала, а останалите 44,48 % - чрез компанията ФОРТЕРА АД с ЕИК 175194303.

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД има двустепенна система на управление с Надзорен и Управителен съвети. Надзорният съвет (НС) избира членовете на Управителния съвет (УС), одобрява овластяването на изпълнителни членове - Изпълнителни директори, и определя възнаграждението на членовете на УС.

Към 31 декември 2024 г. Надзорният съвет на Банката е в състав:

- Фуат Гювен – Председател на НС;
- Бахатин Гюрбюз – член на НС;
- Валери Борисов Борисов – член на НС.

Към 31 декември 2024 г. съставът на Управителния съвет е:

- Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Главен изпълнителен директор;
- Мартин Емилов Ганчев - Член на УС и Изпълнителен директор;
- Пламен Иванов Дерменджиев – Член на УС;
- Валентина Димитрова Борисова – Член на УС;
- Захари Димитров Алипиев – Член на УС.

През периода 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г. не са извършвани промени в управлението и по регистрацията на Банката.

1. Информация за лицата, управляващи и представляващи Банката

Към 31.12.2024 г. Банката има двама изпълнителни директори и пет члена на Управителния съвет:

- г-жа Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Главен изпълнителен директор;
- г-н Мартин Емилов Ганчев – Член на УС и Изпълнителен директор;
- г-н Пламен Иванов Дерменджиев – Член на УС ;
- г-жа Валентина Димитрова Борисова – Член на УС;
- г-н Захари Димитров Алипиев – Член на УС.

Съгласно изискванията на Закона за кредитните институции, разпоредбите на Устава на “Търговска банка Д” АД и търговската регистрация на дружеството, банката се представлява от всички членове на УС колективно или заедно от двама изпълнителни директори.

Изпълнителните директори и членовете на УС нямат участие в акционерния капитал на Банката.

2. Информация по чл. 39, т. 6 от Закона за счетоводството и чл. 187д и чл. 247 от Търговския закон

2.1 по чл. 39, т. 6 от ЗС – не е приложимо;

2.2 по чл. 187д от ТЗ – не е приложимо;

2.3 по чл. 247, ал. 2 от ТЗ:

- т. 1 - Възнагражденията, получени общо през 2024 г. от членовете на НС и УС на Банката, са в размер на 4 113 хил. лева;
- т. 2 - Няма такива сделки през 2024 год.;
- т. 3 - Не съществуват ограничения на правата на членовете на съветите да придобиват акции и облигации на дружеството (Банката);
- т. 4 – По наше най-добро знание участията на членовете на НС и УС на Банката като неограничено отговорни съдружници, притежаването на повече от 25 % от

капитала на други дружества, както и участието им в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети са:

Валери Борисов Борисов – Член на НС (за периода от 01.01.2024 г. до 31.12.2024 г.):

1. Елкабел АД, ЕИК 102008573 – Член на Надзорния съвет;
2. Адвокатско дружество "Борисов и Борисов", БУЛСТАТ 175640079 – управляващ;
3. Интерюс ООД, ЕИК 831644428 – съдружник с дял в капитала повече от 25 %.

Фуат Гювен – Член на НС, избран за Председател на НС (за периода от 01.01.2024 г. до 31.12.2024 г.):

1. Фортера АД, ЕИК 175194303, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
2. Гама Инвест АД, ЕИК 831283821, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
3. Елкабел АД, ЕИК 102008573, гр. Бургас, ул. «Одрин» № 15 – мажоритарен акционер и Председател на Надзорния съвет;
4. Аидатур АД, ЕИК 836143710, гр. Хасково, пл. «Атлантически» № 1 – член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор, краен собственик на капитала;
5. ЕТ Магазин Шипка Фуат Гювен, Република Турция, рег. № на Търговски регистър Истанбул 192291, Истанбул, Селимие Искеле Джад. № 37, Юскюдар;
6. Емелда Дери Конфексийон Туризм Иншаат Санаи Ве Дъш Тиджарет Аноним Ширкети, Република Турция, рег. № на Търговски регистър Истанбул 281 558, Истанбул, Зейтинбурну, Казлъчешме, Демирхане Джаддеси, Бешкардешлер Сок 8-10 – мажоритарен акционер и представляващ;
7. Магазин Шипка Фуат Гювен ООД, ЕИК 175205415, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала, както и управител;
8. Емелда ЕООД, ЕИК 175205365, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала и управител;

9. Тракия 97 ЕООД, ЕИК 126073031, гр. Свиленград, кв. Гарата, Свободна безмитна зона – краен собственик на капитала и управител;
10. Стил 93 ООД, ЕИК 831303003, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала и управител;
11. Елефорс ООД, ЕИК 131237742, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 - краен собственик на капитала и управител;
12. Кърджали-Табак АД, ЕИК 108024351, гр. Кърджали, ул. „Републиканска“ № 1– краен собственик на капитала , член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
13. ШИПКА-ФУАТ-ГЮВЕН-ВАРНА ООД, ЕИК 000100591, гр. Варна, к.к. СВ.СВ.Константин и Елена, Търговски център обособена част от СВ.СВ.Константин и Елена АД - краен собственик на капитала и управител;
14. Свиленград-Газ АД, ЕИК 200462966, гр. Свиленград, пл. Свилен, х-л Свилен, ет. 1, ап. 2 – мажоритарен акционер;
15. ШИПКА ОЙЛ ЕООД /с предходно търговско наименование Свиленград Газ Сервиз ЕООД/, ЕИК 201025058, гр. Свиленград, пл. Свилен, х-л Свилен, ет. 1, ап. 2 – едноличен собственик на капитала и управител;
16. БРАТЯ ВАСИЛЕВИ ООД, ЕИК 010752510, гр. София, район Изгрев, бул. Щерю Атанасов № 5 – собственик на капитала – лично и чрез Ле Рой Ентърпрайсиз Лимитед, Лондон, Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия и управител на дружеството;
17. „Алфа Дери Конфексион Туризъм“ ООД, Турция, регистрирано в търговския регистър на Република Турция, Турция, град Истанбул, кв. Зейтинбурну, Казлъ чешме 8-10, Бешкардешлер 2, мажоритарен дял от капитала;
18. „Интер Ким Петрол Ве Петрокимия“ ЕООД, Турция, гр. Истанбул, мажоритарен дял от капитала;
19. „Плас Ким Петрол Ве Петрокимия Юрунлери Дъш Тидж.“ ООД, Турция, гр. Истанбул, мажоритарен дял от капитала;
20. „Бета Туристик Тесислер Ишл.“ ООД, Турция, гр. Истанбул, мажоритарен дял от капитала;
21. „Делта Балончулук Хаванджалък Туризъм ве Енерджи Тиджарет“, Турция, град Истанбул – управител;
22. „Гама Туристик Тесис Ишл. АШ“, Турция, град Истанбул – управител;

23. „Фрегат“ АО, гр. Москва, кв. Измайлово, бул. „Уралска“ №1 - едноличен собственик на капитала, представляващ и управляващ;
24. Ле Рой Ентърпрайзиз Лимитед, Лондон, Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия – едноличен собственик на капитала и управител на дружеството;
25. Елматериали ЕООД, ЕИК 205149060, гр. Бургас, ул. Одрин № 15 - краен собственик на капитала;
26. „Иванчов хан“ ЕАД, ЕИК 206801576, гр. София, бул. Черни връх № 12 – краен собственик на капитала, член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
27. „Иванчов стан“ ЕООД, ЕИК 207148740, гр. София, бул. Едуард Тотлебен № 8, ет. 5 -28. „Ловни хълмове“ ЕООД, ЕИК 200521126, сед. и адрес на управление: гр. София, бул. Черни връх № 12 – краен собственик на капитала и управител;
28. „Ловни хълмове“ ЕООД, ЕИК 200521126, сед. и адрес на управление: гр. София, бул. Черни връх № 12 – краен собственик на капитала и управител;
29. „ФОРХЪНТ“ ЕАД, ЕИК 200966005, сед. и адрес на управление: гр. София, бул. Черни връх № 12 – едноличен собственик на капитала, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
30. „ФОРХЕД“ АД, ЕИК 200378646, сед. и адрес на управление: гр. София, р-н Изгрев, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ № 5 – акционерно участие в размер на 50 на сто от капитала, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
31. „ФОРЛАНД“ АД, ЕИК 200285067, сед. и адрес на управление: гр. София, р-н Изгрев, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ № 5 - акционерно участие в размер на 50 на сто от капитала, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
32. „ФОРМЕДОН“ АД, ЕИК 201762016, сед. и адрес на управление: гр. София, р-н Красно село, бул. „Ген. Едуард И. Тотлебен“ № 8 – мажоритарен акционер.

*Г-н Фуат Гювен е и краен собственик на капитала на дъщерните дружества на Банката:

«Д ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН БРОКЕР» ЕООД с ЕИК 175001373, гр. София, район Красно село, бул. «Ген. Тотлебен» № 8;

«Д ИМОТИ» ЕООД с ЕИК 202773186, гр. София, район Красно село, бул. «Ген. Тотлебен» № 8;

«Д ЛИЗИНГ» ЕАД с ЕИК 203159604, гр. София, район Красно село, бул. «Ген. Тотлебен» № 8

«Д ИНВЕСТ ПАРК» ЕООД с ЕИК 206722972, гр. София, район Красно село, бул. «Ген. Тотлебен» № 8.

Пламен Иванов Дерменджиев - Член на Управителния съвет (за периода 01.01.2024 – 31.12.2024 г.):

1. "ФОНД ЗА УСТОЙЧИВО ГРАДСКО РАЗВИТИЕ" ЕАД, ЕИК 202033232 – Член на Надзорния съвет.

- т. 5 – По наше най-добро знание през 2024 год. няма сключени договори по чл. 240б от Търговския закон.

3. Адрес

Седалището и адресът на управление на „Търговска банка Д“ АД е в гр. София, Столична община, район “Красно село”, бул. „Ген. Тотлебен” № 8.

4. Отговорност на ръководството

Съгласно българското законодателство Ръководството на “Търговска банка Д” АД е задължено да изготвя годишни финансови отчети за всяка финансова година, които да отразяват достоверно имущественото и финансово състояние на Банката към края на съответния отчетен период, както и финансовите резултати за този период.

При изготвянето на тези отчети Ръководството потвърждава, че:

- използваната счетоводна политика е подходяща и е прилагана последователно;
- направените необходими преценки и предложения са в съответствие с принципа на предпазливостта;
- са използвани последователно приложимите счетоводни стандарти по закон;
- годишният финансов отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие.

Ръководството декларира, че:

- където е необходимо, е направило най-добри приблизителни преценки и решения;
- се е придържало към всички Международни стандарти за финансови отчети, приложими съгласно националното счетоводно законодателство за банките в България;

- годишният финансов отчет разкрива състоянието на Банката с разумна степен на точност;
- е предприело всички възможни мерки за опазване на активите на Банката и предотвратяване на измами.

III. Съучастия и членство в организации

- Асоциация на банките в България;
- Българска фондова борса – София АД;
- Борика АД;
- Национална Картова Схема Bcard;
- Централен депозитар АД;
- MasterCard International;
- S.W.I.F.T.;
- European Payments Council - SEPA Credit Transfer Scheme;
- Асоциация за сигурност на банковите разплащания (БАСКР);
- Българско-турска търговско-индустриална камара (БУЛТИШАД);
- Дружество на български и турски бизнесмени (БУЛТИШ);
- Българска Стопанска Камара;
- Конфедерация на работодателите и индустриалците в България (КРИБ).

Търговска банка Д АД участва или е агент в следните платежни системи и доставчици на платежни услуги:

- Банкова организация за разплащания с използване на карти (БОРИКА);
- Банкова интегрирана система за електронни разплащания (БИСЕРА и БИСЕРА7-EUR);
- Системата за брутен сетълмент в реално време (РИНГС);
- Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в евро в реално време (TARGET2);
- Агент на WESTERNUNION
- МКО VISA

IV. Дъщерни дружества

Търговска Банка Д АД притежава пет дъщерни дружества:

„Д Застрахователен Брокер“ ЕООД

През 2013 г. Търговска Банка Д АД придоби 100 % от дялове на „Виза Консулт ЕООД“. Банката е направила промени в търговското му наименование на „Д Застрахователен брокер“ ЕООД и адреса на управление гр. София, р-н Красно село, бул. Ген. Тотлебен №8. Дружеството е с предмет на дейност: застрахователен брокер, осъществяване на посредничество по възлагане при сключване на застрахователни и презастрахователни договори и свързаните с тях консултантски услуги.

Към 31 декември 2024 г. дружеството е със собствен капитал от 5 хил. лева.

„Д Имоти“ ЕООД

Дружеството е учредено през 2013 г. от Търговска банка Д АД. Седалище и адрес на управление гр. София, р-н Красно село, бул. Ген. Тотлебен №8. Предметът на дейност включва покупко-продажби на недвижими имоти, проектиране, обзавеждане, строеж на недвижими имоти с цел продажба, отдаване под наем.

Към 31 декември 2024 г. дружеството е със собствен капитал от 18.9 млн. лева.

„Д Лизинг“ ЕАД

„Д Лизинг“ ЕАД е учредено през 2014 г. и е регистрирано като финансова институция с пълнен лиценз от БНБ. Д ЛИЗИНГ ЕАД е учредено като акционерно дружество с едноличен собственик на капитала ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД. Предметът на дейност е финансиране чрез финансов лизинг на движими и недвижими активи.

Към 31 декември 2024 г. дружеството е със собствен капитал от 3.5 млн. лева.

„Д Инвест Парк“ ЕООД

„Д Парк“ ЕООД е учредено през 2021 г. като еднолично дружество с ограничена отговорност с едноличен собственик на капитала ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД. Предметът на дейност на дружеството е изграждане на индустриална зона, създаване и регистриране на индустриален парк по смисъла на Закона за индустриалните паркове; експлоатиране, управление и развитие на индустриалния парк; сделки с недвижими имоти; стопанисване и управление на недвижими имоти;

Към 31 декември 2024 г. дружеството е със собствен капитал от 17.3 млн. лева.

„Иванчов стан“ ЕООД

„Иванчов стан“ ЕООД е придобито от Д Имоти през 2022г чрез прехвърляне на 100% от дяловете му. Предметът на дейност на дружеството е стопанисване на недвижими имоти, посредничество при сделки с тях и всякаква друга дейност незабранена от закона.

Към 31 декември 2024 г. дружеството е със собствен капитал от 17.4 млн. лева.

V. Клонова мрежа

В съответствие с чл.39 т.7 от Закона за счетоводството Банката представя структурните звена и промените, които са правени през 2024 година.

През 2024 са направени структурни промени в клоновата мрежа. Променен е статутът на едно структурно звено – локацията в Момчилград е променена от офис на финансов център.

Към 31.12.2024 г. Банката осъществява своите функции с 44 структурни звена, в това число: ЦУ, 4 Регионални центъра (РЦ), 30 Финансови Центъра (ФЦ), 3 Офиса и 6 Изнесени работни места (ИРМ), разположени в различни градове на страната. Регионалните центрове (РЦ) са насочени към работа в сегмент средни и големи корпоративни клиенти – РЦ София, РЦ Пловдив, РЦ Бургас и РЦ Варна.

VI. Финансови показатели

В съответствие с чл.39. т 1 и 2 от Закона за счетоводството Търговска банка Д АД представя финансови и нефинансови показатели, представящи развитието на банката.

Геополитическата ситуация около войната в Украйна и събитията в Близкия Изток остава нестабилна, с възможни значителни отрицателни ефекти за икономиката на ЕС и на България. Нарастването на доходите ще бъде в основата на стабилния растеж на потребителското търсене. Очаква се инвестициите, финансирани от Механизма за възстановяване и устойчивост, да засилят брутното инвестиране в дълготрайни активи, а износът да догони външното търсене.

“Търговска банка Д” АД успя да насочи своята бизнес стратегия основно към:

- продължаване на работата по оптимизиране на управлението на активите и пасивите;
- запазване на отлични бизнес взаимоотношения и осигуряване на компетентно съдействие и подкрепа на корпоративните и индивидуалните клиенти на банката в светлината на новата икономическа реалност;
- по-нататъшно повишаване на качество и ефективността от предлаганите банкови услуги и продукти;
- близък и непрестанен мониторинг на качеството на кредитния портфейл;
- повишаване на ефективността при управление на риска;
- предоставяне на конкурентно обслужване чрез развитие на информационните технологии и дигитални канали;
- грижа за здравето и безопасността на клиенти и служители;

Финансовото състояние на банката през 2024 година остава стабилно и устойчиво, с повишена ефективност и профитабилност. Негативните икономически ефекти са добре адресирани, мониторирани и управлявани в посока тяхното минимизиране и/или елиминирание.

ОСНОВНИ ФИНАНСОВИ ПОКАЗАТЕЛИ

Финансови резултати (хил.лв)	2023	2024	Изменение	
Нетен доход от лихви	63 157	73 204	10 047	16%
Нетен доход от такси и комисиони	10 416	10 525	109	1%
Нетен доход от търговски операции	2 776	2 453	(323)	-12%
Нетна загуба/(възстановена) обезценка на финансови	(1 556)	1 514	3 070	197%
Оперативен доход	74 793	87 696	12 903	17%
Административни разходи за дейността	(34 113)	(40 359)	6 246	18%
Други доходи от дейността, нетно	8 322	3 081	(5 241)	-63%
Печалба преди данък върху печалбата	49 002	50 418	1 416	3%
Разход за данък върху печалбата	(4 886)	(5 047)	(161)	-3%
Нетна печалба за годината	44 116	45 371	1 255	3%

Балансови показатели (хил.лв)	2023	2024	Изменение	
Общо Активи	1 660 030	2 162 669	502 639	30%
Предоставени кредити и аванси на клиенти(брутни)	1 047 419	1 096 196	48 776	5%
Вземания от банки	39 195	167 487	128 292	327%
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	68 476	216 826	148 350	217%
Ценни книжа по амортизирана стойност	123 476	110 216	(13 260)	-11%
Задължения към клиенти	1 433 305	1 889 114	455 809	32%
Задължения към банки	3 004	1 001	(2 003)	-67%
Собствен капитал	212 259	258 397	46 138	22%

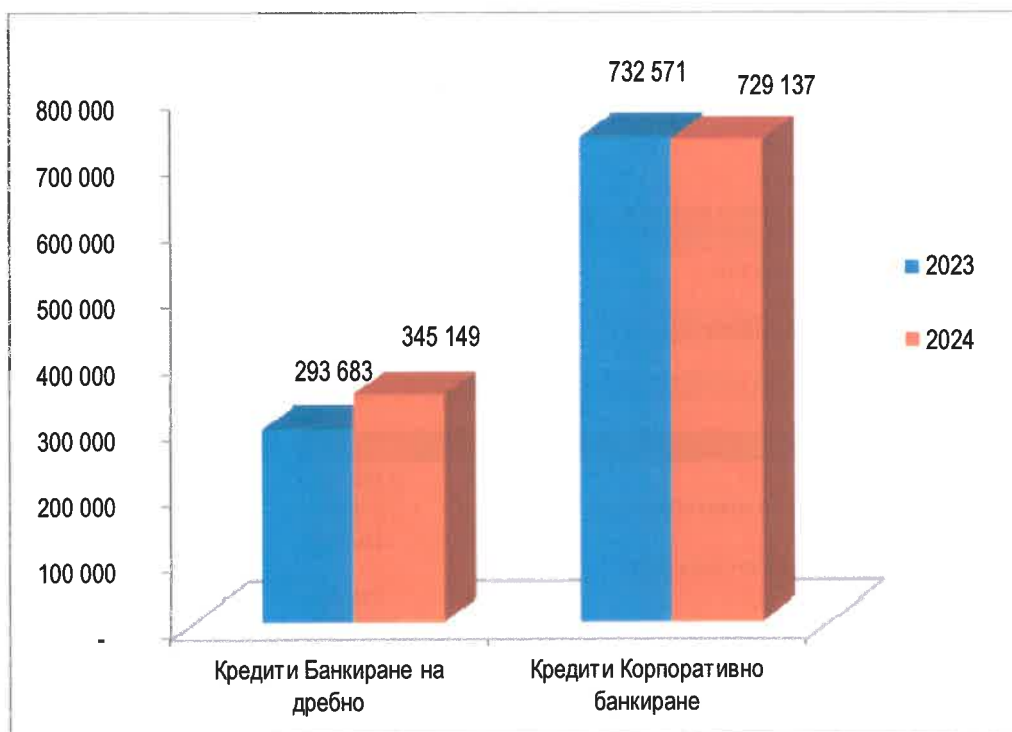
Основни съотношения (%)	2023	2024	Изменение	
Съотношение кредити спрямо депозити	73.1	58.0	-	15.1
Балансови провизии спрямо кредити	2.2	1.9	-	0.3
Нетен лихвен марж	3.8	3.5	-	0.3
Съотношение на обезценка към кредити	0.1	0.2	-	0.3
Възвръщаемост на активите	3.0	2.1	-	0.8
Възвръщаемост на собствения капитал	23.4	19.1	-	4.4
Обща капиталова адекватност	20.4%	20.4%	-	0.0

През 2024 г. банка отчита печалба преди данъци в размер на 50 милиона лева като възвръщаемостта на капитала е 19,1 %, а възвръщаемостта на активите 2,1 %.

Общият размер на активите на Търговска банка Д към края на 2024 година достигна 2.163 милиона лева, като отбелязва увеличение спрямо 2023 година от 30%.

Брутният размер на предоставените кредити и аванси на клиенти нараства с 5% или 49 млн. лева на годишна база. Размерът на привлечените средства от клиенти към 31.12.2024 година е 1.889 млн. лева или увеличение с 32% на годишна база.

Предоставени кредити

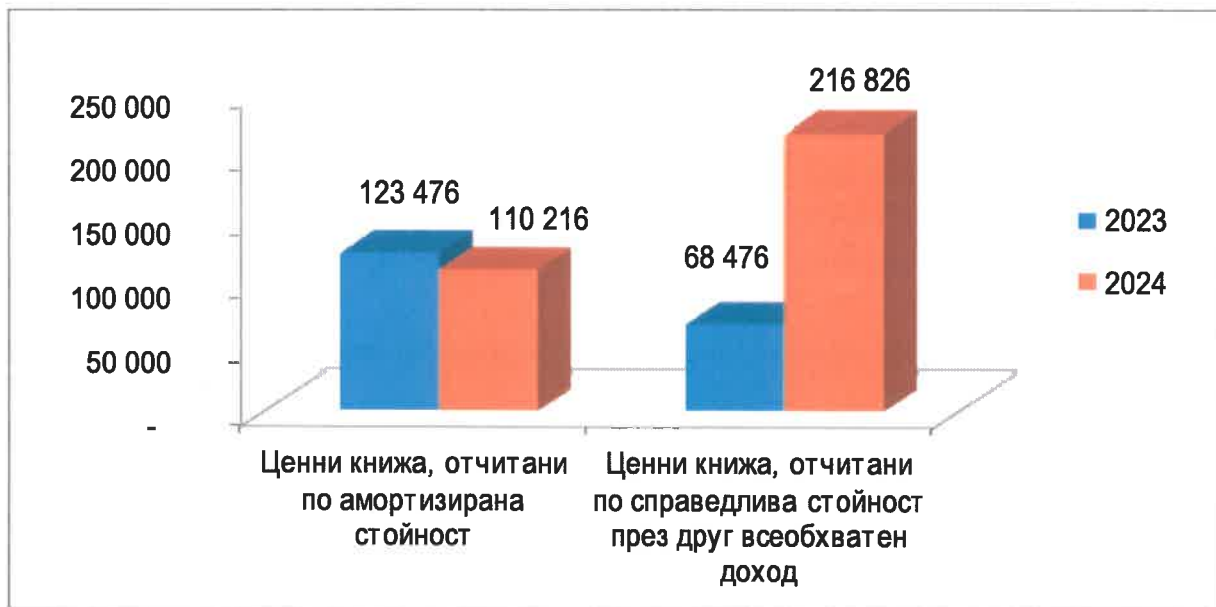
*Корпоративно банкиране включва бюджетни и публични клиенти (изключени съдебни и присъдени). Класификацията е направена по вътрешнобанкова сегментация, различна от оповестяванията в Годишния отчет.

*Банкиране на дребно включва граждани и малки бизнес клиенти (изключени съдебни и присъдени)

През 2024 година делът на корпоративните кредити на Банката представлява 66,5% от портфейла на Банката. Корпоративният портфейл бележи спад на годишна база от 0,5% или 3 млн. лв.

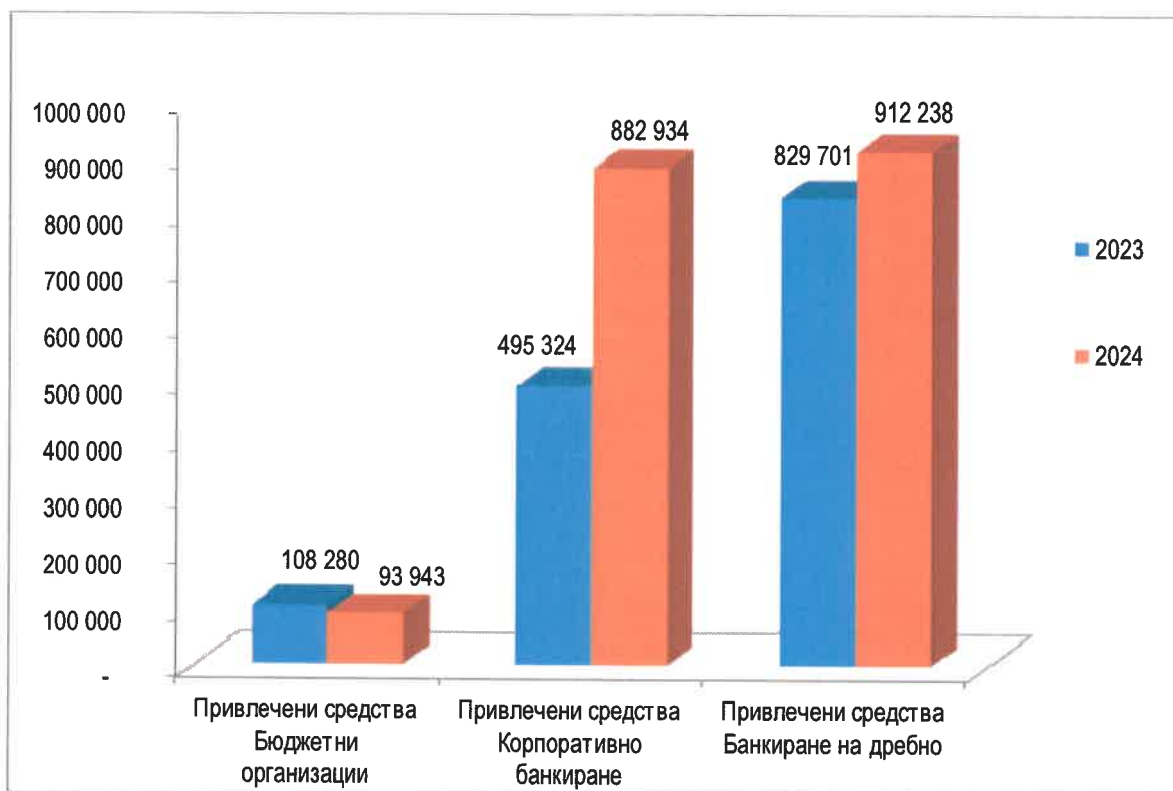
Кредитите Банкиране на дребно нарастват със 17,5% на годишна база, водени основно от ръст в жилищните кредити и потребителските кредити с ипотека.

Ценни книжа

През 2024 година Банката увеличи портфейла си от ценни книжа със 135 млн. лева, като намали портфейла от ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност с 13 млн. лева и увеличи със 148 млн. лева книжата, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Привлечени средства

- Класификацията е направена по вътрешнобанкова сегментация, различна от оповестяванията в Годишния отчет.

Банката води балансирана политика по отношение на управлението на активите и пасивите, с цел оптимизация на постигнатите резултати.

Привлечените средства в корпоративно банкиране нарастват на годишна база с 78% или 388 млн. лева.

Привлечените средства от бюджетни организации намаляват с 13% на годишна база.

Увеличението в привлечените средства Банкиране на дребно на годишна база е 83 млн. лева или 10%.

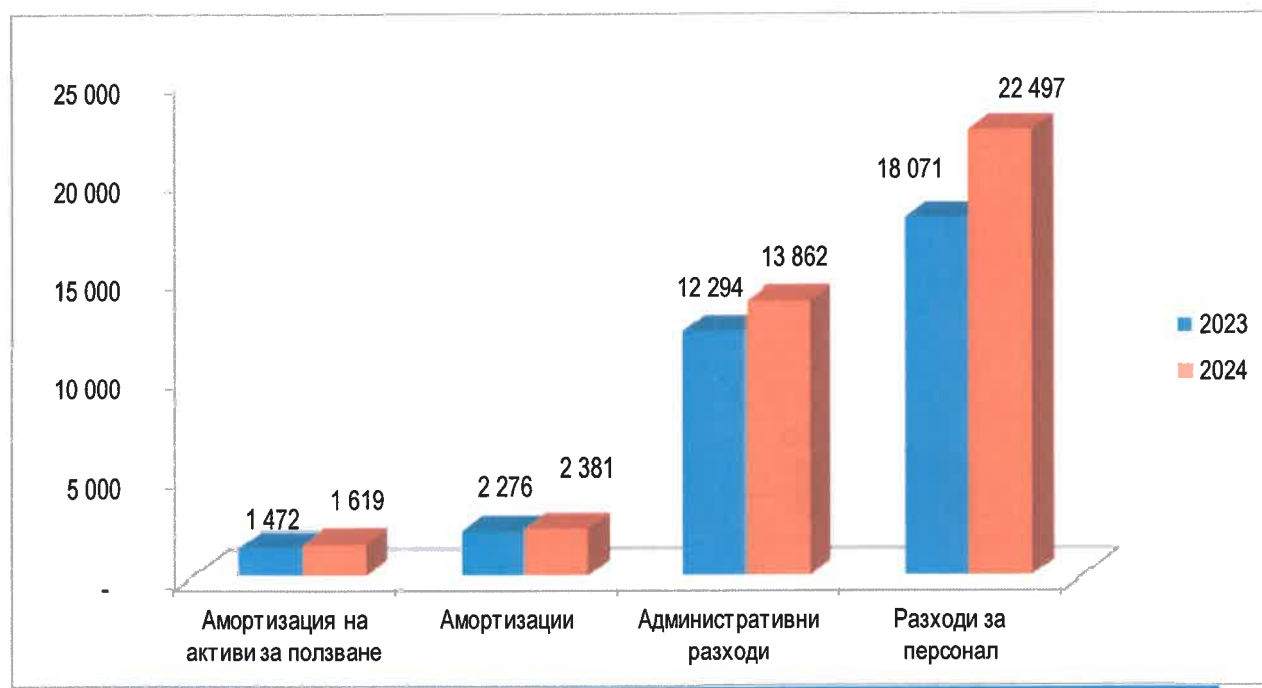
Оперативен доход

Оперативният доход на банката без обезценка на финансови активи през 2024 година достигна 88 млн. лева нараствайки със 17% годишно .

За отчетения период нетния доход от лихви се увеличава до 73 млн. лева., бележейки 16% ръст на годишна база.

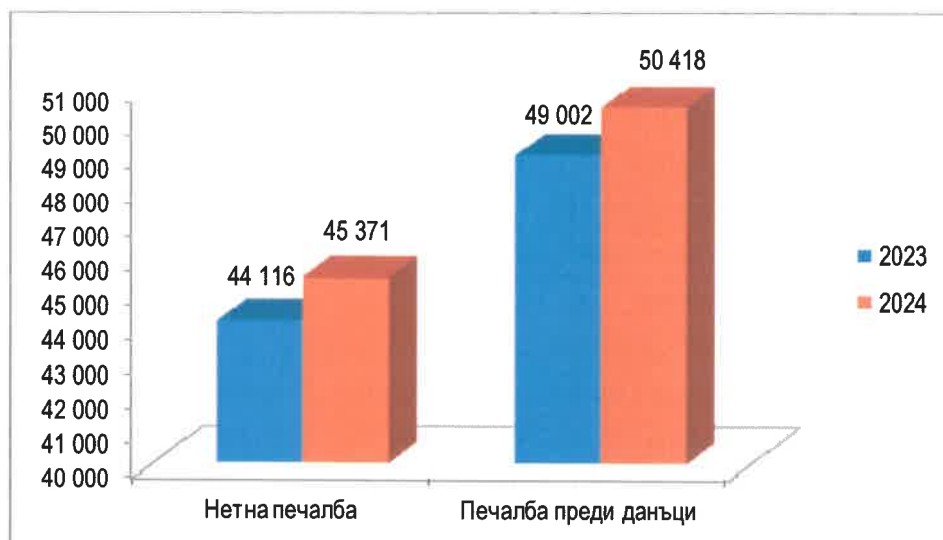
Нетният доход от такси и комисионни достига 11 млн. лева или 1% увеличение на годишна база.

Оперативни разходи

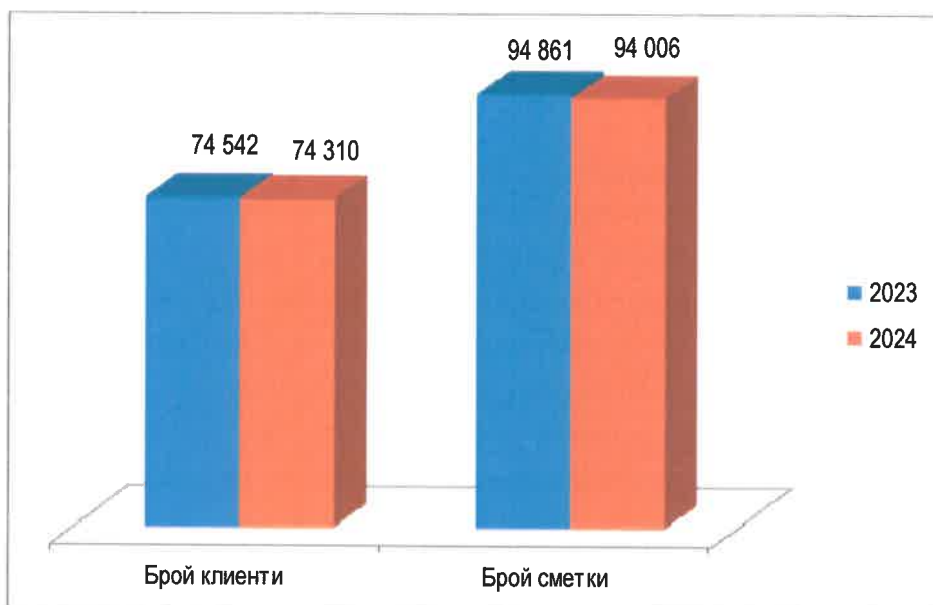

В резултат на стриктната политика за контрол и поддържане на висока ефективност, оперативните разходи нарастват с 18% на годишна база.

Нетен резултат

Брой клиенти и сметки

VII. Управление на риска

В съответствие с чл.39 т 8 от Закон за счетоводството, банката представя политиката си по отношение на управлението на рисковете и експозицията на предприятието към съответния риск.

1. Кредитен риск

Кредитен риск и риск от контрагента е текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от невъзможността на длъжника да изпълни изискванията, по който и да е сключен договор с банката и/или невъзможността да действа в съответствие с договорните условия. Кредитният риск включва транзакционния риск, риска от обезпечението (остатъчен риск), държавния риск и риск от концентрация. Кредитният риск произтича основно от кредитната дейност на Банката, включващи Корпоративно банкиране и Банкиране на дребно. Банката е изложена на кредитен риск, произтичащ от други дейности, като например инвестиции в дългови ценни книжа, търговски дейности, капиталови пазари и други споразумения. Кредитният риск е най-големият риск, пред който Банката е изправена. Той е управляван и се контролира чрез централизирани специални рискови звена в Банката.

Транзакционният риск се отнася до отделните кредити и по същество се оценява вероятността кредитополучател да не бъде в състояние да изплати задължението си, както и на крайната загуба в случай на неплатежоспособност на кредитополучателя след като бъде реализирано обезпечението по кредита и бъдат приложени други смекчаващи фактори.

Рискът от обезпечението най-вече се състои от:

- Риск от рязък спад в стойността на обезпеченията;
- Обезпеченията стават неликвидни и непродваеми;
- Недостатъчни процедури или неизпълнение на правилните стъпки, потвърждаващи приложимостта на договорите за обезпечение във всички относими юрисдикции.

Риск от влошаване на кредитния рейтинг или финансовото състояние на кредитополучател е текущият или потенциален риск за приходите и капитала на Банката, възникващ в следствие на влошаване на финансовото състояние на кредитополучател и/или намаляване на вътрешната или външна кредитна оценка на кредитополучател.

Рискът от концентрация засяга експозициите (преки или непреки), които могат да възникнат в рамките на отделна категория риск или между различни категории риск в Банката и които могат да предизвикат достатъчно големи загуби, застрашаващи финансовото състояние и/или способността на Банката да поддържа основните си дейности или съществена промяна в рисковия профил на банката.

Банката определя рискът от концентрация като един от важните потенциални източници на големи загуби, които могат да окажат съществено влияние върху финансовия ѝ резултат и капитала.

Рискът от концентрация се разглежда както от гледна точка на балансовите експозиции на Банката, така и от гледна точка на задбалансовите ѝ експозиции и експозиции, произтичащи от различните финансови инструменти. Рискът от концентрация по актива е тясно свързан с кредитния риск, анализиран и измерван като

част от общия процес на управление на кредитния риск, но може да се прояви във всеки друг вид риск.

Банката структурира нивата на кредитния риск, който поема, чрез поставяне на определени лимити за приемлив риск по отношение на един кредитополучател или група кредитополучатели, по отношение на отрасли. Експозицията към банки и финансови институции, се ограничава допълнително чрез подлимити, обхващащи балансовите и задбалансовите експозиции. Ефективната диверсификация на кредитния портфейл на Банката е основен приоритет.

Управлението на специфичния кредитен риск се осъществява от Комитета за очаквани кредитни загуби на банката и се наблюдава от Управителния съвет. Функцията по управление на кредитния риск осигурява прилагането на подходяща политика и съответствието на тази политика със свързаните процедури и контроли за текущо наблюдение на всеки вид кредитна експозиция.

Ръководството на "Търговска банка Д" АД текущо следи кредитния риск от концентрация на финансовите активи по сектори на икономиката, а така също и по отделни контрагенти на база на утвърдени лимити. Регулаторните лимити и вътрешно банковите лимити за максимални експозиции към едно лице и икономически свързани лица, в т. ч. към банки-контрагенти, се оценяват и анализират периодично. Общата кредитна експозиция към отделен отрасъл като процент от общо рисково претеглени активи се проследява периодично и се разглежда от Управителния съвет на Банката.

Максималната експозиция към кредитен риск на банката, включваща финансови активи, признати в отчета за финансовото състояние и условни ангажменти, отчетени задбалансово, е оповестена в *Приложение № 3.1 Кредитен риск* към индивидуалния годишен финансов отчет на банката за 2024 г.

2. Пазарен риск

Пазарен риск е рискът, при който стойността на даден инструмент се колебае в резултат на промени в пазарните цени, независимо дали тези промени са причинени от фактори, характерни за отделните инструменти или за техния издател (контрагент), или от фактори, отнасящи се до всички инструменти търгувани на пазара и вероятността, тези промени да повлияят отрицателно на финансовото състояние на банката. Най-често срещани рискови фактора за пазарен риск са лихвените проценти, валутните курсове, цените на борсовите стоки, цените на капиталовите съучастия и други пазарни променливи. Пазарният риск може да е функция на един, на няколко или на всички фактори и в много случаи той може да е изключително сложен.

Една от целите на "Търговска банка Д" АД е да се определи нивото на пазарния риск, който институцията е готова да поеме. Рисковият апетит по отношение на пазарния риск следва да се оценява с оглед запазване на капитала на институцията, както и възможността за излагане на други рискове. Основната насока е да се увеличи

възвращаемостта, като същевременно експозициите изложени на пазарен риск се поддържат в или под предварително определено ниво.

Банката е дефинирала рисковата рамка по отношение на сделките и инвестициите във финансови инструменти чрез въвеждане на лимити по видове финансови инструменти, лимити по контрагенти, лимити по държави, VaR лимит за портфейла от ценни книжа, лимит за модифицирана дюрация, индивидуални лимити. Бенчмаркът отразява дългосрочната инвестиционна стратегия по отношение на комбинацията от пазарен и кредитен риск, който ръководството е склонно да поеме за постигане на поставените пред банката инвестиционни цели. Управлението на пазарния риск има за цел да:

- предпазва Банката срещу непредвидени пазарни загуби и допринася за стабилността на печалбата чрез независими идентификация, оценка и разбиране на пазарните рискове, присъщи на бизнеса;
- разработване на прозрачна, обективна и последователна информация за пазарния риск, като основа за начина за вземане на решения;
- определят рамката и минималния стандарт за контрол и управление на пазарния риск в цялата банка;
- осигуряване на съответствие с нормативните изисквания на местни и чуждестранни регулатори;
- създаване на рамка, която ще позволи на Банката да получи конкурентно предимство чрез основано на риска вземане на решения.

Още в първите дни от втория си президентски мандат Доналд Тръмп даде начало на нова търговска война, като Вашингтон обяви, че въвежда мита върху по-голямата част от вноса от Канада и Мексико (от 25%) и допълнителни 10% мита върху вноса от Китай. Последните влязоха в сила веднага и получиха незабавен отговор от Пекин с ответни мита, износни ограничения на редки метали и технологии, както и възобновени антимонополни разследвания срещу Google, Nvidia и Intel. Тарифите върху търговията със съседните на САЩ страни получиха отсрочка след спешни преговори на най-високо ниво. В близко бъдеще се очаква да бъдат наложени подобни ограничения и спрямо ЕС, а в случай че преговорите с европейските партньори не постигнат търсеният резултат, ЕС е готов да реагира твърдо на митата на Тръмп. Търговската дирекция на Европейската комисия е подготвила списъци с американски стоки, върху които може да бъдат наложени мита от поне 50%. По отношение на Европа – негативите на тежката бюрократична система на ЕС силно се открояват, особено в условията на бързо променящата се геополитическа среда, като ЕК планира мащабна реформа за намаляване на административната тежест за бизнеса, както и създаване на фонд „Конкурентоспособност“ за финансиране на проекти, базирани на общи цели за ЕС. С всички произтичащи последствия от тези политически решения и контрамерки може да се очаква силно нарушаване на търговските вериги и

възобновяване на инфлационните процеси в засегнатите страни, вместо стимулиране на местното производство и икономически растеж.

На заседанията си през декември 2024 г. и на 30 януари т.г. ЕЦБ намали последователно с по 25 базисни пункта трите основни лихвени процента на ЕЦБ. Така, лихвените проценти по депозитно улеснение, основните операции по рефинансиране и пределното кредитно улеснение се понижават съответно до 2,75%, 2,90% и 3,15%, считано от 5 февруари 2025 г. Процесът на дезинфлация протича според предвижданията и се очаква инфлацията да се върне към определеното от средносрочно целево равнище от 2% през тази година.

Очакванията от Световната банка растеж на БВП на България за 2024 г. е 2.2% (малко по-висок спрямо 2.1% от предишната и прогноза), като институцията понижава прогнозата си за икономическия растеж за 2025 г. до 2.8% (от 3.1% по-рано). За 2026 г. Световната банка запазва прогнозата си за икономическия растеж на ниво от 2,7%, т.е. за страната ни важи същото очакване за стабилизиране на растежа, като за световната икономика. Предвижданията на СИСР за България са почти идентични – да бъде достигнат ръст на БВП от 2.3% за 2024 г., 2.8% през 2025 г., последван от лек спад до 2.6% през 2026 г. От организацията посочват, че се очаква инфлацията у нас да остане около настоящите нива, но по-нататъшно увеличение на минималните заплати през 2025 г., съчетано с постоянния недостиг на работна ръка, ще поддържа натиска върху заплатите. Посочва се необходимостта от по-разумна фискална политика и реформиране на механизми за индексирание на минималната работна заплата и пенсиите за приемането на еврото.

Въпреки общата перспектива за икономическа устойчивост, прогнозите са съпроводени от значителна несигурност. Повишеното геополитическо напрежение рискува да наруши енергийните пазари и вериги за доставки, потенциално да доведе до по-висока инфлация и забавяне на икономическата активност. Повишената несигурност относно бъдещия курс на световната търговия повишава риска от установяване на по-фрагментирана, протекционистична търговска среда и политики, които биха повлияли отрицателно на конкуренцията, повишили цените и възпрепятствали производителността и растежа.

Всичко това може значително да се отрази на цените на финансовите инструменти с фиксиран доход. Както положително в резултат на движението на основните лихви в посока надолу, така и отрицателно в резултат на фискалната политика в България и особено в разширяващата се пропаст в отношенията между ЕС и САЩ.

Банката изцяло следваше консервативна политика през 2024 г. по отношение на инвестиции в ценни книжа. Покупките бяха основно ценни книжа на държавни ценни книжа на Република Франция, European union и European stability mechanism, които са високо ликвидни и с нисък риск.

2.1. Лихвен риск

Лихвен риск е текущият и прогнозен риск за приходите и икономическата стойност на една институция, произтичащ от неблагоприятни движения в лихвените проценти, който влияе върху чувствителните към изменение на лихвения процент инструменти.

Банката е изложена на лихвен риск, когато лихвената чувствителност на нейните активи не съответства на лихвената чувствителност на пасивите. Посредством управлението на лихвения риск Банката се стреми към стабилизиране на разликата между лихвените приходи и лихвените разходи, с цел осигуряване адекватна рентабилност и висока стойност, при приемливо ниво на риск.

При управление на лихвения риск Банката спазва насоките относно управлението на лихвения риск, по начин, пропорционален на размера, сложността и интензивността на дейността си. Основна цел на анализа на лихвения риск е да се идентифицират рисковите области и в частност конкретните подвидове лихвен риск, на които е изложена Банката и да се установи, дали те са съобразени с целите, стратегията и политиката на финансовата институция. Анализът на лихвения риск се извършва по отношение на всички бизнес процеси, всички продукти и услуги, предлагани и предоставяни от Банката.

Разглеждането на лихвения риск от гледна точка както на дохода, така и на икономическата стойност е с особена важност. Променливостта на доходите е отправна точка за лихвения анализ, тъй като значително намаление в доходите може да застраши нивото на капиталовата адекватност. Измерването на ефекта върху икономическата стойност (настоящата стойност на очакваните нетни входящи парични потоци в банката), обаче дава по-изчерпателна представа за потенциалните дългосрочни ефекти върху цялостната експозиция на банката. Разликата между лихвочувствителните активи и лихвочувствителните пасиви в отделните матуритетни зони е така наречения метод на дисбаланс или GAP.

В зависимост от конкретните условия се използват следните подходи при управлението на лихвения риск, прилагайки метода на дисбаланса:

- Балансираност - осигуряване на паритет между лихвочувствителните активи и пасиви на банката;
- Преструктуриране на портфейлите от активи и пасиви при възникването на циклични изменения на лихвените проценти;
- Определяне размера на лихвените проценти, както и техния вид (фиксиран или променлив), по активите и пасивите на банката в зависимост от тенденциите на развитие на вътрешния и международни финансови пазари.

Банката е разработила точна и конкретна методология за целите на оценката на рисковете, произтичащи от потенциални промени в лихвените проценти, които засягат както икономическата стойност на собствения капитал, така и нетен лихвен доход на дейностите на банката извън търговския портфейл. Банката има ясна политика, определяща аспекти на идентифицирането, оценката, управлението и смекчаването на

рисковете, произтичащи от потенциални промени в лихвените проценти и на оценка и мониторинг на дейностите.

Банката извършва наблюдение и оценка на риска на кредитния спред CSRBB. Риска от кредитния спред представлява, промяната в пазарното възприятие, относно кредитното качество на групи от различни кредитно-рискови инструменти, поради промени в очакваните нива на изпълнение или поради промяна в пазарната ликвидност.

- Експозицията на банката по отношение на лихвения риск към 31.12.2024 година е оповестен в *Приложение № 3.2.1. Лихвен риск* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2024 г.

2.2. Валутен риск

Валутният риск е риск от настъпване на загуби, свързани с позициите на банката в чуждестранна валута. Тези позиции предизвикват специфичен риск, произтичащ от равнището на обменния курс на различните видове валути спрямо националната валута. Той се определя от обстоятелството, че когато Банката има открита позиция в чуждестранна валута (активите във валута не са равни на пасивите в същата валута), процесът на преоценка на същите формира положителни или отрицателни курсови разлики за Банката. Банката контролира валутния риск чрез стриктен ежедневен мониторинг и система от лимити. Банката има поддържана лимитирана, балансирана и отлична управлявана валутна позиция.

Експозицията на банката по отношение на валутния риск към 31.12.2024 година е оповестен в *Приложение № 3.2.2 Валутен и ценови риск* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2024 г.

2.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск представлява рискът от невъзможността на банката да посрещне текущите и потенциалните си задължения, свързани с плащания, когато те са дължими, без да понесе неприемливи загуби.

Банката контролира ликвидния риск чрез основни принципи, формални критерии и индикатори за наблюдение на ликвидността на финансовите инструменти и пазари.

За да управлява риска, банката поддържа във всеки момент високо ликвидни активи в различни валути. Контролът и следенето на общата ликвидност се извършват текущо от Комитета за управление на активите и пасивите в банката (КУАП).

Експозицията на банката по отношение на ликвидния риск към 31.12.2024 година е оповестен в *Приложение № 3.3. Ликвиден риск* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2024 г.

3.Операционен риск

„Операционен риск“ означава рискът от загуба, произтичащ от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процедури, лица и системи, или поради външни събития, като тук спадат, без списъкът да е изчерпателен, правният риск, рискът, свързан с модела или рискът при информационните и комуникационните технологии (ИКТ), но не се включват стратегическият риск и рискът за репутацията; Идентифицирането на основната причина за събитие (риск) помага да се изолират оперативните загуби от другите загуби и да се разбере какви действия биха могли да бъдат подходящи за намаляване на нивото на риска.

В банката функционира и се надгражда вътрешна система за анализ и оценка на операционния риск, включваща вътрешно нормативна уредба и специализиран вътрешен орган - Комисията за оценка на рисковите събития, отговорен за координацията на дейностите по управление на операционния риск и подпомагащ процеса за постигане на ефективност и ефикасност на контролната среда в банката.

През изминалата 2024 г. операционният риск остава един от най-критичните рискове поради геополитическите събития, които увеличават вероятността от кибератаки срещу банките. Най-често срещаните заплахи днес включват атаки с цел получаване на откуп, кибератаки с помощта на изкуствен интелект, атаки по веригата на доставки, хибридни атаки (АРТ) и фишинг схеми, използващи социално инженерство. Всяка от тези заплахи се усъвършенства, като се насочва както към организационните системи, така и към човешките уязвимости. Софтуерната инфраструктура остава уязвима за кибератаки, включително атаки с цел получаване на откуп и заплахи срещу доставчици на услуги от трети страни.

През 2024 г. Банката започна работа за постигане на съответствие с Регламент (ЕС) № 2022/2554 за дигитална оперативна устойчивост (Digital Operational Resilience Act - „DORA“), който задължава финансовите институции и доставчиците на услуги от трети страни в ЕС да засилят оперативната си устойчивост чрез прилагане на надеждни рамки за киберсигурност. Това включва проактивно откриване на заплахи, управление на риска и протоколи за реагиране при инциденти, като всички те са пряко свързани с намаляването на тези съвременни киберзаплахи. С привеждане в съответствие с регулаторните стандарти на DORA, Банката цели и подобряване на способността за откриване на заплахи, подобряване на оперативната устойчивост, бързото идентифициране на необичайни дейности, като например опити за неоторизиран достъп, реакция при инциденти и мониторинг.

Нарастването на броя и сложността на кибератаките поставя сериозни предизвикателства пред управлението на операционния риск. Технологичният напредък изисква непрекъснато да подобряват киберсигурността и други вътрешни контроли, за да се създадат оперативна устойчивост и да се намали риска банката да претърпи значително прекъсване на обслужването.

Усилията на Банката през годината са приоритетно насочени за засилване сигурността на системите, оценки и тестове на сигурността, идентификация на потенциални уязвимости и редовна оценка на цялостната сигурност на системите и техните компоненти. Риска в областта на информационно - комуникационните технологии /ИКТ/ и сигурността, се разглежда в контекста на операционния риск в Банката.

Основната цел при управлението на операционните рискове е да опази (съхрани) активите на банката и нейната репутация и да осигури организационна и финансова оптимизация (ефикасност). Приоритет е въвеждане и прилагане на насоки на Европейския банков орган, в частност управлението на операционния риск в областта на информационните и комуникационни технологии и сигурност; извършване на оценка на операционните рискове, във връзка с предоставяните от банката платежни услуги; да се създадат условия за спазване на здравословни, безопасни условия на труд и равно третиране интересите на служителите; да се осигури достатъчност на застрахователното покритие и спазване на изискванията за съответствие с действащата нормативна уредба; да се предприемат мерки по предотвратяване на щети, загуби, наранявания, смърт, както и намаляване на цената на риска; да се осигурят начини и възможности за споделяне, повишаване на осведомеността и обучение на всички служители в банката относно идентифициране на рисковете и тяхното въздействие.

Комисията за оценка на рискови събития (КОРС) се явява специализиран вътрешен орган на ръководството на „Търговска банка Д“ АД в областта на управлението и контрола на операционния риск. Анализът показва, че контролните процеси работят и софтуерната обезпеченост на банката достига нужните нива на защита.

Банката идентифицира съществени рискове за ИКТ, на които е или би могла да бъде изложена, като е направила преглед на рисковия профил на ИКТ в институцията и преглед на критичните ИКТ системи и услуги. Източници на информация основно са свързаните с ИКТ констатации от вътрешния и външния одит и информация от докладваните инциденти на риска за ИКТ, ако има такава. Цялата информация се обсъжда на работни срещи с участници от засегнатите структурни звена, т.нар. „risk workshops“. Това не е еднократно действие, а процес, който има непрекъснат характер. На годишна база се изготвя Оценка на рисковете в областта на ИКТ и сигурността, представяща оценка на видовете риск по категории, на база вероятност за възникване на риск от съответния вид и оценка на въздействието на риск от съответния вид върху ИКТ системите в Банката.

През 2024 г. бе извършена годишна Оценка на риска Споразумение за възлагане на дейности за изпълнение от външен изпълнител и проверка на споразумение за възлагане на дейности. Изводът бе, че разглежданите споразумения постигат поставените цели.

Експозицията на банката по отношение на операционния риск към 31.12.2024 година е оповестена в Приложение № 3.5. Управление на собствения капитал

от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2024 г.

VIII. Оперативна дейност

1. Корпоративно банкиране

Големи и средни корпоративни клиенти

Пазарни тенденции и конкуренция

2024г. беше белязана най-вече от трайната тенденция на поетапно, но непрекъснато понижаване на основните лихвени проценти, както в САЩ, така и от страна на ЕЦБ и БНБ. С тази политика ЕЦБ цели стимулиране на икономиката в Европа, която забави растежа си, спрямо предварителните прогнози. Euribor, който е основният индекс за ценообразуване на кредитите на корпоративни клиенти, беше последователно намаляван от ЕЦБ като от 3,609% в началото на годината достигна до 2,43% в края и, което е най-агресивното свиване от 2012 г.

След дълго продължилото запазване на ниски лихвени проценти по депозитите, в резултат от високата ликвидност в Банките в България, в частност и в Търговска банка Д АД, през 2024 г. започна плавно увеличаване на цената по привлечените средства като най-голям акцент беше поставен на едногодишните депозити.

Това, както и засилената конкуренция с оферирани значително по-ниски лихви по кредитните продукти от останалите по-големи банки на пазара, доведе до свиване на лихвената ножица.

Очакванията за следващата 2025 г. са лихвите по депозитни продукти да продължат плавно да растат, а лихвите по кредити, повлияни от политиката на ЕЦБ за поетапно сваляне на основният лихвен процент, да продължат да се свиват.

Продължаващата война в Украйна и конфликта в Израел създадоха условия на нестабилност през цялата 2024 г.

По отношение на отделните отрасли строителният сектор продължава своето стабилно развитие, средната цена на кв. м в по-големите градове спря да расте, като очакванията са да се задържи и през следващата година, но продължава да има засилен интерес към развитие на жилищни проекти, поради продължаващото търсене от страна на крайните клиенти. ВЕИ сектора продължава да бъде актуален отрасъл, но вече в частта на съхранение на произведената електроенергия. Грантовете, подкрепящи изграждането на батерии за съхранение от една страна и високата волатилност на цената в рамките на деня, допринесоха за засилване на интереса към тези инвестиции като очакваме в следващата 2025 г. да зачестят запитванията за финансиране на такива проекти.

Продължава развитието на търговски центрове тип „ритейл паркове“, секторът с търговия с МПС продължи да расте, развитие бележат и продажбите на лизингови дружества като алтернатива за финансиране на бизнеса, както и производството и търговията в хранително-вкусовата индустрия. Земеделският отрасъл продължава да е приоритет за Банката.

Основни цели и задачи

- Подготовка за спокойно преминаване към еврото във връзка с очакването за прием на страната в еврозоната
- Умерен ръст на кредитния портфейл, в съответствие със секторните лимити, рисковия апетит на Банката и необходимостта да се компенсира съществения обем на предстоящи погасявания на съществуващи клиенти.
- Предлагане на пълен пакет банково обслужване на кредитни и некредитни клиенти с фокус върху транзакционния бизнес и кръстосаните продажби, целящи повишаване на приходите от такси и комисиони, с цел компенсиране на стесняващите се лихвени маржове;
- Ясно фокусиране върху списък от потенциално добри клиенти и провеждане на срещи с тях;
- Запазване на доброто качество на кредитния портфейл и ранно идентифициране на потенциални проблемни експозиции;
- Кръстосани продажби съвместно с други сегменти в Банката;
- Стремех към постигане на оптимални нива на депозитния ресурс, с цел неговото постепенно нарастване, за да бъдат задоволени ликвидните нужди на Банката и съотношение кредити към депозити да намалява постепенно.
- Насочване на кредитирането към клиенти с устойчив бизнес, експортно ориентирани компании и компании, произвеждащи стоки и услуги със стабилно търсене;
- Диверсифициране на портфейла в отделните браншове и недопускане на концентрации с цел избягване на секторен риск.
- Активно привличане на срочен и безсрочен ресурс с цел запазване на висока и стабилна ликвидност.

Предприети стъпки, политики и действия

- Засилен мониторинг на кредитния портфейл с акцент върху пряко засегнатите от здравната криза отрасли.
- Полагане на специални усилия за стриктен и качествен контрол върху кредитните експозиции на съществуващи клиенти, целящ ранно идентифициране на първите сигнали за потенциално влошаване. Въведен е регулярен детайлен мониторинг на клиентите, по кредитите на които са приложени механизмите за отсрочване на главници и лихви, поради настъпилата пандемия;
- Строго индивидуално анализиране на всички аспекти от дадените кредитни експозиции, вземайки под внимание вредите, причинени от световната пандемия;

- Развитие на кръстосаните продажби с цел увеличаване на доходността без завишаване на риска;
- Постигане на по-голяма гъвкавост при предлагането на специфични за бизнес модела на даден клиент, кредитни продукти;
- Въведена е форма за контрол на времетраенето на кредитния процес с основна цел да се намали срокът за сключване на кредитна сделка;
- Постигане на по-високо качество при обслужването на клиенти от този сегмент;

2. Публични и бюджетни клиенти

Отдел Публични клиенти и финансови институции инициира и координира взаимоотношенията на Търговска банка Д АД с външните финансиращи институции, реализира сътрудничеството с бюджетните клиенти и търговски дружества с преобладаващо държавно и/или общинско участие в капитала явяващи се възложители по смисъла на Закона за обществените поръчки, Закона за публичните предприятия или други приложими нормативни актове, регламентиращи правовия ред по осъществяване на конкурсните процедури за избор на кредитираща или обслужваща банкова институция..

Отделът създава и поддържа с клиентите взаимоотношения, изградени на основата на взаимно доверие и последователна политика.

Пазарни тенденции

И през 2024 г. Търговска банка Д АД продължи да оперира в условията на много агресивната конкуренция на останалите търговски банки и Фонд ФЛАГ ЕАД при кредитирането, както на бюджетните разпоредители-общини, така и при търговските дружества с преобладаващо държавно и/или общинско участие в капитала. Засиленият интерес към сегмента доведе до понижение на ценовите параметри по кредитните продукти, както и до нарастване на разходите за привлечен ресурс.

Очакванията за 2025 г. са общините да продължат да разчитат на финансирането от търговските банки за осигуряването на собственото участие при изпълнението на проекти с безвъзмездно финансиране в полза на местните общности и държавните и общински търговски дружества да ползват кредитни инструменти за покриване на оборотни и инвестиционни нужди.

Основни цели и задачи

Важно значение за постигане на успехи от работата в сегмента е познаването и съобразяването с особеностите на бюджетните разпоредители и публичните предприятия, на техните специфичните потребности, правила и процедури. Поради различията, породени от характера им на дейност и формата на управление, публичните и

бюджетни клиенти представляват специфични субекти, изискващи индивидуален подход във всеки отделен етап.

За 2025 година отделът ще продължи успешното си сътрудничество с вече привлечените клиенти, като същевременно ще разширяваме обхвата на предоставяните услуги. Индивидуалният подход в нашата работа, допринася и за популяризиране продуктите на Банката за физически лица. Качеството на предоставяните услуги рефлектира в популярността на Банката, като бранда е още по разпознаваем и търсен за партньор от публичните предприятия и бюджетните разпоредители.

Високо квалифицираните услуги по обслужване, финансиране и консултации, които Д Банк предоставя, водят до ползотворно взаимноизгодно сътрудничество, както и за начертаване на перспективи напред. Планирането и прогнозите са възможни и надеждни, предвид особеностите в управлението на публичните клиенти. Клиентите на Отдел ПКФИ приоритетно финансират дългосрочни цели, което създава условия за възникване на нови пазарни ниши във времето – било то за клиента или за наетия персонал. Усилията на екипа ни са насочени и към постигане на конкурентни пазарни нива за финансиране и общо банково обслужване на публичните клиенти.

Целите за постигане на ръст, както по отношение на кредитен портфейл и привлечен ресурс, така и по отношение на клиентската база като брой и обеми, ще се реализира на база участие на Банката в публични процедури за финансиране на общини, държавни и общински дружества в стабилно финансово състояние. Предвид факта, че кредитните сделки бяха извадени от приложното поле на ЗОП и съществуващия разнопосочен ред на публично оповестяване на търсените кредити от страна на бюджетните клиенти, усилията на Отдела ще продължат да бъдат насочени към запазване на добро качество на кредитния портфейл.

И през настоящата година усилията на екипа ще бъдат насочени към мултиплициране ефекта от привлечените клиенти чрез разгръщане на потенциала за бизнес чрез изкупуване на вземания (цесии) и други кредитни инструменти.

Увеличението на клиентската база от публични и бюджетни клиенти, освен към обемите на специфичния за отдела бизнес, предоставя възможност и за повишаване ръста на продажби на продукти, както на физически лица (на персонала на всички наши клиенти), така и на юридически лица (техни доставчици и контрагенти). Чрез активното участие в процедурите за избор на финансови институции за комплексно банково обслужване на публичните и бюджетни възложители, се създават реални предпоставки за нарастване на обемите и в другите сегменти на банковия бизнес като например обслужването на служителите им в пълната гама продукти за индивидуални клиенти – сметки, картови продукти, депозити, кредити, инвестиционни услуги и др.

3. Банкиране на дребно

През 2024 г. Банката продължи успешното развитие на сегмент Банкиране на дребно, като едновременно с това се фокусирахме върху развитието на дигиталните канали на банката, подобряване на качеството на обслужване и повишаване на степента на удовлетвореност на вътрешните и външни клиенти на банката. Успешно продължихме да съчетаваме в клонова мрежа обслужването на съществуващите клиенти с проактивни дейности за продажби на нови продукти и услуги. Създадохме условия за привличане на нови клиенти, чрез разнообразни продажбени кампании и маркетингови инициативи. Основен канал за продажби на продукти и услуги през 2024 г. продължи да бъде клоновата мрежа. Банката предлага надеждно и удобно обслужване във ФЦ/Офис/ИРМ, предоставяйки персонализирани клиентски решения, според конкретните потребности и предпочитания.

Внедрихме напълно автоматизиран кредитен процес за разглеждане, одобрение и усвояване на жилищни и ипотечни кредити на физически лица. В процеса е включена оценка на кредитоспособността на клиентите с автоматизиран скоринг модел.

През 2024 г. сегмент банкиране на дребно продължи да развива основните си дейности, както следва:

Постоянен анализ на пазара по видовете продукти по актива и пасива, както и услуги за физически и юридически лица, в т.ч. такси и комисиони. В тази връзка се извършихме актуализиране на продуктови карти, тарифа за такси и комисиони и лихвени бюлетини на физически лица и юридически лица - малък бизнес. На база на анализите на пазара са направени пет промени на тарифите по различните раздели, като всички са в посока на увеличения на таксите, одобрени бяха три изменения на лихвените бюлетини, две от които при лихвите по срочни депозити на физически и една промяна на лихвите за юридически лица и клиенти в сегмент Публични клиенти. Подготвени са девет промени относно различни параметри по кредитните продукти за физически лица, които обхващат финансовите условия, общите условия, премахване на периода на фиксирана лихва по потребителските кредити, въвеждане на показатели за кредитни стандарти при ипотечните кредити и др. елементи на риска и изискванията към кредитоспособността.

Разработихме кампании за различни продукти на ФЛ и ЮЛ МБ и проведохме състезания за стимулиране на продажбите за привличане на клиенти. През годината се проведоха следните продажбени и рекламни кампании - 2 за жилищно кредитиране, 2 за депозити, 1 за потребителско кредитиране, 1 за кредити МБ.

През годината продължихме активното налагане на бранда на Банката и позиционирането ѝ в областта на жилищното и ипотечното кредитиране. През месец април участвахме в национален семинар Експо Моите пари в Бургас. През месец юни се включихме в семинар и презентация за жилищни кредити, съвместно с Кредитланд във

Варна. През месец ноември взехме участие в X конференция на НСНИ за действията на пазара на недвижими имоти в България. През юли месец се включихме в специализирано събитие за представяне на Банката в годишното събитие на НСНИ и Unique Estates, включително и с интервю в списание за специализирани недвижими имоти в страната. С тези участия осъществихме продуктово позициониране на Д Банк в сегмент жилищно кредитиране. През първото полугодие на 2024 г. продължихме фокуса за работа с кредитни посредници и чрез сдружения с широко представителство на бизнеса в различни сфери. Подкрепихме позиционирането на Банката в областта на жилищните кредити със засилена реклама в таргетирани сайтове и аутдор реклама в големите градове и националната пътна мрежа. Също така през 2024 г. участвахме в събитието за земеделски производители – Бата Агро, с цел подкрепа на кредитиране малък бизнес.

През 2024 г. започнахме нови проекти за оптимизиране на процеси и бяха внедрени иновативни финансови решения:

След извършената оптимизация на клиентските документи, въвеждане на електронните досиета и въвеждане на възможността за подписване на клиентски документи с КУКЕП от физически лица при продажба на пасивни продукти в офисите на Банката, като следваща стъпка към намаляване на хартиения печат на документи през 2024 г. продължихме работа по следващата фаза на проекта Безхартиено обслужване, а именно за автоматизация на искания, бланки и формуляри и подписване с КУКЕП при обслужване на клиенти юридически лица.

През изминалата година увеличихме обема на ново отпуснатите кредити при високо ниво на качество на кредитния портфейл. Постигнахме годишно нарастване на кредитния портфейл в Банкиране на дребно в размер на 17,5%, а на привлечените средства с 9,9%.

Пазарът на кредитни продукти за физически лица беше силно конкурентен и при жилищното кредитиране имаше търсене и ръст на продажбите. С цел запазване на добър ритъм на продажби и увеличаване на кредитния портфейл продължихме кампаниите за жилищни кредити, които обвързвахме с увеличаване на кръстосаните продажби.

През 2024г. промените в лихвените нива по привлечени средства не бяха чести, като приложихме двукратно увеличение на лихвите по депозити на физически лица в съответствие с новите пазарните тенденции. Фокусът беше основно към депозитни продукти за привличане на нови клиенти и нови пари, както и провеждане на кампания в периода до 30 април 2024 г. за задържане на привлечените средства по падежиращи депозити чрез промоционална лихвена надбавка при определен продукт.

През м. август 2024 г. въведохме в продажба нов продукт – сметки за клиенти Етажна собственост и пакетна програма Етажна собственост. Продължихме

промотирането на спестовния продукт СЕЙФ СМЕТКА за редовно спестяване, като привлякохме суми в размер на 3,5 млн. лв.

През 2024 г. продължи активното предлагане на кредити, като в течение на годината бяха правени допълнения и изменения на кредитните продукти:

- Въведено беше специално предложение по кредити НАШ ДОМ И ЖЕЛАН ДОМ, които закупуват жилище в сграда с наличен и представен Сертификат за енергийни характеристики на сградата при клас А, А+ или В. Одобрено беше по тези сделки клиентите да могат да ползват допълнителна отстъпка 0,1 процентен пункт от обявените лихви по бюлетин.
- Въведени бяха промени в продуктите на база нови изисквания на БНБ за показатели за кредитни стандарти при жилищните и ипотечни кредити. Промените включват налагане на ограничения в определени показатели при оценка на кредитоспособността и обезпечеността по кредити на физически лица, обезпечени с жилищни недвижими имоти.

Промените в тарифирането през 2024г. следваха пазарните тенденции в посока на увеличаване на таксите и най-вече продължи същественото увеличаване на таксите при операции, които се извършват през банковите салони. Увеличени бяха таксите за валутни разплащания, касови операции, за картови операции и пакетни програми.

През 2024 г. постигнахме изпълнение на бюджета за приходи от такси и комисиони от операции в сегмент граждани в размер на 99%, а в малък бизнес 82%. Ръстът спрямо предходната година при гражданите е 12%, докато при малкия бизнес има спад от 4%.

Търговският фокус през годината се насочи върху привличането на нови бизнес клиенти с добър финансов профил и ликвидно обезпечение.

Акцентът в кредитирането бе насочен към развитие на портфейла от кредити на малки предприятия с висок потенциал и агробизнес клиенти. Паралелно с финансирането на този профил клиенти разширихме и обхвата от ползваните от тях продукти и услуги. През 2024 г. проведохме различни търговски инициативи, в т.ч.:

Търговска кампания за финансиране на клиенти Малък бизнес, бе проведена през второ и трето тримесечие на 2024 г., с цел привличане на нови, развитие и задържане на съществуващи клиенти на Банката с потенциал.

Нестабилната и несигурна вътрешна и международна политическа среда оказва негативно влияние върху дейността на икономическите субекти и по-конкретно в агро бизнес сегмент Малък бизнес, което в нашата банкова дейност се изрази в намаляване на ръста на кредитния портфейл в този сегмент от 20% през 2023 г. на 8% през 2024г. Привлечените средства по разплащателни сметки и срочни депозити от клиенти Малък бизнес намаляха с 4% на годишна база.

През 2024 г. се наблюдава устойчив ръст на клиентите, които ползват услугата дигитално банкиране. За една година потребителите с активни права в платформата са нараснали с 9 %, като преобладаващият дял продължава да е на физическите лица. Броят на извършените през основния дигитален канал операции отбелязват увеличение с 30% спрямо 2024 година.

През 2024 г. активните потребители на платформата са се увеличили на 22 411 в сравнение с 2023, чиито общ брой е 20 769 (като в края на 2023 е отчетен спад с 200 потребителя). Общият брой потребители на Д Мобайл (ДМ) е 9 281 и продължава да нараства на експоненциално

Следва да отбележим, че $\frac{1}{4}$ от активните клиенти на Банката използват и мобилната услуга и прогнозата е техният брой да нараства пропорционално на внедрените нови функционалности, които предоставяме. Броят на извършените през двата канала операции отбелязва ръст над 50%. Основният дял на увеличеният брой операции е през ДМобайл – ДБО 10%, срещу ДМобайл 40%.

Внедрени са 14 нови функционалности в ДМобайл. Реализирани са общо 5 нови проекта, които касаят развитието на ДБанк он-лайн, в това изцяло дигитален процес за он-бординг на нови клиенти 24/7, без посещение в офис на банката, клиентите на Търговска банка Д вече могат да достъпват сметките си в други банки, използвайки Мултибанкинг функционалността а ДМобайл. Функционално дигиталните канали на банката са сравними с първите 5 системни банки в България и заслужено банката беше отличена през 2024 г. с първо място за „Иновация в мобилното банкиране“ за проект Мултибанкинг и трето място за „Клиентско изживяване“ в дигиталните канали на престижния конкурс Next DiFi awards B2B media .

През 2024 г., Банката подобри качеството на услугите, предоставяни от Контактния център на Банката и Борика за обслужване на крайни клиенти на Д Банк.

По този начин продължаваме да осигуряваме на своите клиенти 24/7 обслужване по теми с по-широк обхват като: блокиране на банкови карти; съдействие при проблеми с банкови карти; казуси свързани с разплащания в Интернет с карта; блокиране на достъп до дигиталните канали на банката, съдействие при използване на за онлайн базирани услуги. Разширяването на дейността на Кол центъра на Борика носи безспорни ползи, както при спешна необходимост от блокиране на достъп до услугите за дигитално банкиране и банкови карти, така и по отношение на клиентската удовлетвореност.

През 2024 г. се завършиха значителен брой проекти осигуряващи подобряване на функционалностите на системи свързани с обслужване на картови разплащания и проекти свързани с предоставяне на нови услуги за клиенти. Най-важните за Банката завършени проекти през 2024 г. са следните :

- приключена Фаза 1 от проекта за пълноправно членство на Банката в МКО във VISA проект, с който се осигурява възможност за самостоятелно обслужване на разплащания на наши ПОС. В тази връзка бяха приети от УС на Банката нова Тарифа за комисионни на ПОС, нови Общи условия, договор и др. съпътстващи документи свързани с предлагани услуги за ПОС, в т.ч. и нова Процедура за работа с ПОС във ФЦ. От м.10/2024 г. Банката е пълноправен член на VISA и са предприети действия по Фаза 2 на проекта за самостоятелно обработка на плащания на ПОС;

- успешно приключен проект за миграция на системата и услугите за управление на карти, търговци и терминали от SUCARD CMS On-Prem към SUCARD CMS SaaS (софтуер като услуга);

- приключен проект за доставка и инсталиране на 3 бр. депозитни АТМ и свързаните с това доработки в обслужващите системи. В края на 2024 г. бяха закупени 5 бр. нови АТМ с депозитна и рециклираща функция;

- през 2024 г. се извършиха и дейности свързани с инсталации на АТМ на нови очаквано по-ефективни локации – ТИР паркинг Капитан Андреево, Общински пазари Силистра, ФЦ Велико Търново, с. Ясенково, общ. Венец, обл. Шумен, втори АТМ в Момчилград и др.;

- успешно завърши и проекта по прехвърляне на всички ПОС собственост на Банката за обслужване от БОРИКА АД съгласно договор за ПОС аутсорсинг;

- в рамките на 2024 г. се завърши анализа и актуализацията на всички такси и комисионни за карти съгласно тарифата на Банката в картовата програма. Приключени са и доработки в БАНКЕР за промени свързани с неравнения по кредитни карти;

- по отношение на Проект въвеждане на EUR бяха предприети действия за осигуряване на допълнителен брой касети за АТМ за работа с евро банкноти.;

- инициран е и проект с Mastercard за закриване на BIN 676073, под който са издавани карти Маестро;

Продължи се активно и работа по допълнителни доработки на картовата програма СУКАРД и основната счетоводна програма БАНКЕР свързани с картови разплащания и услуги.

4. Финансови пазари и инвестиции

През 2024 г. финансовите резултати отбелязаха значителен ръст спрямо предходната година, достигайки 26.26 млн. лева. Това представлява преизпълнение на заложените бюджетни показатели с 4.3 млн. лева. Дирекция "Финансови пазари и инвестиции" (ДФПИ) продължи да изпълнява ключовите си функции като трежъри на банката, фокусирайки се върху осигуряване на ликвидност, управление на свободните средства, обезпечаване на бюджетните средства и валутна търговия на международните финансови пазари.

- **Ликвидност**

Дирекцията гарантира оперативната ликвидност, необходима за текущите разплащания чрез активни операции на паричния пазар. В резултат на провежданата от централните банки политика на парична експанзия, Европейската централна банка (ЕЦБ) понижи основните лихвени проценти четири пъти през годината, което доведе до спад на междубанковите лихви от 3.80% до 2.85% в края на 2024 г.

През отчетния период ДФПИ разшири дейността си на паричния пазар, като освен междубанкови депозити, предприе и инвестиции в краткосрочни първокласни скотови облигации. Това доведе до диверсификация на риска и запазване на доходността в условията на понижаващи се лихвени проценти. Размерът на междубанковите депозити варираше от 400 млн. лева в началото на годината до над 500 млн. лева към средата на 2024 г., достигайки 650 млн. лева през юли. Портфейлът от краткосрочни скотови облигации се движеше в диапазона 50-150 млн. лева към края на годината.

Свободните средства бяха основно инвестирани в краткосрочни (до 14 дни) депозити и скотови облигации с остатъчен срок до падежа до 30 дни. В резултат на тези мерки, приходите от междубанкови депозити достигнаха 18.73 млн. лева, което представлява увеличение с 4.23 млн. лева спрямо заложените в бюджета стойности.

- **Инвестиции**

През 2024 г. тенденцията за поддържане на високи нива на ликвидност, започнала през 2023 г., продължи. Средният размер на управлявания от ДФПИ портфейл от ценни книжа възлезе на 260 млн. лева (при 150 млн. лева през 2023 г.), като в края на годината достигна 327 млн. лева вследствие на покупки на краткосрочни първокласни скотови облигации. Общата доходност на портфейла се повиши от 1.65% през предходния период до 3.00%. Реализираните приходи от ценни книжа възлязоха на 5.26 млн. лева, което представлява увеличение с 822 хил. лева спрямо заложените бюджетни показатели.

- **Бюджетни средства**

През 2024 г. размерът на бюджетните средства остана в диапазона 85-137 млн. лева. В съответствие със законовите изисквания, тези средства бяха обезпечени с български държавни ценни книжа (ДЦК), блокирани в портфейла на банката.

- **Валутна търговия**

През 2024 г. активността в областта на валутната търговия беше по-ниска в сравнение с предходната година. Реализираните приходи от покупко-продажба на валута възлязоха на 2.46 млн. лева, което представлява спад от 320 хил. лева спрямо 2023 г. Основната причина за това е промяната в дейността на ключови публични клиенти, предизвикана от продължаващите военни конфликти и новата геополитическа обстановка, което доведе до намаляване на обема на сделките.

Въпреки по-слабите резултати във валутната търговия, ДФПИ продължи да следва положителната тенденция от 2023 г., постигайки изключително високи финансови

резултати. Това утвърди 2024 г. като най-успешната година за дирекцията от създаването на банката.

Действия в областта на научноизследователската и развойната дейност;

Банката не е извършвала научноизследователска и развойна дейност през 2024 г.

IX. Планове за развитие

В съответствие с чл.39 т.4 от Закона за счетоводството Банката представя очакваното стратегическо развитие през 2025 година.

През 2024 година Търговска банка Д АД предвижда да насочи усилията си към :

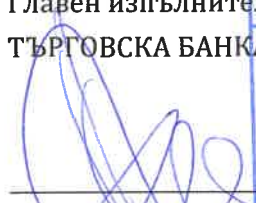
- Устойчив ръст и развитие Банката;
- Модернизация на съществуващите и създаването на нови продукти и услуги, съответстващи на нуждите на клиентите;
- Доразвиване на алтернативните канали за дистрибуция за привличането на допълнителен бизнес, инициативи и продажбени кампании, маркетингова подкрепа;
- Подобряване на вътрешната организация, с цел достигане на пазарните стандарти по отношение на процесите и одобренията на кредитните сделки;
- Интензивно обучение на служителите и отлично ниво на обслужване на клиентите;
- Опростяване и дигитализация на основните процеси във фронт офис и бек офис;
- Инвестиции в техническа и апликационна инфраструктура
- Финализиране на вече стартирали стратегически за банката проекти

X. Събития след датата на финансовите отчети в съответствие с чл. 39 т. 3 от Закона за счетоводството

На 21 март 2025 г. банката е уведомила БНБ, че е готова да стартира процеса на надзорен диалог във връзка с капиталовите планове и планиране на извършване на разпределение на дивидент в размер на 14 300 000 лева от реализирана печалба след данъци за 2024 година.

Дата: 15.04.2025 г.

Анна Аспарухова
Главен изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

Мартин Ганчев
Изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

Състав и функциониране на Ръководния орган на Търговска банка Д АД в лицето на Надзорния съвет и Управителния съвет и комитетите към Ръководния орган.

Търговска банка Д АД има двустепенна форма на управление.

Общото събрание на акционерите избира Надзорен съвет, който от своя страна избира членовете на Управителния съвет, Главен изпълнителен директор, Изпълнителните директори и членовете на Управителния съвет.

Роля и отговорности на Ръководния орган в лицето на Надзорния съвет и на Управителния съвет.

Ръководният орган носи крайната и цялата отговорност за Банката и определя, упражнява контрол и носи отговорност за прилагането на организационните правила и правилата регламентиращи вътрешно управление в Банката, което гарантира нейното ефективно и разумно управление.

Задълженията на ръководния орган са ясно определени, като се прави разграничение между задълженията на Управителния съвет - управленската (изпълнителната) функция и на Надзорния съвет - контролна (неизпълнителната, надзорна) функция.

Отговорностите и задълженията на Надзорния съвет и на Управителния съвет са представени подробно в следните документи.

- Устав на Търговска банка Д АД
- Правила за обхвата на правомощията и отговорностите на администраторите и на лицата, заемащи ключови позиции в банката;
- Правила регламентиращи реда за вземане на решения в Търговска банка Д АД
- Правилник за работата на Управителния съвет на Търговска банка Д АД, одобрен от Надзорния съвет на Търговска банка Д АД
- Правила за дейността на Надзорния съвет като Комитет по риска
- Правила за дейността на Надзорния съвет като Комитет по подбор
- Правила за дейността на Надзорния съвет като Комитет по възнагражденията
- Политика за подбор и оценка на членовете на УС и НС
- Политика за възнагражденията
- Политика за корпоративно управление в Групата Търговска банка Д АД
- Организационни правила на Търговска банка Д АД
- Устав на Д Лизинг ЕАД
- Устав на Д Застрахователен брокер ЕООД

- Устав на Д Имоти ЕООД
- Устав на Д Инвест Парк ЕООД
- Устав на Иванчов стан ЕООД

Всички членове на ръководния орган са напълно запознати със структурата и отговорностите на ръководния орган, както и с разделението на задачите между различните звена на ръководния орган и неговите комитети. С цел да се разполага с подходящи механизми за контрол и противодействие, вземането на решения не трябва да бъде доминирано от един член или от малка подгрупа членове. Контролната и управленската функция на ръководния орган взаимодействат ефективно помежду си. Двете функции предоставят една на друга достатъчно информация, което да им позволява да изпълняват съответните си роли.

Ръководният орган носи отговорност за определяне, одобряване и контролиране прилагането на:

а. цялостната бизнес стратегия и ключовите политики на институцията в приложимата правна и регулаторна рамка, като се отчитат дългосрочните финансови интереси и платежоспособността на Банката;

б. цялостната стратегия за риска, включително рисковия апетит на институцията и нейната рамка и мерки за управление на риска, за да се гарантира, че ръководният орган отделя достатъчно време за проблемите, свързани с риска;

в. адекватно и ефективно вътрешно управление и рамка за вътрешен контрол, която включва ясна организационна структура и добре функциониращи независими звена за вътрешно управление на риска, нормативно съответствие и одит, които имат необходимите правомощия, статут и ресурси, за да изпълняват своите функции;

г. размера, вида и разпределението на вътрешния и регулаторния капитал, за да обхванат адекватно рисковете на Банката;

д. цели за управление на ликвидността на Банката;

е. политика за възнаграждения, която да е в съответствие с приложимото законодателство;

ж. правила, целящи да гарантират, че индивидуалните и колективните оценки на пригодността на ръководния орган се извършват ефективно, че съставът и планирането на приемствеността на ръководния орган са подходящи и че ръководният орган изпълнява функциите си ефективно;

з. подбор и процедура за извършване на оценка на пригодността за лица, заемащи ключови позиции;

и. правила, целящи да гарантират вътрешното функциониране на всеки комитет на ръководния орган, когато бъде създаден, които предоставят подробна информация за:

- ролята, състава и задачите на всеки от тях;
- подходящ информационен поток, включващ документацията относно препоръките и заключенията, и нивата за докладване между всеки комитет и ръководния орган, компетентните органи и други страни;

й. култура на поемане на риск, която се отнася до осведомеността за риска и поведението по отношение поемането на риск на институцията;

к. корпоративна култура и ценности, които насърчават отговорно и етично поведение, включващи кодекс за поведение или подобен инструмент;

л. политика по отношение на конфликти на интереси на институционално равнище и за персонала;

м. правила, целящи да гарантират надеждността на системите за счетоводна и финансова отчетност, включително гарантиращи финансовия и оперативен контрол и спазването на правните изисквания и съответните стандарти;

н. процеси, механизми и методологии за управлението и културата на кредитния риск; апетита за кредитен риск, стратегия и лимити на кредитния риск; политики и процедури за кредитен риск; политики и процедури за вземане на кредитни решения; рамки за управление на кредитния риск и вътрешен контрол.

о. стратегия за необслужвани експозиции, насочена към обвързано със срокове намаляване на необслужваните експозиции, представяща подхода и целите на Банката по отношение ефективното управление на необслужваните експозиции с цел постигане на максимална събираемост и минимизиране броя на необслужваните експозиции;

п. ефективни и ефикасни процеси за вътрешен контрол на рамката за събиране на необслужваните експозиции, за да се осигури пълно съответствие между стратегията за необслужвани експозиции и оперативния план, от една страна, и цялостната бизнес стратегия и рисковия апетит на Банката от друга страна;

р. вътрешните правила и мерките, свързани с предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризъм (ПИП/ФТ).

Ръководният орган осъществява контрол върху процеса на оповестяване и комуникация с външни заинтересовани страни и компетентни органи;

Всички членове на ръководния орган са информирани за цялостната дейност, финансовото състояние и състоянието на институцията по отношение на риска, като се има предвид икономическата среда, както и за взетите решения, които оказват значително въздействие върху дейността на институцията;

Главен изпълнителен директор - осъществява контрол върху цялостната дейност на Банката и дейността на останалите Изпълнителни директори и членове на УС. Отговаря за въвеждането на взетите решения от УС и НС.

Изпълнителни директори и Членове на УС - организират работата по правилното прилагане на възприетата политика по управлението на рисковете и спазването на утвърдените лимити за дейностите, за които пряко отговарят, контролират работата на отделните структурни звена по отношение анализа и оценката на риска.

Главен риск директор и Член на УС носи отговорност за противодействие изпирането на пари и финансирането на тероризъм (ПИП/ФТ) в Групата Търговска банка Д АД, предоставя на Ръководния орган всеобхватна и своевременна информация относно рисковете от ИТ/ФТ, която е необходима за изпълнението на възложената им роля и функции.

Комитети към Ръководния орган на Банката

В банката функционират комитети, които подпомагат дейността на Ръководния орган на банката.

Всеки комитет изпълнява своята работа на база Правила за своята дейност, които са приети от Управителния съвет и одобрени от Надзорния съвет.

Комитети към Надзорен съвет

Надзорният съвет на банката изпълнява функциите на **Комитет по риска**, като съветва и дава указания на Управителния съвет на банката във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал. Надзорният съвет, като Комитет по риска, може да използва човешки и други ресурси, които счита за необходими и подходящи с оглед осъществяване на неговата дейност, включително външни експерти за получаване на консултации. Надзорният съвет изпълнява функциите на Комитет по риска, съгласно изискванията на Закона за кредитните институции и Наредба 7 на Българската народна банка за организацията и управлението на рисковете в банките. При изпълнение на своите функции като Комитет по риска, Надзорният съвет се придържа към предварително приети правила за работа на Надзорния съвет като Комитет по риска.

Надзорният съвет на банката изпълнява функциите на **Комитет по подбор** и организира и осъществява дейността си в съответствие с разпоредбите на Закона за кредитните

институции, Регламент (ЕС) № 575/2013 г. и Наредба № 20 на Българска народна банка за издаване на одобрения за членове на управителния съвет (съвета на директорите) и надзорния съвет на кредитна институция и изисквания във връзка с изпълнение на техните функции, Насоките на ЕБО за оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции (EBA/GL/2021/06). При изпълнение на своите функции като Комитет по подбор, Надзорният съвет се придържа към предварително приети правила за работа на Надзорния съвет като Комитет по подбор.

Надзорният съвет на банката изпълнява функциите на **Комитет по възнагражденията** съгласно изискванията на Закона за кредитните институции и Наредба 4 на Българската народна банка за изискванията към възнаграждения в банките. При изпълнение на своите функции като Комитет по възнагражденията, Надзорният съвет се придържа към предварително приети правила за работа на Надзорния съвет като Комитет по възнагражденията.

Одитен комитет – Функционира съгласно разпоредбите на Закона за независимия финансов одит. Одитният комитет наблюдава процеса на финансово отчитане, с което се осигурява прозрачност, вярно и честно представяне на финансовите отчети на Банката. Наблюдава ефективността на вътрешния контрол на Банката, вътрешната контролна система и системата на управление на риска. Одитният комитет проверява и наблюдава независимостта на задължителните одитори, наблюдава процеса по задължителния одит на годишните и консолидирани финансови отчети и доклада за устойчивост на Групата, взема предвид одиторските доклади и информира Надзорния съвет на Търговска банка Д АД за резултатите от задължителния одит.

Комитети, постоянно действащи органи към Управителния съвет

Комитет за управление на активите и пасивите - орган за управление на ликвидността, компетентен да подготвя планове за действие в случаи на непредвидено изтичане на парични средства, дължащо се на неочаквани събития или неблагоприятни обстоятелства, като отчита възможното въздействие на алтернативни сценарии по отношение на Банката или на пазара като цяло, както и комбинация от тях; извършва текущ контрол и анализ на капиталовата адекватност на Банката и при необходимост предлага на УС проект на решение за промяна на структурата на активите и пасивите и възможностите за диверсификацията им; разглежда всички политики, правила, процедури и лимити отнасящи се до управлението на всички видове риск и ги предлага за одобрение на Управителния съвет, анализира текущото състояние на активите и пасивите на “Търговска банка Д” АД, наблюдава рисковете, свързани с управление на ликвидността на Банката и пазара на финансови инструменти и предлага конкретни мерки в случай на отклонение от приетите лимити или при извънредни ситуации.

Кредитен комитет - постоянно действащ колективен орган, чиято основна дейност е насочена към оценка на кредитния риск, произтичащ от конкретни кредитни сделки или

обща кредитна експозиция на лице или група свързани лица и одобрение на параметрите по тях в рамките на своите компетенции, като със своите предложения и решения съдейства за увеличаване на кредитния портфейл чрез ефективен подбор на кредитните сделки. Анализира качеството на кредитния портфейл и тенденциите в неговото развитие.

Комитет за определяне на очаквани кредитни загуби - специализиран консултативен и контролен орган към УС на Банката, чиято основна дейност е насочена към минимизиране на риска от загуби на Банката, посредством системата за наблюдение, оценка, класифициране и провизиране на рисковите експозиции; определяне на очаквани кредитни загуби, съгласно МСФО 9 и категоризиране на рисковите експозиции, съгласно Регламент(ЕС)№5752013 общи цели и задачи на Банката, като със своите предложения и решения съдейства на Управителния съвет за ефективното управление на кредитния риск.

Комисия за оценка на рискови събития - специализиран вътрешен орган на ръководството на Търговска банка Д АД в областта на управлението и контрола на операционния риск; взима решения за окончателно регистриране на настъпили оперативни събития, извършва оценка на евентуално възникналите загуби, анализира регистрираните в счетоводните регистри данни.

Комисия по разглеждане на жалби, сигнали и възражения постоянно действащ вътрешно-банков орган, който отговаря за разглеждане на жалби, сигнали и възражения, подадени до Търговска банка Д АД, като обсъжда, анализира и взима решения по случаите, за които е сезиран.

Длъжностното лице по защита на личните данни има задължение да наблюдава спазването на Общ регламент относно защитата на данните и да информира и съветва служителите за законовите им задължения във връзка с обработването на лични данни. Също така предоставя съвети и наблюдава процеса по оценката на въздействието върху защитата на данните в съответствие с принципите, заложи в регламента. Действа като точка за контакт и си сътрудничи с надзорния орган – Комисия за защита на личните данни, като надлежно отчита рисковете, свързани с операциите по обработване на лични данни и се съобразява с естеството, обхвата, контекста и целите на обработката.

Координационна група по прилагане на мерките срещу изпиране на пари, финансиране на тероризъм и специализиран нормативен контрол, Комитет по условията на труд.

Политика на многообразие, прилагана по отношение на административните, управителните и надзорните органи

Политиката за осигуряване на разнообразие при подбор на членовете на управителния съвет на Търговска банка Д АД описва законовите изисквания към членовете на Управителния съвет, вкл. изпълнителните членове на Управителния съвет на банката, представени са изискванията, целящи осигуряване на разнообразие при подбора на членовете на Управителния съвет на банката, заложи са и подробно описани

критерии, на които е необходимо да отговарят и качествата, които е необходимо да притежават членовете на ръководния орган на банката.

Управление на възнагражденията

В Банката функционира Политика за възнаграждения, приета от Надзорният съвет, по предложение на Управителния съвет на Търговска банка Д АД. Политиката въвежда принципите за формиране на възнагражденията в Банката, които трябва да отговарят на мащаб на дейността, бизнес-стратегията, изпълнението на целите и постигнатите средносрочни финансови резултати, ценностите, приетите етични стандарти и дългосрочните интереси на акционерите, като насърчават надеждното и ефективното управление на риска, не стимулират прекомерното поемане на риск и концентрации.

При управление на възнагражденията се гарантират равни възможности за всички служители, независимо от техния пол по отношение на тяхното професионално развитие и се наблюдава развитието на разликата в заплащането за мъжете и жените поотделно за идентифицирания персонал и за членовете на Ръководния орган.

Основни характеристики на системите за вътрешен контрол и управление на риска на предприятието във връзка с процеса на финансово отчитане

Вътрешната контролна система на финансовото отчитане и отчетност на Търговска банка Д АД е разработена в резултат на проучвания на добри отчетни и контролни практики в България и на големи международни групи, както и при спазване на националните законови изисквания, вкл. за листвани на регулирани пазари компании и групи. Тя е в постоянен процес на наблюдение от страна на ръководството и на доразработване и усъвършенстване.

Вътрешната контролна система на финансовото отчитане и отчетност на Банката представлява комплекс от поведенчески и технически принципи, правила, средства, процедури и контролни действия, които са специално разработени и приспособени към спецификата на банката, нейната дейност и отчетна система. Тя е насочена към:

- осигуряване на текущо наблюдение и насочване на отчетните дейности спрямо техните цели и очакванията на различните й потребители, и постигане на необходимата им ефективност и ефикасност, вкл. при използването на заетите ресурси; и
- осигуряване на адекватно и своевременно адресиране на установени бизнес рискове, които имат влияние върху финансовата, управленска и оперативна отчетност.

По-специално, тя е разработена по начин, който да създава комфорт на ръководството, че:

- банката спазва приложимите законови изисквания в областта на счетоводството, отчетността и другите пряко свързани с тях области, и особено изискванията на Закона за счетоводството и Международните стандарти за финансово отчитане;
- в банката се спазват инструкциите и насоките на висшето ръководство по отношение на отчетността и документацията;
- налице е изискваната ефективност и ефикасност на финансово-счетоводния процес, вкл. консолидационния и документалната обоснованост;
- налице е висока степен на сигурност по опазването и поддържането на активите на банката, вкл. и превенция от измами и грешки; и
- налице е осигуряване на достоверна, качествена и своевременна финансова и оперативна информация за вътрешни и външни потребители.

Основните компоненти на вътрешната контролна система относно финансовото отчитане и отчетност включва:

- възприемане и спазване на етичните принципи и правила на поведение, които са приети с Етичния кодекс на Търговска банка Д АД и по отношение на финансовото отчитане и отчетност и всички свързани с нея процеси, процедури и действия на целия персонал на банката;
- разработване и определяне на оптимална структура от звена, ангажирани в процесите, свързани с финансовата отчетност, с ясно дефинирани отговорности и делегации, правомощия и задължения, вкл. чрез разработени писмени вътрешни документи;
- разработване на политики за подбор, обучение и развитие на персонала, зает в процесите на счетоводството и финансовата отчетност;
- разработване, внедряване и поддържане на контролни процедури и правила за всеки етап от процесите, свързани със счетоводството, финансовото отчитане и отчетност, с приоритетно постепенно въвеждане на формализирани писмени процедури; и
- разработване на процедури по идентифициране, наблюдение и управление на рисковете, свързани със счетоводството, финансовото отчитане и отчетност, вкл. разработването на адекватни мерки и действия за тяхното минимизиране;
- разработване и поддържане на адекватна организация на информационната система, вкл. контроли за достъп, въвеждане, обработка и извличане на данни, промени в системата, разпределение на отговорностите на заетите в нея лица, както и съхранение и опазване на целостта и истинността на данните в системата.

Контролна среда

Банката развива и усъвършенства надеждна и всеобхватна рамка за вътрешен контрол, която включва контролни функции с необходимите правомощия и достъп за независимо изпълнение на задълженията от структурните и спомагателни звена, които наблюдават и контролират. Всички процеси в банката, в т.ч. и процесите по управление на риска са структурирани съобразно „трите линии на защита“, които включват в себе си бизнес звената, функциите по управление на риска и съответствие, както и вътрешен одит. Контролните функции са независими от оперативните звена, които наблюдават и контролират, както и са организационно независими една от друга, тъй като изпълняват различни функции. Рамката за вътрешен контрол е в съответствие с приложимите изисквания в тази област, вкл. Наредба № 10 на БНБ за организацията, управлението и вътрешния контрол в банките и Насоките на ЕБО относно вътрешното управление съгласно (EBA/GL/2021/05). В Търговска банка Д АД функционира Политика за разкриване на конфликтите на интереси и е установен процес по навременното установяване, управление, предотвратяване или смекчаване на съществуващи и потенциални конфликти на интереси.

Етични принципи и правила свързани с процесите на счетоводство, финансовото отчитане и отчетност

Ръководството на различните нива на Търговска Банка Д АД е въвело и постоянно наблюдава спазването на етични ценности като почтеност, независимост и обективност като фундаменти на професионалното поведение на всички лица, заети в процесите, свързани със счетоводството и финансовото отчитане в банката. Те се явяват рамката, спрямо която е изградена контролната среда, и които са повлияли върху ефективността на проектирането на модела, администрирането и текущото наблюдение на останалите компоненти на вътрешния контрол в областта на счетоводната дейност и финансовата отчетност. Почтеността и етичното поведение са продукт на установените общи етични и поведенчески стандарти на банката. Те са ясно комуникирани с целия финансово-счетоводен и контролен персонал, както и те непрекъснато се утвърждават на практика.

Етичните принципи, които ръководят професионалното поведение и които следва да се спазват от всички лица, ангажирани пряко или косвено в счетоводната дейност и процесите по и свързани с финансовото отчитане са: обективност; безпристрастност; независимост; консервативност; прозрачност; методологическа обоснованост; последователност и използване на независими експерти. Тези принципи се прилагат на всички етапи на финансовото отчитане при: избор на счетоводна политика; счетоводно приключване; изготвянето и прилагането на приблизителни счетоводни оценки и изготвянето на публични и управленски финансови отчети, на други публични доклади и документи, съдържащи и финансова информация.

Етичният кодекс регулира и се отнася до професионалното поведение на служителите, взаимоотношенията между служителите и клиентите на Банката, взаимоотношенията между отделните служители, защита на интересите на Банката, предотвратяване на конфликта на интереси, както и начините за разрешаването им, при възникване. Етичният кодекс има за цел:

- да определи етичните стандарти на професионалната дейност на служителите;

- да предложи норми на поведение, които ще помогнат на служителите да управляват своите действия в области, където могат да възникнат конфликти между морала, поставените задачи и индивидуалната култура на служителите;
- да създаде единност чрез преодоляване на конфликтите и споровете;
- да създаде добра атмосфера между всички служители, спомагаща за споделянето на опит и изграждането и развиването на професионализъм.

Чрез спазването на правилата на поведение, заложиени в този кодекс и приети от всички служители, се цели изграждането и утвърждаването на положителния имидж на банката. Правилата на поведение, съдържащи се в този кодекс, са неизменна част от ежедневната дейност на служителите от банката като спазването на етичните правила за поведение е гаранция за законността на действията на служителите и защита от необосновани обвинения от страна на клиентите на банката. Дейността на служителите се осъществява при спазване принципите на законност, лоялност, честност, безпристрастност, отговорност и отчетност. При подбора на кандидати за работа в банката се отчита наличието на качества, отговарящи на изискванията за професионална етика. Всяко лице, което постъпва на работа в банката, се задължава да изпълнява възможно най-добре възложените му служебни задачи.

Органи, отговорни за отделните компоненти на цялостния процес по счетоводство и финансово отчитане

Органите, които носят определени отговорности и правомощия относно процеса на финансово отчитане и респ. на други свързани с него процеса са: Ръководния орган на Банката в лицето на Надзорния съвет и Управителния съвет, Главен икономист - директор дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и Главно счетоводство, и ръководителят на служба „Вътрешен одит“. Техните функции и отговорности могат да се обобщят по следния начин:

- **Ръководният орган на Банката**, в лицето на Надзорния съвет и Управителния съвет приема и потвърждава: счетоводната политика и промените в нея за всеки отчетен период, разработените счетоводни приблизителни оценки към датата на всеки отчетен период, вкл. прилаганата методология; финансовите отчети и доклади, и други публични документи, съдържащи финансова информация; функциите, организацията и отговорностите на всички структурни звена и техните ръководители, заети в процесите по и свързани с финансовото отчитане; разработването, внедряването и текущото наблюдение функционирането на отделните компоненти на вътрешната контролна система; получава своевременна информация от дейността на Служба „Вътрешен одит“;
- **Главен икономист, Директор дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и Главно счетоводство**

- ✓ организира и ръководи счетоводно отчетната дейност на банката – контролира и методологически направлява текущото счетоводство, отговаря за разработването и внедряването на счетоводно отчетните методики и техники; отговаря за процеса по счетоводно приключване и изготвянето на всички счетоводни приблизителни оценки, предлага и разработва счетоводни политики и промени в тях, следи за текущи промени в МСФО.
 - ✓ осъществява цялостна организация, методологическо обезпечаване и реализация на процеса, свързан с изготвяне на индивидуалните и консолидираните финансови отчети на банката, вкл. текущия контрол, инструктиране, наблюдение и анализи на финансовите отчети за целите на консолидация на дружествата от групата на Търговска банка Д АД, осъществява комуникацията с регулаторните органи, изготвя анализи, прогнози и мениджърска отчетна информация, осъществява контакт с вътрешни и външни експертни органи, консултантски и одиторски компании.
- **Служба „Вътрешен одит“** извършва независима оценка на дейностите, свързани с изготвянето на финансовите отчети на банката и ефективността и спазването на въведените вътрешни контроли по отделните рутинни и нерутинни процеси. Следи и оказва съдействие за постигане на целите и задачите на банката. Съдейства за ефикасното, ефективно и икономично използване на ресурсите, както и за въвеждане на адекватни контролни механизми на различните рискове. Съдейства за опазване стойността на банковите активи. Следи за законосъобразността на дейността, за точно спазване на политиката, плановете, вътрешните правила и процедурите. Изразяват становище по адекватността на системите за вътрешен контрол и управлението на рисковете на организацията на процесите, както и системите за мониторинг и отчетност и тяхната адекватност и ефективност.

Политика и практика, свързани с човешките ресурси във финансово счетоводните отдели

В банката има въведени политики и правила и установени практики, свързани с управлението на човешките ресурси, заети в процеса на финансово отчитане и другите процеси, свързани с него. Акцентът при подбора се поставя, освен върху необходимостта от специализирано образование във финансово-счетоводната сфера, основно и върху релевантния професионален опит, като допълнително се изисква много добра компютърна грамотност и личностни качества, необходими за осигуряване на точност, навременност и коректност при изпълняване на дейността. При подбора на кандидатите за всяка конкретна позиция във финансово-счетоводните звена на банката водещи по отношение на професионалните качества са изискванията, заложили в длъжностните характеристики на отделните позиции, като образование и придобитата съответна образователно – квалификационна степен, както и професионален стаж на подобна длъжност в банка.

От голямо значение са и личностните качества, отговарящи на изискванията на Етичния кодекс на банката, който са дефинирани етичните стандарти на професионалното поведение на служителите, норми на поведение, които ще им помогнат да управляват своите действия в области, в които могат да възникнат конфликти между морала, поставените задачи и индивидуалната култура на служителите, създаването на добра атмосфера между всички служители, спомагаща за споделянето на опит и изграждането и развитието на професионализъм.

Към политиките за управление на персонала са включени и такива, свързани с постоянното допълнително професионално обучение, осъвременяване и разширяване на знанията и уменията на наетите специалисти, задълбочаване на експертизата им и дългосрочното им задържане в екипа.

Банката ежегодно актуализира и приема годишен план за предстоящи обучения, структуриран по теми и по сфера на дейност на служителите. Задължително се провеждат обучения при промяна на нормативни актове, МСФО, данъчни закони и други, касаещи пряко работата. Целта на тази политика е да се постигне актуализиране и увеличаване на експертизата на служителите и усъвършенстване на уменията им с цел осигуряване на коректност и съответствие и повишаване на ефективността им при изпълнение на служебните им задължения.

Стратегията за обучение и повишаване на квалификацията на служителите е неразделна част от бизнес стратегията на банката и е насочена към повишаване на качеството и ефективността в работата. Процесът на обмяна на добри практики в професионалната област - вътре в банката и чрез мрежа от професионални контакти с външни обучаващи институции е основен инструмент в Политиката на Банката за управление и развитие на човешките ресурси.

Процес за оценка на риска свързан с финансовото отчитане в банката

Управителният съвет и Главен икономист на Търговска банка Д АД имат ключова роля в процеса за постоянно идентифициране, наблюдение и контрол на бизнес рискове, вкл. за установяване и контрол на ефектите от тези от тях, които оказват и пряко влияние върху отделни процеси и обекти от счетоводството, финансовото отчитане и отчетността на Търговска банка Д АД. Те, заедно, осигуряват цялостния мониторинг върху процеса по управление на рисковете.

Рисковите фактори, имащи отношение към надеждната финансова отчетност, включват външни и вътрешни събития, сделки и обстоятелства, които могат да възникнат и да се отразят негативно върху способността на банката да създава, поддържа и обработва счетоводни и оперативни данни по начин, който да гарантира достоверна финансова отчетност, отчети и доклади. В банката са дефинирани като основни следните фактори:

- като външни рискове се определят: промяна в бизнес средата и пазарната среда на банката, както и в предлаганите от нея продукти и услуги; дейността на конкурентите; промяна в законовата и регулаторна рамка; промени в ключови доставчици или клиенти/групи от клиенти; недобросъвестни или злонамерени действия от външни лица; бърз корпоративен растеж и растеж на групата; развитие на дружествата, в които то държи значителни инвестиции под формата на участия и/или предоставени кредити.
- към вътрешните рискове се причисляват: промяна в техническата инфраструктура на банката, на начина и интензитета на използване на наличните активи и ресурси; въвеждането на нови продукти и услуги; нови счетоводни политики и МСФО; промени в персонала на дирекциите, отговорни за финансовата отчетност; промени в информационните системи; грешки в работата и/или недостатъчни знания или умения на персонала, бързо разширяване дейността; приложение на множество приблизителни оценки – особено приложение на справедливи стойности и изчисляване на възстановими стойности на определени нетекущи активи, с участието на външни експерти.

Рисковите фактори, които имат повтарящ се характер и/или са свързани с приложение на счетоводни политики и приблизителни оценки, текущо се следят от дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и главно счетоводство, които предлагат решения за управлението и правилното отразяване на техните ефекти във финансовите отчети. Новите рискови фактори се идентифицират, оценяват и разработват от директор дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и главно счетоводство. При необходимост, се използва и консултантска помощ от независими консултанти, вкл. и за приложението на нови МСФО. Общото наблюдение на процеса по управлението на рисковете, свързани с финансовото отчитане се осъществява от управителния съвет на банката.

Органи, отговорни за осъществяването на контролни функции върху процеса на финансово отчитане

Надзорен съвет – преглежда годишния финансов отчет и предложенията за разпределение на печалбата и представя на едноличния собственик на капитала годишния отчет за дейността на банката.

Одитният комитет независимо наблюдава реализацията на процесите по финансово отчитане, прилаганите счетоводни политики и ефективността на вътрешната контролна система на банката, вкл. управлението на риска, както и изпълнението и резултатите от външния и вътрешен одит.

Информационна система

Информационната система на Търговска Банка Д АД включва инфраструктура (физически и хардуерни компоненти), софтуер, хора, процедури и данни.

Информационната система, имаща отношение към целите и процеса на финансовото отчитане, обхваща методи и документация, които:

идентифицират и отразяват всички валидни сделки и операции;

описват своевременно сделките и операциите с достатъчно подробности, позволяващи подходящата им класификация за целите на финансовото отчитане;

оценяват стойността на сделките и операциите по начин, който позволява отразяване на тяхната подходяща парична стойност във финансовия отчет;

определят времевия период, през който са възникнали сделките и операциите, за да позволят записването им в подходящия счетоводен период;

представят подходящо сделките и операциите и свързаните с тях оповестявания във финансовия отчет съгласно изискванията на отчетната рамка.

Осигурява детайлизирани журнални файлове за действията на потребителите с цел упражняване на контрол;

За доброто и безрисково функциониране на информационните системи в банката отговарят различни отдели в структурата на Дирекция Информационни технологии.

Техните функции са разпределени според приетите им функционални характеристики по следния начин:

ИТ Операции – Структура отговорна пряко за текущата поддръжката на ползваните в банката приложни системи, интерфейси между тях. Провеждане на тестове на разработки. Внедряване на версии;

ИТ Развитие – Структура отговорна пряко за осъществяване на Процеса на Change Management, посредством който биват изпълнявани изменения в приложните системи в банката. Провеждане на тестове на разработки;

ИТ Инфраструктура – Структура поддържаща хардуерната, комуникационната и сървърна инфраструктура на банката – продукционна и тестова среда;

ИТ Хелп Деск – Структура имаща за цел да осигурява първа линия на поддръжка на вътрешни потребители на ИТ услуги.

Екип DWH поддръжка – Структура имаща за цел да осигури поддръжка на DWH склад с данни на Банката

Информационна сигурност

Банката поставя акцент върху опазването на информационните и физическите активи.

Дирекция Информационна и комуникационна сигурност

- координира дейностите, свързани с информационната сигурност като дефинира изисквания към контролите и възлага конкретни задачи за изпълнение с цел опазване на информационните активи в Банката
- Дефинира изисквания за сигурност за информационните системи в Банката по отношение на автентикация и авторизация, лог мениджмънт, криптиране, изисквания за сигурност при програмния код, процедури за архивиране и възстановяване на данните, отдалечен достъп до инфраструктурата на банката
- Планира и извършва тестване за оценка на уязвимостта и сигурността на системите

Дирекция Банкова сигурност организира и контролира всички дейности, свързани с физическата охрана на банковите активи.

Главен икономист, Директор Дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и главно счетоводство.

Главен счетоводител, на пряко подчинение на Главен икономист и функции, свързани с прякото счетоводно отчитане

На пряко подчинение на Главен счетоводител са заместник главен счетоводител, ръководители на отдели и експерти. В структурно отношение на подчинение на Главен счетоводител са Отдел „Счетоводна методология и данъци“, отдел „Счетоводно отчитане“, отдел „Бюджетни разпореждания, ностро сметки и разчети“ и отдел „Запори по сметки“. Съгласно функционалната характеристика, дирекцията обхваща и реализира изцяло счетоводно-отчетната функция в банката, вътрешния счетоводен контрол. В отговорностите на Главен счетоводител попада и последователното прилагане на разработените счетоводни политики, разработването и приложението на вътрешен сметкоплан; отчетни методики, текущото водене на счетоводството; текущия счетоводен анализ и контрол на отчетните данни и документация; изготвянето и/или обработката на входящите данни за приблизителните счетоводни оценки заедно с ангажираните експерти, както и докладване на установени отклонения и несъответствия на управителния съвет; и спазването на нормативните изисквания в областта на счетоводството, данъците и други свързани с тях области.

Счетоводната политика на банката се актуализира при необходимост и подлежи на одобрение от управителен и надзорен съвет. Актуализираната счетоводна политика се публикува чрез вътрешната система за оповестяване на актуализирани и нови политики.

Изборът на отчетната рамка е дефиниран на база изискванията на Закона за счетоводството. Търговска банка Д АД прилага Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз. Текущият контрол за правилното приложение на МСФО се извършва от Главен икономист. Допълнително потвърждение за коректността на приложението се получава от външните одитори.

Функции, свързани с планиране, контрол и финансова отчетност на пряко подчинение на Главен икономист

Функциите, свързани с планиране, контрол и финансова отчетност са разпределени в следните отдели на Дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и главно счетоводство.

Отдел „Бюджетиране и планиране“ разработва годишни и средносрочни планове за развитие на бизнеса и бюджета на банката, като и да контролира изпълнението на поставените бизнес целите и на изпълнението на годишния бюджет. Разработва система за годишно бюджетиране по центрове на печалба, продукти и сегменти. Изготвя анализи и отчети на банковата система и сравнение на основни показатели в банката спрямо пазарните нива (пазарен дял, лихвени проценти и др.).

Отдел „Управленска информация и контрол на приходите и разходите“ изпълнява процеса на контрол по отчетените приходи, обеми и изпълнение на бюджетните цели за годината. Участва в разработването на методологически правила и процедури за определяне на бизнес целите, приходите, разходите и инвестициите. Изготвя ежедневни справки за финансовото състояние на показателите на банката за целите на управлението, както и месечни отчети за финансовото състояние на банката. Ръководи процеса на контрол върху разходите на банката, както и на изразходването на бюджета за годината. Контролира изразходването на заложените в бюджета на банката средства за инвестиции за годината.

Отдел „Стратегическо развитие“ изготвя информационно-аналитични обзори, доклади относно макроикономическото развитие, политическите и други събития и тяхното отражение върху бизнеса и плановите на банката.

Отдел „Финансова отчетност“ изготвя годишни финансови отчети по МСФО, годишни финансови отчети за местни нужди, за ФГВБ, КФН, БФБ, за Международни финансови институции, предоставящи външно финансиране. Участва в изготвянето на различни видове отчети във връзка с целите на надзора, регулациите на БНБ, банковата статистика, баланса на плащанията. Участва при разработването на вътрешно – нормативната уредба на банката, както и в усъвършенстването на методологията на планирането. Прави предложение за оптимизиране структурата на активите на банката. Организира, координира, ръководи и контролира цялостната дейност по събирането, обобщаването, анализирането и разпространяването на нормативно изискуемата статистическа и финансова информация за банката.

Изготвянето на финансовите отчети на банката за публично ползване е резултат на цялостен процес по счетоводно приключване на отчетен период. Този процес е формализиран чрез приети от ръководството документи с правила и инструкции. Те са свързани с извършването на определени действия и процедури, и респ. изготвянето на определени документи от лица от дирекция Планиране, контрол, финансова отчетност и

Главно счетоводство или от други отговорни лица и тези действия и процедури са насочени към: извършване на инвентаризации; анализи на сметки; изпращане на потвърдителни писма; определяне на най-добри приблизителни оценки като амортизации, преоценки, обезценки и начисления, които да са базирани на разумно обосновани предположения; проучвания и анализи на определени правни документи (договори, съдебни дела, становища на правни консултанти); проучвания и оценка на доклади на експерти (оценители, актюери, вътрешни одитори, други вътрешни експерти и длъжностни лица); изготвяне на справки и финансови пакети за консолидация; изготвяне, анализи и обсъждания на проекти на финансови отчети.

Контролни дейности

Контролните действия, които са предвидени в разработените и внедрени вътрешни контроли по процеси, включват: прегледи на изпълнението и резултатите от дейността; обработка на информацията; физически контроли и разделение на задълженията и отговорностите.

Общите контроли, които имат отношение към финансовото отчитане, могат да бъдат категоризирани като процедури, свързани с текущи и периодични прегледи и анализи на финансовите показатели и входящите данни за тях. Те включват прегледи и анализи на фактически отчетени данни за резултати спрямо бюджетни, прогнозни, предходни периоди, спрямо системата като цяло и спрямо таргетната група. Те обичайно могат да съдържат и предложения за оптимизации или преразглеждане на определени бюджети.

Контролите, заложиени към информационните системи на банката обхващат както контролите на приложните програми, така и общите ИТ контроли, които представляват политика и процедури, които спомагат за гарантиране на непрекъснатото правилно функциониране на информационните системи. Типичните контроли върху приложните програми, които са заложиени, са: проверка на математическата точност на записите, поддържане и преглед на сметки и оборотни ведомости, автоматизирани контроли, като проверки на входящите данни и проверки за последователността на номерацията и неавтоматично проследяване на докладите за изключения. Общите ИТ контроли включват: контроли върху промяната на програмите, контроли, които ограничават достъпа до програми или данни, контроли върху внедряването на нови издания пакетни софтуерни приложни програми и контроли върху системен софтуер, ограничаващи достъпа или текущото наблюдение върху ползването на системните помощни функции, които биха могли да променят финансови данни или записи, без да оставят следа за последващо проследяване.

Прилаганите физическите контроли обхващат:

- мерки за физическата сигурност на активите - обезопасени съоръжения и помещения, както и специални условия за достъп до активи и документи;

- специална процедура за одобрение на достъп до компютърни програми и файлове с данни;
- периодични инвентаризации - процедури по организацията и провеждането на инвентаризации чрез физическо преброяване/претегляне на наличностите/изпращане на подходящи писма за потвърждаване и сравняване със сумите, отразени в контролните описи и счетоводните документи/регистри.

В разработените и внедрени процедури по управление, организация и изпълнение на основните рутинни процеси (доставки и продажби), както и за процесите по изготвянето и приемането на комплексните приблизителни оценки (амортизация, обезценки, преоценки, актюерски изчисления и дългосрочни провизии) са предвидени и вътрешни контроли. Те са насочени към: оторизация на отделната операция и издаваните първични документи; преглед и проверка на издаваните документи и ангажираните в операцията активи; последващо преизчисляване и сравняване с други документи (договори, заявки, потвърждения, ценови листи и др.) и лица, както и разделянето на задълженията и отговорностите на участващите длъжностни лица на всяка стъпка от съответния процес, за да се осигури взаимен контрол между тях, както и за намаляване на възможностите да се позволи на някое лице да бъде в позиция както да извърши, така и да прикрие грешки или измама в обичайния ход на изпълнение на задълженията си.

Банката е в процес на постоянно разширяване на формализираните контролни процедури и дейности.

Текущо наблюдение на контролите

Важна приоритетна цел на ръководството, в лицето на Главен икономист е да се установи и поддържа непрекъснат и ефективен вътрешен контрол. Текущото наблюдение на контролите от страна на ръководството включва преценка дали те работят както това е предвидено и дали те биват модифицирани по подходящ начин, за да отразят промените в условията. Текущото наблюдение на контролите може да включва дейности, като например, преглед от ръководството дали своевременно се изготвят вътрешните управленски отчети и дали ключови данни в тях са в равнение с потвърждение от трети лица и неговите предвиждания, оценка от вътрешните одитори на спазването на политиките и процедурите по осъществяването на рутинните процеси от страна на заетия в тях персонал, надзор върху спазването на етичните норми или общоприетите бизнес практики. Текущото наблюдение се извършва с цел гарантиране, че контролите продължават да действат ефективно във времето.

Вътрешните одитори, както и служителите, изпълняващи надзорни, мониторингови или контролни функции, също допринасят за текущото наблюдение върху вътрешните контроли по процесите на предприятието чрез своите оценки за отделни контроли или групи контроли. Обикновено те периодично предоставят такава информация, в хода на

изпълнение на своите задължения и функции, и свои преценки относно функционирането на определени вътрешни контроли, фокусирайки значително внимание върху оценката на ефективността им, комуникират със съответните лица информацията за установяване на силните и слабите страни на вътрешни контроли и отправят препоръки за тяхното подобряване.

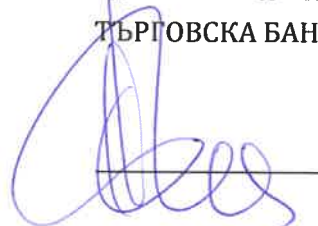
Надзорният съвет може да проверява всяко действие, свързано с дейността на банката, да проверява по всяко време счетоводните документи и книги на банката и да констатира състоянието на банката.

Одитния комитет наблюдава ефективността на вътрешния контрол на банката и системата за управление на риска, препоръчването, назначаването на регистрирания одитор (външен одитор) на банката и оценката на неговата независимост, политиката на банката по отношение на спазването на изискванията на нормативни актове, имащи значение за вярното и честно представяне на финансовите отчети.

Дейностите по текущо наблюдение включват ползването на информация от външни страни, която посочва проблеми или да очертава области, нуждаещи се от подобрене. Такива страни са клиентите, доставчиците, надзорният регулатор в лицето на БНБ, регулаторният орган в лицето на КФН. Също така при изпълнение на дейностите по текущо наблюдение ръководството винаги взема под внимание и комуникацията с външните одитори, свързана с вътрешния контрол и установените от тях слабости и направени препоръки.

Банката не е емитент на ценни книжа и не планира да придобие публичен статут. За нея не е приложим Кодексът за корпоративно управление, във връзка с изискванията на чл.100 (н), ал. 8, т.1 и т.2 от Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК)

Дата: 15.04.2025 г.

Анна АспаруховаГлавен изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
Мартин ГанчевИзпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

ДО
АКЦИОНЕРИТЕ НА
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
гр. София

ДОКЛАД ОТНОСНО ОДИТА НА САМОСТОЯТЕЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Мнение

Ние извършихме одит на самостоятелния финансов отчет на **ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД** („Банката“), съдържащ самостоятелния отчет за финансовото състояние към 31 декември 2024 г., самостоятелния отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, самостоятелния отчет за промените в собствения капитал и самостоятелния отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към самостоятелния финансов отчет, съдържащи съществена информация относно счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният самостоятелен финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Банката към 31 декември 2024 г. и за нейните финансови резултати от дейността и паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на самостоятелния финансов отчет“. Ние сме независими от Банката в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независим финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта (ЗНФОИСУ), приложими по отношение на нашия одит на самостоятелния финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на Кодекса на СМСЕС и ЗНФОИСУ. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка, са били с най-голяма значимост при одита на самостоятелния финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на самостоятелния финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Ние определихме въпроса, описан по-долу, като ключов одиторски въпрос:

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
Обезценка за очаквани кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти Към 31 декември 2024 г. самостоятелният финансов отчет включва: - Брутна стойност на предоставени кредити и аванси на клиенти включително вземания по финансов лизинг в размер на 1,096,196 хил. лева (31 декември 2023 г.: 1,047,419 хил. лева) и загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби („ОКЗ“) в размер на 20,349 хил. лева (31 декември 2023 г.: загуба от обезценка за ОКЗ: 22,674 хил. лева), както са представени в приложение 14 към самостоятелния финансов отчет; - Нетна загуба/(възстановена) обезценка на предоставени кредити и аванси на клиенти, признат в самостоятелния отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в размер на (1,735) хил. лева (2023 г.: 1,379 хил. лева), както е представен в приложение 7 към самостоятелния финансов отчет; Оповестявания са включени в следните приложения към финансовия отчет: 2.11.1.7 „Обезценка на финансови активи“ 2.25.1.2 „Определяне на очаквани кредитни загуби по видове финансови активи“ 3.1 „Кредитен риск“ 14 „Предоставени кредити и аванси на клиенти“ 7 „Нетна печалба или загуба от обезценка на финансови активи“	
Предоставените кредити и аванси на клиенти представляват съществена част (50%) от общите активи на Банката към 31 декември 2024 година. Както е описано в приложение 3.1 Банката прилага модел за обезценка, базиран на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) на предоставени кредити и аванси на клиенти на индивидуална и колективна (портфейлна) база, в съответствие с МСФО 9 „Финансови	В тази област, нашите одиторски процедури, наред с други такива, включиха: Проучващи запитвания, обхождане и получаване на актуално разбиране за процеса за мониторинг и определяне на обезценката за кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти в Банката.

инструменти“.

Определянето на обезценката за кредитни загуби на предоставените кредити и аванси на клиенти чрез прилагането на модел за обезценка на ОКЗ е свързано с използването на сложни допускания, изчисления и преценки от страна на ръководството на Банката по отношение на класификацията на кредити и вземания с кредитни загуби, и при определяне размера на очакваните кредитни загуби. Ключовите предположения, преценки и параметри при определяне на ОКЗ са свързани с разработване на количествени и качествени показатели за:

- проследяване и установяване на съществено влошаване на кредитното качество на експозициите, на наличие на нисък и/или значително увеличен кредитен риск и респективно на експозиции с обективни доказателства за настъпила обезценка – за разпределението на отделните кредитни експозиции по фази (Фаза 1: Експозиции без значително увеличение на кредитния риск; Фаза 2: Експозиции със значително увеличение на кредитния риск, но без налични обективни доказателства за обезценка и Фаза 3: Експозиции с налични обективни доказателства за обезценка);
- определяне на основните предположения за „вероятност за неизпълнение“ (PD), загуба при неизпълнение“(LGD) и „експозиция при неизпълнение“ (EAD). По-висока степен на приближение, преценки и оценъчна несигурност са присъщи на изчисленията на очакваните кредитни загуби на кредити и аванси на колективна (портфейлна) основа при Фаза 1 и Фаза 2, която е в зависимост от това, доколко Банката разполага с адекватна и достатъчна подкрепяща историческа информация за тестване

- Преглед на документи и на прилаганата от Банката методология, вътрешната политика и процедури, и използвания модел за обезценка, както и за направени промени през текущата година, свързани с тях. Проучващи запитвания към експертите на Банката, отговорни за моделирането и управлението на кредитния риск.
- Преглед и оценяване на вътрешните процедури и ключови контроли на ниво процес по приложение на политиката и модела за обезценка, включително документация на модела, както и за мониторинг, честота и точност на актуализиране, и за обосноваване на прилаганите параметри и макро показатели.
- Получаване на актуално разбиране, оценяване на дизайна и приложението, и съответно - тестване на оперативната ефективност на определени ключови контроли, уместни за одита, на процеса по наблюдение, класификация по фази, и определяне размера на обезценката за кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти. Ние включихме нашите експерти по информационни технологии (ИТ) в извършването на тестване и оценяването и на общите ИТ контроли на вътрешната информационна система на Банката, използвана в процеса по мониторинг на предоставени кредити и аванси на клиенти и определяне на очакваните кредитни загуби.
- Оценка на последователността в прилагането и уместността на методологията, конкретните модели за идентификация на кредитни загуби и изчисление на обезценката, вкл. на ключовите предположения и преценки, използвани в тях, в съответствие с изискванията на МСФО 9.

Също така бе направен анализ за разумност и оценка на:

на използваните допускания и калибриране на точността на оценките за „вероятност за неизпълнение“ (PD) и загуба при неизпълнение”(LGD) в модела за обезценка;

- включването на информация за бъдещо развитие на макроикономически фактори при определянето на приблизителните оценки на ОКЗ;
- предположения и преценките, прилагани от ръководството при прегледа на индивидуално значими обезценени експозиции във Фаза 3, най-вече свързани с набора от вероятностни сценарии за сумите и времевото разпределение на бъдещи парични потоци и крайните резултати, както и за бъдеща събираемост на обезпеченията.

Поради значимостта на посочените по-горе обстоятелства: а) съществеността на предоставените кредити и аванси на клиенти като отчетен обект за самостоятелния финансов отчет на Банката, както и б) сложността на процеса, множеството значителни преценки и допускания, и високата степен на присъща несигурност в приблизителните оценки на очакваните кредитни загуби, заложили в модела за обезценка на предоставените кредити и аванси на клиенти на индивидуална и колективно (портфейлна) база, съгласно изискванията на МСФО 9, ние сме определили този въпрос като ключов одиторски въпрос.

- адекватността на критериите за установяване на значително увеличен кредитен риск;

- уместността на направеното разпределение на експозициите по фази съгласно определените от Банката класификационни критерии;

- изчисленията на показателите за PD „вероятност за неизпълнение“ и LGD „загуба при неизпълнение“ чрез проверка на използваните допускания в модела на очакваните кредитни загуби;

- подхода на включване на прогнозна информация в моделите.

При извършването на тези процедури включихме специалисти за оценка на кредитния риск.

- Независимо преизчисление, включително проверка на математическата точност и логика на определени параметри, използвани в изчислението на обезценката за отделни подпортфейли, както и извършване на процедури, на извадкова база, върху съответните входящи данни.
- Проследяване на изчислението на очакваните кредитни загуби от Банката за целите на начислението на обезценка за кредитни загуби към 31 декември 2024 година, включително входиране на данни, обработка на данни и изчисление. Направено е независимо преизчисление на очакваните кредитни загуби на кредитите и са проследени резултатите до изчислението, извършено от Банката.
- Извършване на детайлни тестове, на основата на рисково-базирани извадки от кредити на юридически и физически лица от всички фази, за оценка на адекватността и точността на начислените обезценки за кредитни загуби. За съответните експозиции в извадката, са направени следните одиторски процедури:
 - анализ на финансовото състояние и резултати на кредитополучателите, и инспекция на информацията и

документите по обслужването на кредитите;

- преглед на оценителските доклади на обезпеченията по съответните експозиции, като за определени обезпечения ние използвахме експерти по оценки за консултиране относно приложените допускания и методи при оценките на реализируемата стойност на обезпеченията;
 - анализ и оценка на основните допускания и преценки, направени от ръководството на Банката при изчислението на кредитни загуби по индивидуалните експозиции във Фаза 3;
 - тестови преизчисления на определени параметри в модела и на сумата на очакваните кредитни загуби на колективно ниво на кредитите в извадката във Фаза 1 и Фаза 2.
- Извършване на аналитични процедури на база на детайлни данни, за да оценим взаимовръзките за тенденциите в отчетените разходи за загуби от обезценка спрямо тенденциите в развитието на кредитния портфейл в Банката.
 - Оценка на адекватността, пълнотата и уместността на оповестяванията на Банката, свързани с обезценката за кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти.

Обръщане на внимание

Обръщаме внимание на оповестяването в Приложение № 2.6 Консолидиран финансов отчет на банката на самостоятелния финансов отчет за 2024 година, че Банката е започнала процеса на изготвяне на своя консолидиран финансов отчет за 2024 година. Съгласно планираните дати ръководството очаква консолидираният финансов отчет да бъде одобрен за издаване не по-късно от 15 май 2025 година от Управителния съвет на Банката, след която дата отчетът ще бъде на разположение на трети лица. Нашето мнение не е модифицирано по отношение на този въпрос.

Друга информация, различна от самостоятелния финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, в т.ч декларация за корпоративно управление, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и другите приложими

законови изисквания, но не включва самостоятелния финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно самостоятелния финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на самостоятелния финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие със самостоятелния финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване.

В случай, че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за самостоятелния финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този самостоятелен финансов отчет в съответствие с МСФО, приложими в ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка.

При изготвяне на самостоятелния финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Банката или да преустанови дейността ѝ, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Банката.

Отговорности на одиторите за одита на самостоятелния финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали самостоятелният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е

гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този самостоятелен финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в самостоятелния финансов отчет, независимо дали се дължат на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е в резултат от измама, е по-висок от риска от неразкриване на съществено неправилно отчитане, което е в резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Банката.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаем до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в самостоятелния финансов отчет или в случай, че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Банката да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на самостоятелния финансов отчет, включително оповестяванията, и дали самостоятелният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо и предприетите действия за елиминиране на заплахите или приложените предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на самостоятелния финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФОИСУ, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 година от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

ДОКЛАД ВЪВ ВРЪЗКА С ДРУГИ ЗАКОНОВИ И РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на доклада за дейността, и декларацията за корпоративно управление, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно "Указания относно нови разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора" на професионалната организация на регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложими в България и чл.100н, ал.8, където е приложимо, от Закона за публично предлагане на ценни книжа.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в самостоятелния доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен самостоятелният финансов отчет, съответства на самостоятелния финансов отчет.
- Самостоятелният доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.
- В самостоятелната декларация за корпоративно управление за финансовата година, за която е изготвен самостоятелният финансов отчет, е представена изискваната съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и на чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация.

Допълнително докладване във връзка с Наредба №58/2018 г. на Комисията за финансов надзор (КФН)

Изявление във връзка с чл. 11 от Наредба №58/2018 г. на КФН за изискванията за защита на финансовите инструменти и паричните средства на клиенти, за управление на продукти и за предоставяне или получаване на възнаграждения, комисиони, други парични и непарични облиги

На база на извършените одиторски процедури и на придобитото познаване и разбиране за дейността на Банката („Инвестиционен посредник“) в хода и контекста на нашия одит на самостоятелния ѝ финансов отчет като цяло, създадената и прилагана организация във връзка със съхраняването на клиентски активи съответства на изискванията на чл. 3-10 от Наредба № 58 на КФН и чл. 92-95 от Закона за пазарите на финансови инструменти, по отношение на дейността на инвестиционния посредник.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД и РСМ БГ ООД са назначени за задължителни одитори на самостоятелния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2024 година на Банката от Общото събрание на акционерите, проведено на 19 септември 2023 година, за период от три години.
- Одитът на самостоятелния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2024 година на Банката представлява осми пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит, извършен от Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД и трети пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит, извършен от РСМ БГ ООД.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на Одитния комитет на Банката, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта.

- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Банката.

Одиторско дружество №129
Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

Галина Локмаджиева - Недкова
Регистриран одитор, отговорен за одита
Управител
Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

15 април 2025 година
Гр. София

ул. Стара планина 5, ет. 5,
София, 1000, България

Одиторско дружество № 173
РСМ БГ ООД

Д-р Мариана Михайлова
Регистриран одитор, отговорен за одита
Управител
РСМ БГ ООД

15 април 2025 година
Гр. София

Адрес за кореспонденция:
ул. проф. Фритьоф Нансен № 9, 1142 София

СЪДЪРЖАНИЕ

САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	1
САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНЕТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

СЪДЪРЖАНИЕ

1.КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА	7
2.ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА	8
3.ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	56
4.НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ	86
5.НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ	87
6.НЕТЕН ДОХОД ОТ ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ	87
7.НЕТНА ПЕЧАЛБА ИЛИ ЗАГУБА ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ	88
8.ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА , НЕТНО	89
9.АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	89
10.РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	91
12.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ВЗЕМАНЯ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА	92
13.ВЗЕМАНЯ ОТ БАНКИ	92
14.ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ	93
15. ЦЕННИ КНИЖА ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	95
16. ЦЕННИ КНИЖА ПО АМОРТИЗИРАНА СТОЙНОСТ	96
17.ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	98
18.ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ	99
19.ИМОТИ, ОБОРУДВАНЕ И АКТИВИ С ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ	99
20.НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	102
21.ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ВЗЕМАНЯ	102
22.ДРУГИ АКТИВИ	102
23.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ	103
24.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КЛИЕНТИ	104
25.ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	104
26. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	105
27.ДРУГИ ПАСИВИ	107
28.КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	109
29.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	111
30.УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	112
31.СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	113
32.ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ	115
33.СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ	115

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД**САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД**
за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	Приложения	2024 BGN'000	2023 BGN'000
Приходи от лихви		81 276	66 296
Разходи за лихви		(8 072)	(3 139)
Нетен доход от лихви	4	73 204	63 157
Приходи от такси и комисиони		13 186	12 606
Разходи за такси и комисиони		(2 661)	(2 190)
Нетен доход от такси и комисиони	5	10 525	10 416
Нетен доход от търговски операции	6	2 453	2 776
Нетна загуба/(възстановена) обезценка на финансови активи	7	1 514	(1 556)
Оперативен доход		87 696	74 793
Други доходи от дейността, нетно	8	3 081	8 322
Административни разходи за дейността			
Разходи за персонал	9	(22 497)	(18 071)
Разходи за амортизация	9,18,19,20	(4 000)	(3 748)
Други административно-оперативни разходи	9	(13 862)	(12 294)
Печалба преди данък върху печалбата		50 418	49 002
Разход за данък върху печалбата	10	(5 047)	(4 886)
Нетна печалба за годината		45 371	44 116

Приложенията с номера от 1 до 33 са неразделна част от самостоятелния финансов отчет.

Самостоятелният финансов отчет на страници 1 до 115 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 15 април 2025 г. от:

Анна Аспарухова

Главен изпълнителен директор

Мартин Ганчев

Изпълнителен директор

Милена Дунева

Съставител

В съответствие с независимия одиторски доклад:

Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

Вписано под № 129

в Регистъра на регистрираните одитори

РСМ БГ ООД

Вписано под № 173

в Регистъра на регистрираните одитори

Галина Локмаджиева - Недкова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

15.04.2025 г.

Мариана Михайлова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД
 за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

Компоненти на другия всеобхватен доход	Приложения	2024 BGN'000	2023 BGN'000
Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:			
Преоценъчен резерв на земя и сгради		10 305	-
Последващи оценки на пасиви по пенсионни планове с дефинирани доходи		(17)	5
		10 288	5
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:			
Нетна печалба от дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход		2 479	3 585
		2 479	3 585
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	11	12 767	3 590
ОБЩО ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА		58 138	47 706

Приложенията с номера от 1 до 33 са неразделна част от самостоятелния финансов отчет.

Самостоятелният финансов отчет на страници 1 до 115 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 15 април 2025 г. от:

Анна Аспарухова

Главен изпълнителен директор

Мартин Ганчев

Изпълнителен директор

Милена Дунева

Съставител

В съответствие с независимия одиторски доклад:

Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

Вписано под № 129

в Регистъра на регистрираните одитори

РСМ БГ ООД

Вписано под № 173

в Регистъра на регистрираните одитори

Галина Локмаджиева - Недкова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

15.04.2025 г.

Мариана Михайлова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

	Приложения	31 декември 2024 BGN'000	31 декември 2023 BGN'000
АКТИВИ			
Парични средства и вземания от Централната Банка	12	473 611	303 979
Вземания от банки	13	167 487	39 195
Предоставени кредити и аванси на клиенти	14	1 075 847	1 024 745
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	15	216 826	68 476
Ценни книжа по амортизирана стойност	16	110 216	123 476
Инвестиции в дъщерни дружества	17	39 178	39 178
Инвестиционни имоти	18	3 784	1 140
Имоти, оборудване и активи с право за ползване	19	59 345	44 808
Нематериални активи	20	4 708	4 567
Текущи данъчни вземания	21	196	-
Други активи	22	11 471	10 466
ОБЩО АКТИВИ		2 162 669	1 660 030
ПАСИВИ			
Задължения към банки	23	1 001	3 004
Задължения към клиенти	24	1 889 114	1 433 305
Текущи данъчни задължения	25	-	1 417
Пасиви по отсрочени данъци	26	1 994	748
Други пасиви	27	12 163	9 297
ОБЩО ПАСИВИ		1 904 272	1 447 771
СОБСТВЕН КАПИТАЛ			
Акционерен капитал		90 064	90 064
Резерви		122 962	78 079
Неразпределена печалба		45 371	44 116
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ	28	258 397	212 259
ОБЩО ПАСИВИ И СОБСТВЕН КАПИТАЛ		2 162 669	1 660 030

Приложенията с номера от 1 до 33 са неразделна част от самостоятелния финансов отчет.

Самостоятелният финансов отчет на страници 1 до 115 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 15 април 2025 г. от:

Анна Аспарухова

Главен изпълнителен директор

Марин Ганчев

Изпълнителен директор

Милена Дунева

Съставител

В съответствие с независимия одиторски доклад:

Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

Вписано под № 129

в Регистъра на регистрираните одитори

РСМ БГ ООД

Вписано под № 173

в Регистъра на регистрираните одитори

Галина Локмаджисва - Недкова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

15.04.2025г.

Мариана Михайлова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНЕТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	Прило- жения	Основен капитал	Законови резерви	Резерв от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Преоценъ- чен резерв на земя и сгради	Неразпре- делена печалба	Общо
		BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо към 1 януари 2023 година		90 064	70 440	(10 636)	-	21 686	171 554
<i>Промени в собствения капитал за 2023 г.</i>							
Разпределение на печалбата за:		-	14 690	-	-	(21 691)	(7 001)
* резерви		-	21 690	-	-	(21 691)	(1)
** изплатен дивидент		-	(7 000)	-	-	-	(7 000)
Общ всеобхватен доход за годината, в т.ч.:		-	-	3 585	-	44 121	47 706
* нетна печалба за годината		-	-	-	-	44 116	44 116
* други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци		-	-	3 585	-	5	3 590
Салдо към 31 декември 2023 година	28	90 064	85 130	(7 051)	-	44 116	212 259
<i>Промени в собствения капитал за 2024 г.</i>							
Разпределение на печалбата за:		-	32 099	-	-	(44 099)	(12 000)
* резерви		-	44 099	-	-	(44 099)	-
** изплатен дивидент		-	(12 000)	-	-	-	(12 000)
Общ всеобхватен доход за годината, в т.ч.:		-	-	2 479	10 305	45 354	58 138
* нетна печалба за годината		-	-	-	-	45 371	45 371
* преоценка на земи и сгради		-	-	-	10 305	-	10 305
* други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци		-	-	2 479	-	(17)	2 462
Салдо към 31 декември 2024 година	28	90 064	117 229	(4 572)	10 305	45 371	258 397

Приложенията с номера от 1 до 33 са неразделна част от самостоятелния финансов отчет.

Самостоятелният финансов отчет на страници 1 до 115 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 15 април 2025 г. от:

Анна Аспарухова
Главен изпълнителен директор

Мартин Ганчев
Изпълнителен директор

Милена Дунева
Съставител

В съответствие с независимия одиторски доклад:
Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД
Вписано под № 129
в Регистъра на регистрираните одитори

РСМ БГ ООД
Вписано под № 173
в Регистъра на регистрираните одитори

Галина Локмаджиева - Недкова
Регистриран одитор,
отговорен за одита и управител
15.04.2025г.

Мариана Михайлова
Регистриран одитор,
отговорен за одита и управител

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	Приложения	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
<i>Парични потоци от оперативна дейност</i>			
Печалба преди данъци		50 418	49 002
Корекции за непарични операции			
Нетна загуба/(възстановена) обезценка на финансови активи	7	(1 514)	1 556
Амортизация на ДМА, НДМА, АПП	9	3 946	3 648
Амортизация на инвестиционни имоти	9	54	102
Нетен лихвен доход	4	(73 204)	(63 157)
Обезценка на инвестиционни имоти		11	59
Обезценка на материали за препродажба		13	-
Приходи от дивиденди		(294)	(560)
Приходи от преоценка на имоти, апортирани в дъщерно дружество и продажба на имоти		(698)	(8,699)
Приходи от продажби на ДМА и НДМА		(1 142)	(916)
Парични потоци използвани в оперативната дейност преди промени в активите и пасивите от оперативната дейност		(22 410)	(18 965)
<i>Промени в активите, участващи в оперативната дейност</i>			
(Увеличение) на предоставени кредити и аванси на клиенти		(54 177)	(105 882)
(Увеличение)/Намаление на ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход		(149 858)	12 807
(Увеличение)/Намаление на други активи		(482)	1 096
<i>Промени в пасивите, участващи в оперативната дейност</i>			
Увеличение на задълженията към клиенти		448 916	38 979
Увеличение на други пасиви		3 139	1 127
Получени дивиденди		294	560
Получени лихви		81 275	56 785
Платени лихви		(1 335)	(1 165)
Нетни парични потоци от оперативната дейност преди данъци върху печалбата		305 362	(14 636)
Платен данък върху печалбата		(5 047)	(4 707)
Нетни парични потоци от/(използвани в) оперативната дейност		300 315	(19 343)
<i>Парични потоци от инвестиционна дейност</i>			
Покупки на имоти и оборудване		(7 106)	(2 185)
Постъпления от продажби на имоти и оборудване		3 554	4 101
Постъпления от продажби на инвестиционни имоти		624	2 511
Покупки на нематериални активи		(1 010)	(408)
Покупки на ценни книжи по амортизирана стойност		(664 330)	(48 140)
Постъпления при падеж на ценни книжи по амортизирана стойност		681 545	5 050
Нетни парични потоци от/(използвани в) инвестиционната дейност		13 277	(39 071)

Приложенията с номера от 1 до 33 са неразделна част от самостоятелния финансов отчет.

Самостоятелният финансов отчет на страници 1 до 115 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 15 април 2025 г. от:

Анна Аспарухова

Главен изпълнителен директор

Мартин Ганчев

Изпълнителен директор

Милена Дунева

Съставител

В съответствие с независимия одиторски доклад:

Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

Вписано под № 129

в Регистъра на регистрираните одитори

Галина Локмаджиева – Недкова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

15.04.2025г.

РСМ БГ ООД

Вписано под № 173

в Регистъра на регистрираните одитори

Мариана Михайлова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД**САМОСТОЯТЕЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ**

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

Парични потоци от финансова дейност

Плащания по заеми от банки		(2 003)	(1 995)
Плащания на задължения по договори за лизинг		(1 665)	(1 527)
Платен дивидент		(12 000)	(7 000)
Нетни парични потоци използвани във финансовата дейност		(15 668)	(10 522)
Нетно изменение на парични средства и парични еквиваленти		297 924	(68 936)
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината	29	343 174	412 110
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	29	641 098	343 174

Приложенията с номера от 1 до 33 са неразделна част от самостоятелния финансов отчет.

Самостоятелният финансов отчет на страници 1 до 115 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 15 април 2025 г. от:

Анна Аспарухова
Главен изпълнителен директор
София

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
D Bank
София

Мартин Ганчев
Изпълнителен директор

В съответствие с независимия одиторски доклад:

Бейкър Тили Клиту и Партньори ЕООД

Вписано под № 129

в Регистъра на регистрираните одитори

Галина Локмаджиева – Недкова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

15.04.2025г.

Милена Дунева

Съставител

РСМ БГ ООД

Вписано под № 173

в Регистъра на регистрираните одитори

Мариана Михайлова

Регистриран одитор,

отговорен за одита и управител

1.КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА***1.1.Учредяване***

Търговска Банка Д АД (предишно наименование Демирбанк (България) АД, банката) е създадена на 15.04.1999 г. като акционерно дружество. Адресът на управление на банката е гр. София, бул."Ген. Е.И. Тотлебен" № 8. Търговска Банка Д АД е универсална банка, притежаваща пълен лиценз за извършване на банкови услуги в страната и чужбина, в местна и чужда валута, както и извършване на всички други сделки по чл. 2, ал. 1 и ал.2 от Закона за кредитните институции.

1.2.Собственост и управление

Към 31.12.2024 г. капиталът на банката е собственост на г-н Фуат Гювен, който притежава пряко 55,52 % (31.12.2023 г.: 55,52 %) от капитала, а останалите 44,48 % (31.12.2023 г.: 44,48 %) - чрез компанията Фортера АД с ЕИК 175194303.

Към 31.12.2024 г. ръководството на банката, в лицето на Управителния съвет се състои от (петима) членове, а именно: Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Главен Изпълнителен директор; Мартин Емилов Ганчев - Член на УС и Изпълнителен директор; Пламен Иванов Дерменджиев – Член на УС; Валентина Димитрова Борисова – Член на УС; Захари Димитров Алипиев – Член на УС.

Към 31.12.2024 г. лицата, натоварени с общо управление на банката, в лицето на Надзорния съвет, са 3 (трима), а именно: Фуат Гювен – Председател на НС, Валери Борисов - Член на НС, Бахатин Гюрбюз - Член на НС.

Съгласно изискванията на Закона за кредитните институции, разпоредбите на Устава на Търговска банка Д АД и търговската регистрация на дружеството, банката се представлява от всички членове на УС колективно или заедно от двама изпълнителни директори.

Към 31.12.2024 г. изпълнителни директори на банката са: Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Главен изпълнителен директор, и Мартин Емилов Ганчев - Член на УС и Изпълнителен директор.

В банката функционира одитен комитет, който наблюдава работата на външните й одитори, дейността на вътрешния одит, управлението на риска и счетоводната дейност и финансовата отчетност.

Одитният комитет има следния състав: Тома Стоилов – председател, Василка Иванова – член, Екатерина Мангъфова – Капинчева – член.

Към 31.12.2024 г. общият брой на персонала в банката е 414 служители (31.12.2023 г.: 405 служители).

1.3.Предмет на дейност

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от централната банка на България, Българска Народна Банка (БНБ) и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Основната дейност на банката през 2024 г. е била свързана с привличане на депозити от клиенти, предоставяне на кредити на бизнес клиенти и граждани,

обслужване на разплащания на клиенти в страната и в чужбина, сделки с ценни книжа, извършване на репо-сделки на междубанковия пазар, сделки с чуждестранна валута, издаване на акредитиви и гаранции и други финансови услуги в България.

1.4. Структура на банката

Към 31.12.2024 г. банката има разкрити 40 структурни звена, в т.ч. централно управление, 30 финансови центрове, 3 офиса и 6 изнесени работни места, разположени в отделни градове на страната.

1.5. Правна среда

Дейността на банката се регулира от Закона за кредитните институции и подзаконовите актове, свързани с него, като БНБ осъществява надзор и контролира спазването на банковото законодателство.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА

2.1. База за изготвяне на самостоятелен финансов отчет

Самостоятелният финансов отчет на Търговска банка Д АД е съставен в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2024 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година банката е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

Самостоятелният финансов отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Следните нови стандарти, промени в стандартите и разяснения, одобрени за прилагане от ЕК, не са задължителни за годишния период започващ на 1 януари 2024 г., и не са били приложени при изготвянето на този самостоятелен финансов отчет. Банката планира да приложи тези промени, когато те влязат в сила.

Стандарти, разяснения и промени в стандарти, които не са били приложени по-рано – одобрени за прилагане от ЕК

Изменения на МСС 21 Ефекти от промените във валутните курсове: липса на заменяемост (издаден на 15 август 2023 г., в сила от 1 януари 2025 г.)

Съгласно МСС 21 Ефекти от промени във валутните курсове, предприятието използва спот обменен курс при превод на транзакция в чуждестранна валута. В някои юрисдикции не е наличен спот курс, тъй като дадена валута не може да бъде обменена в друга валута.

МСС 21 беше изменен, за да се изясни:

- кога една валута може да се обменя в друга валута; и
- как едно предприятие оценява спот курса, когато валутата не може да бъде обменена.

Измененията включват и допълнителни изисквания за оповестяване, за да се помогне на потребителите да оценят въздействието на използването на прогнозен обменен курс върху финансовите отчети. Банката не очаква тези промени да имат съществен ефект за финансовия отчет, когато бъдат приложени.

Стандарти и разяснения, които все още не са одобрени за прилагане от ЕК

Ръководството счита, че е подходящо да се оповести, че следните нови или ревизирани стандарти, нови разяснения и промени към съществуващи стандарти, които към отчетната дата са вече издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС), но все още не са били одобрени за прилагане от ЕК и съответно не са взети предвид при изготвянето на този самостоятелен финансов отчет. Датите на влизане в сила на тези промени ще зависи от решението за одобрение за прилагане на ЕК

МСФО 18 Представяне и оповестяване във финансови отчети (издаден на 9 април 2024 г., в сила от 1 януари 2027 г.)

МСФО 18 заменя МСС 1 Представяне на финансови отчети. Основните промени в изискванията са обобщени по-долу.

По-структуриран отчет за печалбата или загубата

С МСФО 18 се въвеждат нови определения за междинни суми на "оперативна печалба" и "печалба или загуба преди финансиране и данък върху дохода", както и изискване всички приходи и разходи да бъдат разпределени в три нови отделни категории въз основа на основните стопански дейности на дружеството: оперативна, инвестиционна и финансова дейност.

Съгласно МСФО 18 дружествата вече няма да имат право да оповестяват оперативните разходи само в пояснителните бележки. Дружеството ще трябва да представя оперативните разходи по начин, който предоставя "най-полезното структурирано обобщение" на своите разходи:

- по икономически елементи;
- по функционален признак; или
- чрез използване на смесено представяне.

Ако оперативните разходи са представени по функционален признак, тогава се прилагат нови оповестявания.

Измерители на ефективността на управлението – оповестени и обект на одит

МСФО 18 също така изисква някои "различни от общоприетите счетоводни принципи" измерители да се отчитат във финансовите отчети. Той въвежда тясна дефиниция за измерителите за ефективност на управлението, изискваща те да бъдат:

- междинна сума на приходите и разходите;
- използвани в публични комуникации извън финансовите отчети; и
- отразяват позицията на ръководството за финансовото представяне

За всеки представен измерител на ефективността на управлението, предприятията трябва да обяснят в бележка към финансовите отчети защо измерителят предоставя полезна информация, как се изчислява и да направят връзката със сума, определена съгласно МСФО.

По-голяма детайлност на информацията

Новият стандарт включва подобрени насоки за това как предприятията групират информацията във финансовите отчети. Това включва насоки за това дали информацията е включена в основните елементи на финансовите отчети или е допълнително дезагрегирана в пояснителните приложения.

Предприятията не се насърчават да наименоуват позициите във финансовия отчет с "други" и са длъжни да оповестят повече информация, ако продължат да го правят.

Други промени, приложими към основните елементи на финансовите отчети

МСФО 18 определя оперативната печалба като отправна точка за косвения метод за представяне на паричните потоци от оперативна дейност и елиминира възможността за класифициране на паричните потоци от лихви и дивиденди като оперативни дейности в отчета за паричните потоци (това се различава за дружествата с определени основни стопански дейности). Той също изисква търговската репутация да бъде представена на отделен ред в отчета за финансовото състояние.

Преминаване

В годишните си финансови отчети, изготвени за периода, в който новият стандарт се прилага за първи път, предприятието оповестява за сравнителния период, непосредствено предхождащ този период, равнение за всеки ред в отчета за печалбата или загубата между преизчислените суми, представени при прилагане на МСФО 18 и сумите, представени преди това при прилагане на МСС 1.

Следните изменения и подобрения на стандарти не се очаква да имат съществен ефект върху самостоятелния финансов отчет на Банката.

- *МСФО 19 Дъщерни дружества без публична отчетност: оповестявания (издаден на 9 май 2024 г., в сила от 1 януари 2027 г.);*
- *Договори за електроенергия, зависеща от природата — изменения на МСФО 9 и МСФО 7 (издадени на 18 декември 2024 г., в сила от 1 януари 2026 г.);*
- *Том 11 на годишните подобрения (издаден на 18 юли 2024 г., в сила от 1 януари 2026 г.);*
- *Изменения на Класификация и измерване на финансови инструменти — Изменения на МСФО 9 и МСФО 7 (издадени на 30 май 2024 г., в сила от 1 януари 2026 г.).*

2.2. Сравнителни данни

Банката представя сравнителна информация в този самостоятелен годишен финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.3. База за оценяване

Самостоятелният финансов отчет на банката е изготвен на база историческа цена с изключение на финансови инструменти през друг всеобхватен доход, които са оценени на база справедлива стойност.

2.4. Функционална валута и валута на представяне

Функционалната валута и отчетната валута на представяне в самостоятелния финансов отчет

на банката е българският лев. От 1 януари 1999 г., с въвеждането на еврото, фиксираното законово съотношение на двете валути е BGN 1.95583:EUR 1.

Банката води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в самостоятелния финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

2.5. Прилагане на приблизителни оценки

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството на банката да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати на банката биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност на, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в *Приложение № 2.25*.

2.6. Консолидиран финансов отчет на банката

Настоящият финансов отчет представлява самостоятелен финансов отчет, съставянето на който се изисква, съгласно счетоводното законодателство на Република България. Банката притежава собственост и упражнява контрол върху дъщерни дружества (*Приложение № 17*), поради което, съгласно изискванията на Закона за счетоводството в България и на основание МСФО 10 Консолидирани финансови отчети съставя и консолидиран финансов отчет. Банката е започнала процеса на съставяне на своя консолидиран финансов отчет за 2024 година. Съгласно планираните дати ръководството очаква консолидираният финансов отчет да бъде одобрен за издаване не по-късно от 30 май 2025 година от Управителния съвет на Банката, след която дата отчетът ще бъде на разположение на трети лица.

2.7. Валутни операции

При първоначално признаване всяка сделка в чуждестранна валута се отчита във функционалната валута (български лев), като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства и еквиваленти, кредити и вземанията, инвестиции в ценни книжа, задължения по депозити и други задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ ежедневно. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделките с чуждестранна валута по

курсове, или отчитането на сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им към статия *“нетен доход от търговски операции”*.

2.8. Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни финансови инструменти до степента, до която е вероятно за постъпване на стопанските изгоди за банката и приходът може надеждно да се измери.

Приходите от лихви включват: реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност, лихви по предоставени депозити в други банки, лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, включително и такси и комисиони по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходите за лихви включват: лихвите по привлечени депозити от банки, лихвите по депозити от клиенти, лихвите по други дългосрочно привлечени средства, както и лихви по задължения по лизингови договори.

2.8.1. Метод на ефективния лихвен процент

В съответствие с МСФО 9 при признаването на приходите и разходите за лихви се използва методът на ефективния доход за всички финансови инструменти по амортизирана стойност и по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Ефективният лихвен процент се определя като този процент, който точно дисконтира бъдещите входящи и изходящи потоци, които се очаква да се генерират през целия живот на даден финансов инструмент или за по-кратък период, ако това е уместно, до неговата нетна цена на придобиване. При изчислението на ефективния лихвен процент се вземат предвид всички договорни условия на съответния финансов инструмент, включително такси и други вътрешноприсъщи разходи, които се отнасят пряко до инструмента и са посъщество част от ефективния лихвен процент, но без бъдещи кредитни загуби. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия или други разлики между първоначалната стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислявана на база ефективния лихвен процент.

2.8.2. Признаване на приход от лихви

За финансови активи, класифицирани във Фаза 1 (класификационна рискова група „редовни експозиции“) и Фаза 2 (класификационна рискова група „експозиции с нарушено обслужване“) приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на инструмента.

За финансови активи, класифицирани във Фаза 3 (класификационна рискова група „експозиции с кредитна обезценка“) приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху амортизираната стойност на инструмента. Когато финансовият актив се възстанови

(настъпят подобрения) и вече не се оценява като кредитно-обезценен и е налице наблюдаем наличен паричен поток, тогава признаването на лихвения приход отново се прави на брутна база.

Банката притежава финансови активи (текущи сметки в други банки) с отрицателна доходност. Начислените лихви по тези активи се представят в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) като лихвен разход и допълнително се оповестяват в *Приложение № 4*.

2.9. Приходи от и разходи за такси и комисиони

Приходи от такси и комисиони за извършване на банкови и небанкови услуги се признават за периода или към момента на изпълнението съобразно условията за прехвърляне на контрола върху услугата.

Таксите и комисионите по банковите гаранции се признават на системна база през периода на съществуване на експозицията, при осигуряване на съпоставимост с разходите за оказване на услугата. Такси по кредитни ангажменти/улеснения, за които е по-скоро вероятно да се трансформират в отпуснат кредит се отлагат за признаване до отпускането и се включват при изчислението на ефективния лихвен процент.

Разходите за такси и комисиони свързани с обслужването на ностро сметки и други сметки при банки се признават обичайно към момента на извършването/консумирането от на услугата, за която се отнасят, освен ако не се консумират за период – тогава се признават за периода на систематична база.

2.10. Доходи или загуби от търговски операции

Резултатите от търговски операции включват: приходи от лихви от ценни книжа, държани за търгуване, вкл. дивидентите от тях; печалбите или загубите от операции с ценни книжа държани за търгуване, печалбите или загубите от валутни операции в чуждестранна валута, както и нетната печалба или загуба от преоценки на валутни активи и пасиви.

2.11. Финансови инструменти

2.11.1. Финансови активи

2.11.1.1. Признаване на финансови активи

Обичайно банката признава в отчета за финансовото състояние финансовите активи на “датата на търгуване” – датата, на която се е обвързала да закупи съответните финансови активи. Това включва сделките по регулирана рамка – покупки и продажби на финансови активи, които предполагат уреждането на сделката и прехвърлянето на активите да става по общоприет начин, установен законово или като конвенция на съответния пазар. Кредитите и авансите от клиенти се признават при прехвърляне на средствата по сметката на клиента. Съответно, банката признава задължение към клиенти при постъпване на средства в банката.

2.11.1.2. Първоначална оценка на финансови активи

Всички финансови активи първоначално се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс

преките разходи по транзакцията, с изключение на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата и загубата. Търговски и други вземания се оценяват по тяхната фактурна стойност (цена на сделката).

Когато справедливата стойност на финансовите инструменти при първоначалното признаване се различава от цената на сделката (операцията), тогава банката признава в текущата печалба или загуба при следните условия:

а) ако справедливата стойност е определена чрез оценъчна техника базирана на данни, които са наблюдаеми за пазарните участници, разликата се признава още в ден 1 в текущата печалба или загуба; и

б) ако справедливата стойност е определена чрез оценъчна техника, базирана на данни, които не са наблюдаеми, разликата не се признава в текущата печалба или загуба до момента, докато данните станат наблюдаеми или финансовият инструмент бъде изписан.

2.11.1.3. Класификация и последваща оценка на финансови активи

Банката класифицира и последващо оценява всички свои финансови активи в следните три категории: финансови активи по амортизирана стойност, финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата. Класификацията на финансовите активи се извършва на базата на бизнес модела за тяхното управление и характеристиките на договорените парични потоци.

Бизнес модел за управление на финансовите активи

Бизнес моделите, които са в основата за управление и класификация на финансовите активи на банката, са в пряка взаимовръзка и в съответствие с определените стратегия и планове за развитие и целите на основните банкови дейности, обичайните сделки и операции и рисковия профил. Определени са на ниво група от финансови активи, които се управляват по един и същи начин за постигане на конкретна бизнес цел. Когато в обхвата на един тип финансов инструмент попадат отделни финансови активи, за които конкретният подход и характеристиките на управление може да са различни, съответно стратегията за придобиване и целта на държане - също, банката може да определи повече от един бизнес модел спрямо този тип инструмент, като обособява подпортфейли, с различна класификация и отчитане. В зависимост от стратегията и рисковия профил, банката е установила следните бизнес модели за управление на финансови си активи:

- 1) *Бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорните парични потоци.* Основните характеристики на модела включват:
 - финансови активи, които се управляват, за да се съберат договорените плащания през целия срок на инструмента;
 - фокусът в наблюдението и отчетността до ръководството и пряко отговорните лица е поставен върху кредитното качество на инструмента, степента на кредитния риск и договорената възвращаемост за тази групи активи. Допълнително, в контекста на този фокус, банката следи и тяхната справедлива стойност;
 - историческият анализ или данни не идентифицират (чести или големи) продажби, които са в противоречие с бизнес целите;

- продажби на финансови активи, свързани с ограничаване на кредитен риск, кредитна концентрация, тестване (демонстриране) на ликвидност или извънредни (включително на значителна стойност), произтичащи от стресови ликвидни ситуации, се изключват и се приема, че те не са в противоречие с дефинирания бизнес модел.
- 2) *Бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорни парични потоци, така и продажба на финансови активи.* Основните характеристики на модела включват:
- финансови активи, които се използват за управление и на текущата ликвидност;
 - обхватът и типът им е съобразен и с целта за управление на общата възвращаемост, максимизиране на резултатите в процеса по обезпечаване на ликвидността, и поддържане на необходимото за банката балансиране на входящите и изходящите потоци;
 - исторически се наблюдава и допускат по-чести и по-значителни по обем продажби на активи от тази група, доколкото те представляват основен фактор за постигане на целта на бизнес модела.
- 3) *Бизнес модел, чиято цел е реализиране на парични потоци посредством продажба на актива.* Основните характеристики на модела включват:
- финансови активи, за които банката има намерение и бизнес мотиви да следи текущо тяхната справедлива стойност, която е в основата на решенията за извършване на сделки по покупко-продажба;
 - налице са доказателства за активна дейност по покупко-продажба;
 - договорните парични потоци от актива не са съставени единствено от плащания по главница и лихва;
 - събирането на договорните парични потоци от такива активи са само в допълнение към постигането на основната цел – реализиране на паричните потоци и добри равнища на доходност от продажбите им.

Характеристики и тестване на договорните парични потоци на финансовите активи

Установяването (тестването) на характеристиките и условията на договорните парични потоци (SPPI) е вторият фактор при определяне класификацията на всеки финансов инструмент. Този процес представлява проверка на набор от избрани характеристики по отношение на очакваните договорени парични потоци по сделката, които имат ключово значение за финансовия инструмент. Целта е да се установят активите, за които договорните парични потоци съдържат единствено плащания по главница и лихва (SPPI тест).

За целите на този тест главницата се определя като справедливата стойност на инструмента на датата на първоначалното му признаване и която може да се променя през периода на живота на инструмента. Също така най-съществият елемент на лихвата, който се изследва при теста е отчетеното в нея възнаграждение на стойността на парите във времето и кредитният риск. При оценките по реда на теста SPPI банката прави редица допускания и преценки, и взема предвид серия от фактори, особено променливостта на паричните потоци и рисковете на съответната експозиция.

Процесът по установяване на характеристиките на договорните парични потоци включва:

- определяне и групиране на съотносимите към съответния бизнес модел финансови активи;
- определяне на подпортфейли от инструменти, обхванати от стандартизирани продукти, за които наличната информация и/или прегледа на продуктовете документации (карти) еднозначно показва съответствие с SPPI теста;
- за хомогенни портфейли SPPI тестът се базира на преглед на приложимите условия по вътрешни правила, общи условия и договори, и/или извършване на експертна оценка;
- в останалите случаи, SPPI тестът се извършва чрез индивидуален преглед характеристиките на ниво отделен договор.

Банката е определила следната периодичност за установяване и тестване на характеристиките на договорените паричните потоци:

- еднократно, на 01.01.2018 г., при влизане в сила на МСФО 9 - за съществуващите финансови активи към тази дата;
- при въвеждане на нови стандартизирани банкови продукти на ниво продуктова документация (карта);
- при възникване на нов инструмент и/или продукт в случаите на специфични и отличаващи се условия от стандартно заложените във вътрешни правила, тарифа, общи условия и договори.

2.11.1.3.1. Финансови активи по амортизирана стойност

Банката отчита в тази категория: паричните средства по разплащателни сметки и депозити при Централната банка; вземанията от банки; предоставените кредити и аванси на клиенти, портфейлът от дългови ценни книжа, който приоритетно се държи до падеж, както и други оперативни вземания.

Банката класифицира и последващо оценява в групата *финансови активи, оценявани по амортизирана стойност* даден финансов актив, ако са изпълнени едновременно следните две условия: а) активът се държи в рамките на бизнес модела, чиято цел е събиране на договорените парични потоци, и б) съгласно договорните условия на финансовия актив на определени дати възникват парични потоци, които са единствените плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Тези финансовите активи се оценяват в отчета за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност при прилагането на метода на ефективната лихва, намалена с признатата натрупана обезценка за очаквани кредитни загуби (коректив). Лихвеният доход по тях се измерва и признава на база метода на ефективната лихва (*Приложение № 2.8.1*). Той се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на позицията *приходи от лихви*.

Кредитите и авансите, които първоначално са възникнали в банката, се признават при фактическото отпускане на паричните средства или предоставяне на друг финансов или нефинансов актив на кредитополучателите, като първоначално се оценяват по справедлива стойност, която обичайно е равна на стойността на предоставените парични средства и/или други активи.

Придобитите кредити и аванси от страна на банката се признават при получаване в значителна степен на всички ползи и рискове, като първоначално се оценяват по стойността на заплатеното възнаграждение или определената справедлива стойност на прехвърления актив, ако тя е различна.

2.11.1.3.2. Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Банката класифицира в категорията *финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* дългови и капиталови ценни книжа. Справедливата им стойност се определя чрез прилагането на различни оценъчни модели, допустими от МСФО 13: котирани пазарни цени, коригирани пазарни цени или модели, базирани на дисконтирани парични потоци.

Банката класифицира и оценява последващо в групата *финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* даден дългов финансов актив, ако са изпълнени едновременно следните две условия: а) активът се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорни парични потоци, така и продажба и б) съгласно договорните условия на финансовия актив на определени дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата на този инструмент.

Банката може да избере неотменимо да класифицира даден капиталов финансов актив към групата *финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* при неговото първоначално признаване, ако той отговаря на определенията за капиталов инструмент по смисъла на МСС 32 и намерението е за дългосрочно държане, със специфични бизнес цели. Такава класификация се прави на ниво отделен инструмент.

Нереализираните печалби и загуби, произтичащи от промени в справедливата стойност на дълговите и капиталови ценните книжа, класифицирани в групата на финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признават директно в отделен компонент на собствения капитал в отчета за промените в собствения капитал (*резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход*) през друг всеобхватен доход, докато финансовият актив бъде продаден или бъде определен като обезценен. Тогава за: а) дълговите ценни книжа - натрупаните печалби или загуби, включени в предходни периоди в собствения капитал, се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за отчетния период (в печалбата или загубата за годината) по статията *„нетен доход от търговски операции“*, и б) капиталовите ценни книжа – натрупаните печалби и загуби не се рециклират през текущата печалба или загуба, а се прехвърлят директно към неразпределена печалба.

Дълговите ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход подлежат на обезценка за кредитни загуби, на месечна база. Провизията за обезценка (коректив) очаквани кредитни загуби се представят в отчета за текущата печалба или загуба и другия всеобхватен доход в статията *разход за обезценка на финансови активи* и като коректив спрямо *резерва по финансови активи*, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в отчета за собствения капитал. Капиталовите инструменти не подлежат на обезценка.

През периода на държане на дългови ценни книжа, класифицирани като по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, банката признава приходи от лихви по метода на ефективния лихвен процент (*Приложение № 2.8.1*).

Дивидентите по капиталови ценни книжа, класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признават и отчитат в отчета за печалбата или

загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*други доходи от дейността, нетно*”, към момента, когато се установи, че банката е придобила правото върху тези дивиденди.

2.11.1.3.3. Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Банката класифицира в категорията *финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата* инструменти, които са държани за търговия, както и финансови активи, определени при първоначалното им признаване като такива по справедлива стойност през печалбата или загубата, или финансови активи, които задължително се изисква да бъдат оценявани по справедлива стойност съгласно МСФО 9. Финансовите активи се класифицират като държани за търговия, ако са придобити с цел продажба или повторно придобиване в кратък срок. Деривативите, също се класифицират като държани за търговия, освен ако не са определени като ефективни хеджингови инструменти.

Ръководството определя даден инструмент при първоначалното му признаване като такъв по справедлива стойност през печалбата или загубата единствено и само, ако по този начин ще се елиминира или значително намали счетоводно несъответствие, което би се получило при признаването на печалби и загуби от различната база на оценяване на определени активи и пасиви, които има корелационна връзка на оценките. Определянето става на ниво отделен инструмент.

Банката няма практика да инвестира във финансови активи с цел печалби от пазарни флуктуации и маржове.

2.11.1.4. Прекласификация на финансови активи

Банката не прекласифицира финансовите си активи след първоначалното им признаване, освен при изключителни обстоятелства, свързани с промяна в бизнес модела за управление им. Прекласификация на финансови активи се прилага перспективно, считано от датата на настъпване на промяната, която е породила като:

а) при прекласификация на финансови активи по амортизирана стойност към финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, справедливата стойност се определя на датата на прекласификацията, и всяка печалба или загуба от разликата между амортизираната стойност и справедливата стойност, се признава в друг всеобхватен доход. Ефективният лихвен процент и оценяването на очакваните кредитни загуби не се коригира в резултат на прекласификацията.

б) при прекласификация на финансови активи по амортизирана стойност към финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата, справедливата стойност се определя на датата на прекласификацията, и всяка печалба или загуба от разликата между амортизираната стойност и справедливата стойност, се признава в печалбата или загубата.

в) при прекласификация на финансов актив по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към финансови активи по амортизирана стойност, справедливата стойност на съответния актив на дата на прекласификацията се приема за неговата „намерена” амортизирана стойност. Кумулативната печалба или загуба, натрупана в друг всеобхватен доход, се изписва от собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) и се коригира за сметка на справедливата стойност на финансовия актив към датата на

прекласификацията. Финансовият актив се оценява на датата на прекласификацията все едно винаги е бил отчитан по амортизирана стойност като корекцията засяга друг всеобхватен доход, но не засяга текущата печалба или загуба. Ефективният лихвен процент и оценяването на очакваните кредитни загуби не се коригира в резултат на прекласификацията.

г) при прекласификация на финансов актив по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към финансови активи по справедлива стойност през печалба или загубата, този актив продължава да се оценява по справедлива стойност. Натрупаната печалба или загуба в друг всеобхватен доход се рециклира от собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) в текущата печалбата или загуба.

2.11.1.5. Споразумения за репо сделки

Банката сключва договори с ценни книжа по силата на споразумения за обратна продажба/покупка на идентични книжа на предварително определена бъдеща дата по определена фиксирана цена (репо-споразумения). Закупените книжа, подлежащи на обратна продажба (обратно репо) на определена бъдеща дата не се признават в отчета за финансовото състояние. Изплатените суми се отчитат като вземания по репо-споразумения с клиенти и/или банки, обезпечени със съответните ценни книжа. Разликата между покупната цена и цената за обратна продажба се третира като лихва и се начислява за периода на споразумението, като се прилага методът на ефективния лихвен процент.

Ценните книжа, продадени по споразумения за обратно откупуване (репо), продължават да се отчитат в отчета за финансовото състояние като активи по справедлива стойност в печалбата и загубата или като активи на разположение за продажба. Получените суми от продажбата се отчитат като задължения по репо-сделки. Разликата между продажната цена и тази на обратната покупка се третира като разход за лихва и се начислява за периода на споразумението на база на метода на ефективната лихва.

2.11.1.6. Отписване на финансови активи

Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние на банката, когато: а) договорните права за получаване на парични средства (потоци) от тези активи са изтекли; или б) договорните права са прехвърлени от банката или тя ги държи, но е поела задължение да прехвърли получените от нея парични потоци на трето лице без съществена забава (така нар. pass-through споразумение). Даден трансфер се счита, че води до отписване когато: а) банката е прехвърлила по същество съществената част от рисковете и ползите от актива на получателя, или б) тя нито е прехвърлила, нито е задържала съществена част от рисковете и ползите, но тя, обаче, е прехвърлила контрола върху актива. Приема се, че банката е прехвърлила контрола само ако получателят има практическата възможност да се разпорежда свободно и без всякакви ограничения и продава актива на трети несвързани лица.

Ако банката продължава да държи съществената част от рисковете и ползите асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, или е запазила контрола, тя продължава да признава актива в отчета за финансовото състояние до степента, до която тя е въввлечена в инструмента, но признава и съответното асоциирано задължение (пасив) за получените средства. И двете, и активът и пасивът се оценяват на база и метод, които да отразяват по най-адекватен начин правата и задълженията, които са останали за банката. Ако продължаващото участие е под формата

на гаранция върху прехвърления актив, то се оценява съгласно политиката за финансови гаранции, а ако е под формата на пут или кол опции – по тяхната справедлива стойност.

2.11.1.6.1 Модифициране поради съществена промяна в сроковете и условията

Банката модифицира финансовия актив, когато сроковете и условията биват предоговорени до степен, при която може да се твърди, че на практика се касае за нов актив, а разликата се отчита като печалба или загуба от отписване, доколкото загубата от обезценка не е вече записана. Новосъздадените активи се класифицират като Фаза 1 за целите на изчисление на очаквана кредитна загуба (ОКЗ). Когато модифицирането на финансов актив, доведе до отписване на съществуващия финансов актив и последващо признаване на модифицирания финансов актив, модифицирания актив се счита за нов.

При оценката дали да се отпише даден актив, банката отчита и следните допълнителни фактори: промяна във валутата на кредита, промяна в контрагента, дали промяната е такава, че инструментът вече няма да отговаря на критерия за SPPI тестове (плащания по главница и лихва).

2.11.1.7. Обезценка на финансови активи

Подход на очакваните кредитни загуби

Подходът на очакваните кредитни загуби се базира на концепцията, че определят и отчитат кредитната загуба за финансовите инструменти към всяка отчетна дата в размер, равен на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента, ако кредитният риск на този финансов инструмент се е увеличил значително след първоначалното признаване. Ако към отчетната дата кредитният риск на финансов инструмент не се е увеличил значително след първоначалното признаване, предприятието оценява коректив за загуби за този финансов инструмент в размер, равен на очакваните кредитни загуби за 12 месеца. За целта банката е разработила свой комплекс от критерии за установяване на наличие на увеличен кредитен риск. 12-месечната очаквана загуба представлява частта от очакваната кредитна загуба за цял живот, която би възникнала в резултат на събития на неизпълнение, свързани със съответния инструмент и които е възможно да се случат в рамките на 12-месечен период от датата на баланса. Както очакваните кредитни загуби за целия живот на финансовия актив, така и 12-месечните, се изчисляват на индивидуална или колективна база, в зависимост от спецификата на всеки портфейл от финансови инструменти.

За целите на прилагане изискванията за обезценка на финансови активи, банката е приела Политика за обезценка на промени в кредитно качество, определяне на очаквани кредитни загуби, съгласно МСФО 9 и категоризиране на рисковите експозиции, съгласно Регламент (ЕС) №575/2013, която политика представлява рамката от принципи, критерии, правила и подходи за определяне на очаквани кредитни загуби. Банката прилага индивидуален модел и колективен модел за определяне на обезценката, съобразен с особеностите на съответния тип финансов инструмент и неговите рискови характеристики, разработени на база установения с МСФО 9 общ подход. Анализът на промените в кредитното качество на финансовите активи спрямо първоначалното им признаване определя рисковата им класификация в три основни фази, както и последващото признаване на обезценка:

Фаза 1 (редовни експозиции) – класифицират се финансови инструменти без индикация за

увеличение на кредитния риск спрямо първоначалната оценка. Банката признава 12-месечна обезценка за очаквани кредитни загуби за финансови активи, класифицирани във Фаза 1. Лихвените доходи се признават по метода на ефективната лихва върху брутната балансова стойност на актива.

Фаза 2 (експозиции с нарушено обслужване) – класифицират се финансови инструменти със значимо увеличение на кредитния риск, но без обективни доказателства за настъпила фактическа обезценка / основания за понесени загуби (експозицията не е в неизпълнение). Банката признава обезценка за очаквани кредитни загуби за целия срок на инструмента при класификация във Фаза 2. Лихвените доходи се признават по метода на ефективната лихва върху брутната балансова стойност на актива.

Фаза 3 (експозиции с кредитна обезценка) – класифицират се финансови инструменти не само със значимо увеличение на кредитния риск, но и с обективни доказателства за наличие на реално настъпила обезценка (експозиции за които е налице „неизпълнение“). Банката признава обезценка за кредитни загуби за целия срок на инструмента при класификация във Фаза 3. Лихвените доходи се признават по метода на ефективната лихва, но върху нетната балансова стойност на инструмента, т.е. след приспадане на коректива за обезценка за кредитни загуби.

Закупен или първоначално създаден финансов актив с кредитна обезценка – отчита се по справедлива стойност към дата на първоначално признаване. Лихвеният приход се признава съгласно коригирания за кредитни загуби ефективен лихвен процент. Банката признава допълнителна обезценка/(възстановяване) за очаквани кредитни загуби по тези инструменти доколкото те са предизвикани от последваща промяна в преценката за тях.

Очакваната кредитна загуба на даден финансов инструмент се установява като разлика между договорните парични потоци, и всички парични потоци, които банката очаква да получи, дисконтирани с доближаване до първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

Признаването на обезценката за очаквани кредитни загуби се извършва на три етапа.

Когато след първоначалното признаване на актива не е настъпило съществено увеличение на кредитния риск, корективът за обезценка се базира на очакваната кредитна загуба, която възниква в резултат на събития по неизпълнение възможни за проявление през следващите 12 месеца (12-месечна очаквана кредитна загуба).

За експозиции, за които е налице значително повишение на кредитния риск от първоначалното признаване, провизия за обезценка се признава по отношение на кредитната загуба, очаквана през целия оставащ срок на експозицията, независимо от момента на възникване на неизпълнението (очаквана кредитна загуба за целия срок на инструмента). Поради това оценката на кредитния риск и установяване на значителна промяната в него спрямо периода на първоначално отпускане, представляват ключов момент при определянето и изчислението на обезценката за кредитни загуби. Така изменението на провизията (коректива) за обезценка за кредитни загуби отразява не нивото на кредитен риск изобщо, а относителната му промяна към датата на отчета, като оценката е свързана с множество допускания и предположения.

Когато в последващи периоди кредитното качество на финансовия инструмент се подобри, така че повече не е налице завишен кредитен риск спрямо първоначалното признаване на актива,

провизията (корективът) за обезценка се коригира така, че той отново да отразява очакваните кредитни загуби за 12 месеца.

Приетите от банката критерии за значително увеличение на кредитния риск и риска от неизпълнение по видове финансови активи са оповестени в Приложение № 2.25.1.2.

Основните рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби на ниво тип финансов инструмент включват:

Експозиция при неизпълнение (EAD) – приблизителна оценка на размера на експозицията към бъдещия момент на неизпълнение, вземайки предвид всички бъдещи промени в експозицията след отчетната дата на баланса, плащанията на главница и лихва, бъдещи тегления по кредитни ангажименти и начислената лихва по неизвършени плащания;

Вероятност от неизпълнение (PD) – приблизителна оценка на вероятността даден контрагент да не изпълни договорните клаузи, свързани с изплащане на дълга за определен времеви хоризонт;

Загуба при неизпълнение (LGD) – приблизителна оценка на загубата в случай, че настъпи събитие на неизпълнение към определен момент. Тя се измерва чрез разликата между дължимите договорни парични потоци и тези които кредиторът би очаквал да получи, включително от реализирането на обезпечение;

Ликвидационна стойност (LV) - най-добрата приблизителна оценка на банката за възстановимата стойност на обезпечението към датата на оценка, предвид пазарните условия при сценарий, в който банката веднага започне процедура по принудително изпълнение (нетен паричен поток от незабавна продажба към датата на оценката);

Дисконтов фактор - е фактор за намиране на настоящите стойности на очакваните парични потоци по кредитните улеснения. При определянето на настоящата стойност на очакваните парични потоци банката използва оригиналния (първоначалния) ефективен лихвен процент.

Исторически зависимости на компоненти от модела и определени макро-икономически показатели за отчитане на влиянието на прогнозите за бъдещето развитие на икономиката върху качеството на кредитния си портфейл.

През 2024 г. банката калкулира PD на база миграционни матрици по години. С всяка приключена календарна година периодите на миграционните матрици се увеличава с един (една матрица) осреднени миграционни матрици от поведенчески и апликационни рейтинги на клиенти физически лица и юридически лица и изчислява 30 годишно PD (Lifetime PD). За PD за целия живот Банката прилага PD от втората година в зависимост от остатъчния срок на експозицията на клиента. Използват се две отделни матрици за юридически лица и за физически лица. При зареждането на матриците в FLI (forward-looking information) модула се използват 2 макроикономически показателя за безработица, който се ползва за матрицата за физически лица и цени на имоти – за матрицата за юридически лица.

Елементите при определяне на очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти са обобщени както следва:

Очакваната 12 месечна кредитна загуба (ECL) за редовни експозиции (Фаза 1) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = (EAD \text{ обезпечена част} \times PD_{12m} \times LGD) + (EAD \text{ необезпечена част} \times PD_{12m} \times LGD)$$

Където:

EAD обезпечена част – това е частта от експозиция към момента на обезценката, която е обезпечена с ликвидационната стойност на приемливи обезпечения

EAD необезпечена част – това е частта от експозиция към момента на обезценката, която е не е обезпечена с ликвидационната стойност на приемливи обезпечения

Очакваната кредитна загуба (ECL) до края на живота на финансовия инструмент за експозиции с нарушено обслужване (Фаза 2) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = (EAD \text{ обезпечена част} \times PD_{lifetime} \times LGD) + (EAD \text{ необезпечена част} \times PD_{lifetime} \times LGD)$$

Очакваната кредитна загуба (ECL) до края на живота на финансовия инструмент за експозиции с кредитна обезценка (Фаза 3) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = EAD \times PD_{lifetime} \times LGD \text{ индивидуално}$$

Нетният ефект от изменението на приблизителната оценка на очакваните кредитни загуби по финансовите инструменти се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „нетна загуба за обезценка на финансови активи”. Всяко възстановяване на обезценка по кредитни загуби също се отразява за сметка на коректива и текущата печалба или загуба за периода на възстановяване.

За финансови активи по амортизирана стойност натрупаният коректив намалява брутната балансова стойност на инструмента в отчета за финансовото състояние. За дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, очакваната кредитна загуба е част от негативната промяна в справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Тъй като тези активи се представят по справедливата им стойност в отчета за финансовото състояние, нетното изменение в справедливата стойност се представя в собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) през друг всеобхватен доход, включително и ефектът от обезценката.

При последващо отписване на инструмента, натрупаният коректив се признава в печалбата или загубата за периода.

Оценка на обезпеченията

С цел да намали съществено своя кредитен риск по отношение на финансовите активи, банката изисква от своите клиенти обезпечения. Те са под различна форма – парични средства, ипотека върху недвижими имоти и други обезпечения.

За целите на изчислението на очакваните кредитни загуби се определя справедливата стойност на обезпеченията по съответния финансов инструмент, при първоначалното изчисление, и след това – веднъж годишно. В самата формула справедливата стойност допълнително се коригира с комплекс от коефициенти, чрез които се отчитат рисковете по реализацията и стойността на парите във времето. Методите и моделите за определяне на справедливата стойност са: метода на пазарните аналози, метод на капитализиране на бъдещите парични приходи и метод на осъвременена производствената стойност. Доколкото е възможно, банката използва пазарни данни за оценяване на

финансовите активи, държани като обезпечение. Други финансови активи, на които пазарната стойност не може да се определи, се оценяват с помощта на модели. Нефинансовите обезпечения, като недвижими имоти, се признават въз основа на оценките, предоставени от независими оценители. В случаите на жилищни имоти за клиенти граждани и малък бизнес, банката прилага годишна индексация на база на публична статистическа информация на НСИ за изменението на цените по градове и региони. Индексацията при жилищни имоти се прилага само, когато изменението в цените не индикира годишен спад по-голям от 10%.

Банката е запазила своята политика от предходни години относно придобиването на обезпечения срещу дълг. Към датата на придобиване се определя дали даденият актив ще се използва във вътрешнооперативната дейност или ще се държи за продажба. В зависимост от конкретните намерения той се класифицира или към собствените имоти и други материални дълготрайни активи, или към инвестиционните имоти, респ. към други активи придобити от обезпечения.

Обичайно оценката на обезпеченията, включително на активите, придобити срещу дълг, подлежат на годишна оценка от независими външни оценители, а през периода на две такива оценки – на задължителен вътрешен преглед от оценителите на банката.

2.11.2. Финансови пасиви и инструменти на собствен капитал

Финансовите пасиви на банката включват: задължения към банки и клиенти по привлечени депозити, привлечени средства по договори за кредит и други договори, задължения по лизинг и други текущи задължения.

Банката класифицира своите задължения, дълговите инструменти и инструменти на собствен капитал или като финансови пасиви или като собствен капитал в зависимост от същността и условията в договор със съответния контрагент относно тези инструменти. Банката определя класификацията на финансовите си пасиви в момента на тяхното възникване. Всички финансови пасиви, притежавани от банката са класифицирани като финансови пасиви, последващо оценявани по амортизирана стойност.

Разликите възникващи от промени в собствения кредитен риск за финансови инструменти, определени за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата се отчитат в резерв от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, без последващо рекласифициране в отчета за печалбата и загубата, и другия всеобхватен доход.

Първоначално те се признават в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизирана стойност по метода на ефективната лихва.

Разходите за лихви се отчитат текущо в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) систематично за периода на инструмента.

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението по тях се уреди, отмени или насрещната страна загуби правото си на упражняване.

2.11.3. Нетирание на финансови активи и финансови пасиви

Финансовите активи и пасиви се нетират и нетната сума се представя в отчета за финансовото състояние на банката само в случаите, когато е налице законно основание признатите суми да се

нетират, както и когато съществува намерението те да бъдат уредени на нетна база или реализирането на активите и уреждането на пасивите да бъде извършено едновременно.

2.11.4. Финансови гаранции и неусвоени ангажименти

Условните задължения са задължения възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от банката или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Банката предоставя в хода на обичайната си дейност банкови гаранции с характер на заместител на кредит, гаранции за добро изпълнение, тръжни, митнически гаранции, акредитиви на своите клиенти. Тя ги третира като условни ангажименти до настъпване на събитие, което води до възникване на реално задължение за нея да направи плащане към контрагент на нейния клиент, в чиято полза е издадена съответната гаранция. Такова събитие е предявяване към банката за плащане на поетия ангажимент.

Финансовите гаранции се признават първоначално (към състава на *провизии*) по справедлива стойност, която представлява получената такса (премия). Последващо, задължението на банката по всяка финансова гаранция се измерва с по-високата сума от двете: а) първоначално признатата стойност минус амортизираната част от нея, призната в печалбата или загубата, и б) обезценката за очаквани кредитни загуби (съгласно МСФО 9).

Нетният ефект от изменението на приблизителната оценка на очакваните кредитни загуби по предоставени финансови гаранции, акредитиви и неусвоени ангажименти се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статията „*нетна загуба за обезценка на финансови активи*”, а корективът на очакваните кредитни загуби се представя като провизия в отчета за финансовото състояние.

Таксата, събирана за издавани банкови гаранции се амортизира на линейна база за периода на гаранциите и се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход към статията „*приходи от такси и комисиони*”.

Неусвоените кредитни ангажименти (улеснения) и акредитивите са ангажименти, при които за период от време, банката се е задължила да осигури на своя клиент кредит по предварително договорени условия.

Номиналната стойност на финансовите гаранции, неусвоените кредитните ангажименти (където кредитът е договорен на пазарни условия) и акредитивите не се признава и отчитат в отчета за финансовото състояние. Тази стойност, заедно с признатите загуби се оповестява в приложенията към финансовия отчет (*Приложение № 31*).

2.11.5. Деривативни инструменти

Банката няма деривативни инструменти към 31.12.2024 г. и към 31.12.2023 г.

2.12. Лизинг

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото

споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, банката прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Прехвърляне на контрол върху използването на актива е налице, когато банката в качеството ѝ на клиент едновременно получава:

- правото да ръководи използването на определения актив – да определя по какъв начин и с каква цел да използва актива през срока на ползването му;
- правото да получи по същество пряко или не пряко всички икономически ползи от употребата на актива през срока на ползването му – чрез използване, държане или преотдаване на лизинг на актива.

2.12.1.1. Банката като лизингополучател

Банката прилага изискванията на МСФО 16 за всички лизингови договори в качеството ѝ на лизингодател и за всички лизингови договори в качеството ѝ на лизингополучател, с изключение на договорите за ползване на софтуерни лицензи за целите на банковата дейност, лизингови договори със срок под 12 месеца и лизингови договори с ниска стойност на ползвания актив, които се признават директно като текущи разходи в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на база линеен метод за периода на лизинга.

Банката не се е възползвала от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, банката прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

Първоначално признаване

Банката признава „актив с право на ползване“ и „задължение по лизинг“ в отчета за финансовото състояние на датата на стартиране на лизинговите договори (датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на банката-лизингополучател).

Активи с право на ползване

Активът с право на ползване се отчита първоначално по цена на придобиване, която включва сумата на първоначалната оценка на пасива по лизинга, първоначалните преки разходи, разходите за демонтаж, преместване и възстановяване, както и извършени предишни плащания минус суми за предоставени стимули.

При последващо оценяване на актива с право на ползване се прилагат изискванията на МСС 16 като се използва модела по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и начислените обезценки. Банката амортизира актива с право на ползване за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, тя го амортизира за полезния му живот.

Всички корекции на задължението за лизинг коригират и актива с право на ползване, а ако той е напълно амортизиран – се отчитат като текущ разход в текущата печалба или загуба.

Активите с право на ползване се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36 Обезценка на активи, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите с право на ползване е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като други административно-оперативни разходи.

Активите с право на ползване са представят към “имоти, оборудване и активи с право на ползване” в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към разходи за амортизация в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Задължение по лизинг

Задължение по лизинг се признава първоначално по настоящата стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че банката-лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на банката-лизингополучател;
- сумите, които банката очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или проценти, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не се включват в оценката на задължението по лизинг и в актива с право на ползване. Те се признават като текущ разход в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания и се включват към други административно-оперативни разходи, в печалбата и загубата за годината.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциален лихвен процент на банката, която тя би плащала в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива с право на ползване, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. Банката прилага като диференциален лихвен процент лихвените проценти по

срочни депозити съгласно лихвения си бюлетин, съответстващи на сроковете и на видовете контрагенти по лизинговите договори.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на банката през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като „разход за лихва”.

Задълженията по лизинг се представя в отчета за финансово състояние в статията “други пасиви”.

Банката оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;
- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Банката преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване“), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);
- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори по които основният актив е с по-ниска стойност

Банката прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване“ и задължение по лизинг за лизинговите си договори на активи на ниска стойност, представляващи наем на банкомати (АТМ), които банката счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в банката, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които

основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на база линейен метод за периода на лизинга.

2.12.1.2. Банката като лизингодател

Банката класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички съществени рискове и стопански изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Когато банката е междинен лизингодател, тя отчита основния лизинг и договорът за преотдаване като два отделни договора. Договорът за преотдаване се класифицира като финансов или оперативен в зависимост от актива „право на ползване“, възникнал по основния договор.

Оперативен лизинг

Приходите от наем от оперативните лизинги се признават от банката на линейна база за периода на лизинговия договор. Първоначалните преки разходи, извършени във връзка с постигането на оперативния лизинг, се прибавят към балансовата стойност на основния актив и се признават като разход през срока на лизинговия договор на линейна база.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в отчета за финансовото състояние на банката.

Финансов лизинг

Банката признава и представя активите, държани по силата на договор за финансов лизинг, в своя отчет за финансово състояние под формата на лизингово вземане, чиято сума е равна на нетната инвестиция в лизинговия договор. Лизинговите вземания са представени в отчета за финансово състояние на банката към статията Предоставени кредити и аванси на клиенти.

Банката признава финансов доход (лихва по лизинг) през срока на лизинговия договор по модела на постоянна периодична норма на възвръщаемост от нетната си инвестиция в лизинга. Лихвените приходи се включват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи на база ефективен лихвен процент.

Когато договорът съдържа лизингов и нелизингов компоненти банката прилага МСФО 15, за да разпредели общото възнаграждение по договора между отделните компоненти.

2.13. Имоти, оборудване и активи с право на ползване

2.13.1. Имоти и оборудване

Имотите и оборудването (дълготрайните материални активи) на банката са представени във финансовия отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и оборудването се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и др.

Банката е определила стойностен праг от 150 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третират като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

От 01.01.2024 г. след първоначално признаване Банката прилага преоценъчен модел по справедлива стойност за земя и сгради. Всички останали класове дълготрайни активи се признават по себестойност или цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Справедливата стойност на земя и сгради се определя на база на оценки на лицензирани външни оценители и доказателства, основаващи се пазара на недвижими имоти. Основните приложими методи за оценка включват:

- Разходен подход и съответните методи: „Амортизационно възстановителна стойност“ и „Амортизационно възпроизводителна стойност“
- Приходен подход и съответните методи: „Метод на дисконтираните парични потоци“ и „Метод на капитализация“
- Сравнителен подход и съответно: „Метод на пазарните сравнения (анализи)“.

Честотата на преоценките зависи от промените в справедливите стойности на отчетните обекти от категорията на имотите, машините и съоръженията, които се преоценяват. Когато справедливата стойност на преоценяван актив значително се различава от балансовата му стойност, се изисква допълнителна преоценка. Някои отчетни обекти от категорията на имотите, машините и съоръженията са изложени на значителни и чести промени в справедливата стойност и това налага ежегодна преоценка. Такива чести преоценки не са необходими за имоти, машини и съоръжения, чиито справедливи стойности търпят само незначителни промени. За тях преоценката на всеки три или пет години може да е достатъчна.

Преоценъчен модел – С третиране на корекцията като натрупаната амортизация се отписва за сметка на брутната балансова стойност на актива. На датата на преоценка, нетната (балансираната) стойност на актива се променя до неговата преоценена стойност като се коригира натрупаната амортизация, като в случаите, в които сумата на натрупаната амортизация е по-малка от ефекта на преоценката, брутната стойност на актива се коригира с разликата. Вземат се предвид и последвалите натрупани загуби от обезценка. Ако в резултат на преоценката стойността на актива е увеличена, увеличението, нетно от данъци, се признава в друг всеобхватен доход и се натрупва като Преоценъчен резерв. Увеличението от преоценка се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход до степента, до която тя възстановява негативната преоценка на същия актив, която преди това е призната в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. Когато балансовата стойност на един актив се

намалява в резултат на преценка, намалението се признава първо в друг всеобхватен доход до степенята, до която преди това е признат положителен преоценъчен резерв от преоценката на същия дълготраен актив и впоследствие в отчета за печалбата или загубата, ако кредитното салдо на преоценъчния резерв не е достатъчно.

Методи на амортизация

Банката използва линеен метод на амортизация на имоти и оборудване. Полезният живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

	години	%
▪ Сгради	65	1,5
▪ Машини, компютърна техника и оборудване	6,7-7	15-50
▪ Инвентар	6,7	15
▪ Автомобили	4	25
▪ Подобрения на наети помещения - за срока на наемния договор		

Определеният срок на годност на оборудването се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини, съоръжения и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и реконструкция, се капитализират към стойността на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от стойността на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имоти и оборудване в отчета за финансовото състояние подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната стойност в отчета за финансовото състояние, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имоти и оборудване е по-високата от двете: справедливата стойност без разходите за продажба или стойността в употреба. За определянето на стойността в употреба на активите, бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината), по статия „други административно-оперативни разходи“.

Печалби и загуби от продажба

Имотите и оборудването се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат – при прехвърляне на контрола към получателя на актива.

Печалбите или загубите от продажба на активи се определят чрез сравняването на приходите от продажбата, определени по реда на МСФО15, и балансовата стойност в отчета за финансовото състояние на актива към датата на продажбата. Печалбите и загубите от продажба се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „други доходи от дейността, нетно”.

2.13.2. Активи с право на ползване

Активите с право на ползване се представят заедно с имоти и оборудване в отчета за финансовото състояние като прилаганата счетоводна политика е оповестена в *Приложение 2.12.1.1*. Банката използва линеен метод на амортизация на активите с право на ползване до живота на лизинговия договор.

2.14. Инвестиционни имоти

Банката третира като инвестиционни имоти, притежавани от нея недвижими имоти, които представляват сгради и части от сгради, отдавани под наем, земи, принадлежащи към отдаваните под наем сгради и такива, придобивани и държани с трайна инвестиционна цел.

Банката придобива имоти, които са служили и като обезпечение по необслужвани кредити, като ги класифицира като инвестиционни, когато нейното намерение е да ги отдава дългосрочно под наем или заради очаквано в бъдеще нарастване на стойността на имота, поради определени негови качества и предимства.

Първоначално оценяване

Инвестиционните имоти първоначално се оценяват по цена на придобиване. Цената на придобиване на закупен инвестиционен имот включва неговата покупна цена и всички разходи, които могат пряко да бъдат отнесени към актива - професионални хонорари, комисиони за брокери, данъци по придобиване на имота и др. В първоначалната оценка се включват всички трайно прикрепени дълготрайни материални активи и други активи, без които инвестиционният имот не би могъл да осъществява предназначението си. Цената на придобиване на инвестиционните имоти, придобити като обезпечение по необслужвани кредити обичайно е цената определена на публичната продан или договорената между двете страни цена.

Последващо оценяване

Инвестиционните имоти са представени в отчета за финансовото състояние по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Последващите разходи, свързани с инвестиционен имот, се отразяват като увеличение на балансовата му стойност, когато водят до увеличаване на очакваните икономически изгоди спрямо първоначално определените. Всички други последващи разходи по поддръжката на имота се признават като текущи разходи за периода, през който са направени.

Методи на амортизация

Банката използва *линеен метод на амортизация* на сградите, включени в групата на инвестиционните имоти. Полезният живот по сградите, компоненти на инвестиционните имоти е в рамките на диапазона от 25-65 години. Земята не се амортизира.

Трансфери от и към групата “инвестиционните имоти” се прави когато има промяна в употребата на даден имот.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на инвестиционните имоти в отчета за финансовото състояние подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната стойност в отчета за финансовото състояние, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) към статията „*други административно-оперативни разходи*”.

Печалби и загуби от продажба

Инвестиционните имоти се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди, или се продадат – при прехвърляне на контрола на получателя.

Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата, определени по реда на МСФО15, и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към статията “*други доходи от дейността, нетно*” в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

2.15. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Методи на амортизация

В банката се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот по групи активи, както следва:

	Години	%
▪ Програмни продукти	5,10	20-10
▪ Лицензии	6,7	15

Обезценка на активи

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „*други административно-оперативни разходи*”.

Печалби и загуби от продажба

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди, или се продадат – при прехвърляне на контрола на получателя. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата, определени по реда на МСФО15, и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) към статията “*други доходи от дейността, нетно*”.

2.16. Нетекущи активи държани за продажба

Нефинансови активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на банката. Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от банката като обезпечения и се придобиват в следствие от нея в резултат на замяна “дълг срещу собственост” от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Нетекущи активи, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в тяхното настоящо състояние. Те се класифицират в тази категория само тогава, когато ръководството на банката има ясни намерения и приоритети да извърши продажбата в обозримо бъдеще (до 1 година) като за целта са и започнати процедури по активно търсене на купувачи.

Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в отчета за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност (първоначално, цена на придобиване) и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата. Признатата обезценка се представя към статията “*други административно-оперативни разходи*” в отчета за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

Активите от тази класификационна група не се амортизират.

2.17. Активи, придобити от обезпечения

Активи, представляващи имоти и оборудване, придобити срещу дълг под формата на пълно или частично удовлетворение по даден кредит, първоначално се оценяват по цена на придобиване, включваща разходите по сделката.

След първоначалното си признаване, тези активи се оценяват по по-ниската от: тяхната балансова стойност или нетната им продажна цена.

Активите, придобити от обезпечения се представят в отчета за финансовото състояние към позицията “*други активи*” (Приложение № 22). Печалбите или загубите, свързани с реализацията на тези активи се представят в отчета за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия “*други доходи от дейността, нетно*”.

2.18. Инвестиции в дъщерни дружества

Дългосрочните инвестиции, представляващи акции или дялове в дъщерни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, вкл. преките разходи по

придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка.

Притежаваните от банката инвестиции в дъщерни дружества подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) по статия „*други административно-оперативни разходи*”.

При покупка (вкл. при издаване на акции/увеличаване на дялове) на и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката, с изключение на инвестиции в еднолични дружества, където се прилага „датата на уреждане” в случаите на значителни несигурности за намеренията на едноличния собственик относно бъдещите плащания на невнесените вноски (срещу регистрирани дялове или записани акции).

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от съответния конкретен тип инвестиции. Печалбата/(загубата) от продажбата им се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) по статия „*други доходи от дейността, нетно*”.

2.19. Провизии

Провизии се признават, когато банката има настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към датата на отчета за финансовото състояние за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

2.20. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения със служителите в банката се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет банката прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено социално и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Доходи при прекратяване

Основно задължение на банката като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски са регламентирани в Кодекса за социално осигуряване (КСО), както и в Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Към банката няма създаден функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от банката вноски по плановите с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Съгласно Кодекса на труда банката в качеството ѝ на работодател е задължена да изплаща на персонала си обезщетение в размер на brutното трудово възнаграждение на съответния служител за два месеца при прекратяване на трудовото правоотношение с него поради пенсиониране. В случай, че служителът е придобил в банката или в същата група предприятия десет години трудов стаж през последните двадесет години, обезщетението е в размер на brutното трудово възнаграждение за шест месеца. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, в статията „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет банката назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните ѝ задължения към персонала за обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат

изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиращи в България, където функционира и самата банка.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на трудовото и осигурително законодателство в България, банката като работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор на служители, преди пенсиониране, определени видове обезщетения.

Банката признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, вкл. и на база публично анонсиран план, (напр. за реструктуриране), да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите в случаите на доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.21. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на банката са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2024 г. е 10 % (2023 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на банката към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на

сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (РБългария), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Към 31.12.2024 г. отсрочените данъци върху печалбата на банката са оценени при ставка, валидна и за 2024 г., която е в размер на 10% (31.12.2023 г.: 10%).

2.22. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти за целите на отчета за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до 3 месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения.

2.23. Акционерен капитал и резерви

Банката е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на банката. Акционерите отговарят за задълженията на банката до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Акционерният капитал представлява неподлежащия на разпределение капитал на банката и е представен по номиналната стойност на издадените акции.

Банката е задължена да формира **Фонд Резервен (законов резерв)**, съгласно изискванията на Търговския закон от разпределение на печалбата (*Приложение 28*).

Резервът от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е формиран от разликата между балансовата стойност на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката.

Преоценъчният резерв се прехвърля към текущите печалби и загуби в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, когато финансовите активи се продадат или при наличие на трайни и продължителни обезценки. От 1 януари 2018 г. преоценъчният резерв на капиталовите инструменти при тяхното отписване не се рециклира в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в текущия резултат за периода.

Преоценъчен резерв на земя и сгради

От 01.01.2024 г. след първоначално признаване Банката прилага преоценъчен модел по справедлива стойност за земя и сгради. Ако в резултат на преоценката стойността на актива е увеличена, увеличението, нетно от данъци, се признава в друг всеобхватен доход и се натрупва като Преоценъчен резерв. То се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход до степента, до която тя възстановява негативната преоценка на същия актив, която преди това е призната в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. Когато балансовата стойност на един актив се намалява в резултат на преоценка, намалението се признава в друг всеобхватен доход до размера на положителния преоценъчен резерв. Ако кредитното салдо на преоценъчния резерв не е достатъчно, остатъкът от обезценката се признава в отчета за печалбата или загубата.

Дивиденди върху обикновените акции се признава като задължение и се намалява за сметка на натрупаните печалби, когато има решение на Общото събрание на акционерите.

2.24. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на банката се оценяват и представят на повтаряща се база и/или само се оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са:

а) за целите на оценката и представянето по справедлива стойност във финансовия отчет:

- ✓ *финансови активи* – ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- ✓ *земя и сгради по преоценена стойност*

б) за целите на оповестяването по справедлива стойност във финансовия отчет:

- ✓ *финансови инструменти* – отчитани по амортизирана стойност, съгласно МСФО 9: ценни книжа по амортизирана стойност; вземания от банки, предоставени кредити и аванси на клиенти; задължения към банки и задължения към клиенти;
- ✓ *нефинансови активи* - инвестиционните имоти; активи държани за продажба.

Също така банката определя справедлива стойност и на получаваните от нея обезпечения.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които банката задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

В банката са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви.

Банката прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация.

Тя използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котирувани пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци.

При наличие на активен пазар, банката използва директни котирувани (некоригирани) цени за

определяне на справедливата стойност на съответния финансов инструмент.

В случаите, когато пазарът за даден финансов инструмент не е активен, банката установява справедливата стойност, използвайки определена техника за оценка. Техниките за оценка включват използване на скорошни преки сделки между информирани, съгласни страни (ако има такива), справка с текущата справедлива стойност на други инструменти, които са сходни по същество, дисконтирани парични потоци и модели с цени на опции. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за банката оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка разумно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент. Банката проверява техниките за оценка и тества валидността им, използвайки цени от явни текущи пазарни транзакции със същия инструмент или основани на други налични явни пазарни данни.

Справедливите стойности отразяват кредитния риск на инструмента и включват корекции за отчитане на кредитния риск на банката и на отсрещната страна при необходимост. Оценките на справедливата стойност, получени от модели, се коригират според всички останали фактори, като ликвиден риск или несигурност на модела, до степеня, в която според банката трето лице, участващо на пазара, би ги взело под внимание при оценяване на сделка.

Определянето на справедливата стойност на нефинансови активи се прилага периодично (ежегодно). При определяне на справедливата стойност на инвестиционните имоти за целите на оповестяване във финансовия отчет, банката използва експертизата на външни независими лицензирани оценители. Изборът на оценители се прави на база следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и съответните отговорни лица на банката. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от банката. Справедливата стойност на активите, държани за продажба е договорената продажна цена между банката и съответния купувач.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

Банката прилага справедлива стойност и от трите нива на йерархията.

За активите и пасивите, които се оценяват по справедлива стойност във финансовите отчети на повтаряема база, банката прави преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер в

нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, банката групира съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на съответното йерархично ниво на справедливата стойност (*Приложение № 2.25.2.1 и Приложение № 2.25.2.2*).

2.25. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на банката. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

При изготвянето на финансовите отчети на банката, нейното ръководство е необходимо да направи множество преценки, приблизителни оценки и допускания, които пряко оказват ефект върху стойностите на отчетените приходи, разходи, активи и пасиви, респ. на показатели в приложените оповестявания, вкл. на условните пасиви. Несигурностите, свързани с тези допускания и преценки могат да доведат до съществени корекции в балансовите стойности на засегнатите активи и пасиви.

Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени по-долу както следва:

2.25.1. Очаквани кредитни загуби

2.25.1.1. Определяне на очаквани кредитни загуби за финансови активи с нисък кредитен риск

За инструменти с нисък кредитен риск се приемат такива, за които рискът от неизпълнение е нисък, способността на контрагента да изпълнява договорните си задължения в краткосрочен план е стабилна, негативни промени в дългосрочен план на икономическите условия е малко вероятно да променят способността за изплащане на задълженията. За вземанията от банки и дълговите инструменти, отчитани по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, банката приема към отчетната дата, че вероятността от настъпване на неизпълнение е малко вероятна, поради което определя за тях 12 месечни кредитни загуби. В случай, че в последващи отчетни периоди критериите за нисък кредитен риск престанат да бъдат изпълнени, банката извършва анализ по отношение на промяната в кредитния риск спрямо първоначалното признаване, за да прецени необходимостта от определяне на обезценка за загуби за целия срок на инструмента. Определянето на инструментите като такива с нисък кредитен риск изисква преценка. При формирането на тази преценка, банката използва цялата разумна и аргументирана и уместна информация, която е достъпна без извършване на излишни разходи или усилия.

2.25.1.2. Определяне на очаквани кредитни загуби по видове финансови активи

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансовите активи е област, която изисква съществени предположения за бъдещите икономически условия и поведение на контрагентите, клиентите и длъжниците (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и

произтичащите от тях загуби). За прилагането на тези предположения ръководството на банката прави редица важни преценки, като:

- определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск;
- избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби;
- установяване и оценка за взаимовръзката между историческите проценти на неизпълнение и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

Банката е разработила цялостна Политика за обезценка на промени в кредитно качество, определяне на очаквани кредитни загуби, съгласно МСФО 9 и категоризиране на рисковите експозиции, съгласно Регламент (ЕС) №575/2013, вкл. модели и конкретни техники, допускания и установени взаимовръзки между използваните във формулите величини, съгласно МСФО 9. Тя класифицира рисковите си активи в три рискови фази в зависимост от промените в кредитния риск след първоначалното признаване на актива и съответно оценява очакваните кредитни загуби на база 12-месечната вероятност от неизпълнение, ако няма промяна на кредитното качество (фаза 1) и на база на вероятността от неизпълнение за целия срок на инструмента (фаза 2 и фаза 3), при наличие на значително увеличение на кредитния риск. При определяне доколко значително е увеличен кредитният риск спрямо първоначалното признаване на актива банката използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна без извършване на излишни разходи или усилия.

Загубата при неизпълнение е преценка за вредите, които би претърпяла банката при настъпване на събитие по неизпълнение и се базира на разликата между договорните парични потоци и паричните потоци, които тя очаква реално да получи, включително от обезпечения и други кредитни улеснения. Съществена е преценка, която се прави при определянето на времето и размера на очакваните парични потоци по периоди, включително при определяне на стойността на обезпечението и факторите, които влияят на сумите на паричните потоци. Ръководството формира своите преценки на база исторически опит от загуби за активи, на които е присъщ кредитен риск и видовете обстоятелства, водещи до обезценка, сходни с онези в текущия портфейл, за да дефинира бъдещите парични потоци. Допълнително, при определяне размера на очакваните кредитни загуби банката използва и прогнозна информация относно очакваните промени в бъдеще на определени макроикономически условия и показатели.

Изчисленията на банката на очакваните кредитни загуби са резултат от комплексни модели, съдържащи набор от основополагащи допускания за избор на съответни входящи променливи и техните взаимовръзки. Елементите на моделите за очаквани кредитни загуби, които предполагат съществени допускания и преценки, са:

- Възприетите критерии за оценка дали е налице значително увеличение на кредитния риск и тяхното конкретно приложение, особено базиращите се на качествени характеристики;
- Разработването на самия модел на очаквани кредитни загуби, вкл. изборът и прилагането на конкретни формули и данни;
- Конкретното обвързване и усредняване на показателите за вероятностите на неизпълнение на база поведенчески рейтинг с помощта на миграционни матрици;
- Избор на прогнозни макроикономически показатели за участие във формулите за изчисление на очакваните кредитни загуби;

2.25.1.2.1. Моделиране и рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с вземания от банки

Банката прилага общия подход установен от МСФО 9 при определяне на очакваните кредитни загуби, свързани с вземанията от банки. Възприет е рейтинговият модел. Очакваните кредитни загуби се определят на индивидуално ниво (ниво отделен финансов инструмент-контрагент). Промяната в оценката на кредитния риск на финансовия инструмент е измервана чрез комплекс от критерии.

Банката обичайно използва публично наличната информация за присъдени рейтинги на банките-контрагенти от международно признати рейтингови агенции като Moody's, Standard & Poor's и Fitch. Банката е усъвършенствала модела си в частта за финансови инструменти без присъдена кредитна оценка от Moody's, Fitch и Standard & Poor's. При тях се взима предвид и наличието на кредитната оценка на друга призната организация АВКО (БАКР за българските банки и др.). Това се извършва при спазване на изискванията съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1799 на комисията от 7 октомври 2016 година за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на съотнасянето на кредитните оценки на агенциите за външна кредитна оценка за кредитния риск в съответствие с член 136, параграф 1 и член 136, параграф 3 от Регламент (ЕС) №575/2013. В предходни години финансовите инструменти без такъв кредитен рейтинг се оценяваха в зависимост от степента на кредитно качество за експозициите съотнесени спрямо съответното централно правителство на юрисдикцията, в която е учредена институцията. При липса на кредитна оценка от АВКО се присъжда кредитното качество в следната последователност - първо на компанията - майка (когато има такава), а в останалите случаи се прилага експертна оценка от компетентното рисково звено на база индивидуален анализ и преглед на външна кредитна оценка на институции от същата юрисдикция, опериращи в същия икономически сектор със сходни финансови и риск показатели и сходен бизнес модел. За финансови инструменти, при които не е възможно да се определи кредитен рейтинг се използва PD за категория SG базирана на публичната информация на Агенцията за външна кредитна оценка Moody's. Финансовите инструменти с определен външен кредитен рейтинг на банката-контрагент като „инвестиционен” се приема, че са с нисък кредитен риск, респ. за тях се изчисляват 12 месечни очаквани кредитни загуби. През 2023 г. Банката въведе

промяна в Политика за обезценка на промени в кредитно качество, определяне на очаквани кредитни загуби, съгласно МСФО 9 и категоризиране на рисковите експозиции, съгласно Регламент(ЕС) №575/2013, а именно при спад в рамките на една година с повече от две степени на официалните външни кредитни оценки присъдени от следните международни рейтингови агенции: Moody's, Standard & Poor's, Fitch или еквивалентна оценка за кредитоспособност (присъдена или одобрена от Агенция за външна кредитна оценка съгласно чл. 135 от Регламент (ЕС) №575/2013), в резултат на което финансовия инструмент получи под инвестиционен рейтинг, може да бъде самостоятелен индикатор за завишен кредитен риск и за категоризиране във Фаза 2 или Фаза 3.

Приетите от банката критерии за наличие на значително нарастване на кредитния риск и риск от неизпълнение спрямо първоначалната оценка на риска при признаването на финансовия инструмент включват: а) автоматични критерии: дни просрочие; затруднена комуникация (обмен), водещ до вероятно евентуално неизпълнение; обявяване в несъстоятелност на банката-контрагент; и б) допълнителен критерии (активиращи се само в комбинация с автоматичните критерии): всяко намаление на официалния външен кредитен рейтинг на банката-контрагент спрямо първоначалния рейтинг, присъден от съответните международни рейтингови агенции.

Банката използва публична информация за определяне на основните рискови параметри - вероятност от неизпълнение (PD) и загуба при неизпълнение (LGD), базирана на Агенцията за външна кредитна оценка Moody's (Annual Default Study: Corporate Default and Recovery Rates и Sovereign Default and Recovery Rates). За финансовите инструменти, класифицирани във Фаза 3 LGD се определя в зависимост от наличието на обезпечение и очакваните парични потоци, договорени с контрагента в извънсъдебно споразумение, като се разглеждат и претеглят различни сценарии.

Очакваната 12 месечна кредитна загуба (ECL) за редовни експозиции по вземания от банки (Фаза 1) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = EAD * PD * LGD$$

Очакваната кредитна загуба (ECL) до края на живота на вземания от банки за експозиции с нарушено обслужване (Фаза 2) и за експозиции с кредитна обезценка (Фаза 3) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = EAD * PDLifetime * LGD$$

2.25.1.2.2. Моделиране и рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с предоставени кредити и аванси на клиенти

Банката прилага общия подход на МСФО 9 за определянето на очакваните кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти на база вътрешно разработени политики, правила, модели и техники за изчисление. Ежемесечно се извършва преглед и анализ на всички кредити за оценка на рисковите експозиции, като се анализират всички настъпили нови събития, обстоятелства и факти.

Очакваните кредитни загуби се определят на индивидуално (експозиция и/или свързана група

експозиции) и колективно ниво (подпортфейли). При изчисленията и анализите се вземат предвид наличието или отсъствието на обективни индикатори за значително нарастване (намаление) на кредитния риск и риска от неизпълнение. Такива индикатори са тези събития, които са възникнали след първоначалното признаване на експозицията и които оказват влияние върху очакваните бъдещи парични потоци по експозицията. Банката текущо наблюдава основно следните индикатори, за да оцени промяната в кредитния риск, като използва вътрешна и външна информация, а именно: дни просрочие, наличие на мерки по реструктуриране, анализ на финансови показатели на кредитополучателя, взаимоотношения с банката, наличие на задължнялост в други банки, наличие на запори, наличие на репутационен риск и т.н. През 2024 г. банката продължи задълбочения преглед на качеството на количествените критерии за кредитен риск, в това число наблюдаваше тенденции за влошаване на финансовите показатели в междинните финансови отчети на компаниите.

Приетите от банката критерии за измерване наличието на значително нарастване на кредитния риск и риск от неизпълнение спрямо нивото на риска при първоначалното признаване на финансовия инструмент, са свързани със спецификата на продукта, респ. характеристиките на обособения подпортфейл при използване на достъпна, аргументирана и разумна информация. Приетите критерии от банката са обособени в две групи: а) *автоматични критерии*: дни просрочие; мерки по реструктуриране и финансови показатели (където е приложимо) и б) *допълнителни критерии*: започнато принудително събиране от други контрагенти на кредитополучателя или от държавата; открита процедура за обявяване в несъстоятелност или ликвидация; наличие на съществена промяна в основни показатели и коефициенти за финансов анализ; установено просрочие по експозиции на кредитополучателя в други институции над 90 дни; неизпълнение на задължения за постигане на определени финансови показатели, съгласно първоначално одобрение на предоставения кредит.

Определянето на очакваните кредитни загуби по рисковите експозиции се извършва на колективна основа (на ниво подпортфейл с общи рискови характеристики) за кредитите, класифицирани във Фаза 1 и Фаза 2. Основните критерии при сегментирането на подпортфейлите за целите на колективната обезценка включват: съпоставимост на продуктови и/или рискови параметри; вътрешна клиентска сегментация, определена в зависимост от размера на исканото финансиране и генерираните годишни приходи от продажби; начин на погасяване и вид обезпеченост; размер на обща експозиция на един клиент.

Кредитните експозиции, класифицирани във Фаза 3, се оценяват на индивидуална основа.

Основните рискови параметри при приложението на модела за определяне на очакваните кредитни загуби включват:

➤ Експозиция при неизпълнение (EAD) – експозицията при неизпълнение е приблизителна оценка на експозицията при бъдеща дата на неизпълнение, като се вземат предвид и се отчетат очакваните промени в експозицията след отчетната дата, включително погасявания на главница и лихви, усвоени суми и начислени лихви от пропуснати плащания;

➤ Дисконтов фактор - при определянето на настоящата стойност на очакваните парични потоци банката използва оригиналния (първоначалния) ефективен лихвен процент. За експозиции в портфейла й, за които не е налична информация за оригиналния (първоначалния) ефективен лихвен процент, се прилага ефективен лихвен процент определен към 31.12.2024 г.

➤ Вероятност от неизпълнение (PD):

Определяне на 12 месечно PD

- Комбинираното действие на три сценария върху осреднени миграционни матрици от рейтинги на клиенти физически лица и юридически лица изчислява 30 годишно PD(Lifetime PD). За 12 месеца. PD Банката прилага PD за първата година.

- Индивидуално оценявани експозиции – за експозиции към контрагенти с присъден външен рейтинг, стойността на 12 м. PD се определя въз основа на публични данни за съответствието между рейтинга и вероятността от неизпълнение в следващите 12 месеца.

Определяне на PD за целия живот на кредита (Lifetime PD).

- Комбинираното действие на три сценария върху осреднени миграционни матрици от рейтинги на клиенти физически лица и юридически лица изчислява 30 годишно PD(Lifetime PD). За PD за целия живот Банката прилага PD от втората година в зависимост от остатъчния срок на експозицията на клиента.

- За експозиции във Фаза 3 стойността на PD за целия живот (Lifetime PD) е равна на 100%.

При овърдрафтите и кредитните карти банката определя PDlifetime на база на направен анализ и предишен опит по отношение на средния остатъчен живот на кредитите в тези подпортфейли. За овърдрафтите и кредитните карти банката е приела, че този срок е 1080 дни.

За експозиции във Фаза 3 стойността на PD за целия живот на кредита е приета за 100%.

➤ Загуба при неизпълнение (LGD)

Параметърът LGD при колективно обезценяването кредитни експозиции във Фаза 1 и Фаза 2 е определен на база историческа информация, включваща всички кредити, които имат поне веднъж първоначална дата на неизпълнение. Анализът изследва размерът на събраните суми, считано от първата дата на неизпълнение на кредитната сделка, като са изключени периодите в които кредита не е в статус неизпълнение. Параметърът се изчислява като съотношение между нетна настояща стойност на входящите парични потоци по кредити в неизпълнение от датата на първото неизпълнение. Във входящите парични потоци се включват погашения по главници, лихви, такси, реализация на обезпечение и разходи по изпълнение. Входящите парични потоци се дисконтират с ефективния лихвен процент по всяка кредитна сделка към датата на неизпълнение. LGD параметърът се определя за всеки подпортфейл.

Параметърът LGD при кредитните експозиции във Фаза 3 се определя на индивидуално ниво, като отчита ефекта на полученото обезпечение, както и очакваните парични потоци, договорени с кредитополучателя по извънсъдебно споразумение, където е приложимо. За определяне стойността на LGD банката определя реализируемата стойност на обезпечението, за каквато приема неговата ликвидационна стойност.

➤ Макроикономически прогнозни показатели

За отразяване ефекта на икономическите прогнози при определянето на очакваните кредитни загуби, банката извършва допълнителна корекция за тригодишен период на изчислените исторически показатели за вероятност от неизпълнение (12 месечно PD и PD за целия живот на кредита). Това се

постига чрез отчитане ефекта от влиянието на определени макроикономически показатели, за които е установена връзка и е изследвана регресионна зависимост с индикатора за неизпълнение.

Основните макроикономически показатели, включени в модела за обезценка на предоставените кредити на клиенти, са както следва:

- Индекси на потребителските цени (Harmonised Index of Consumer Prices)
- Коефициент на безработица (Unemployment rate)

Очакваната 12 месечна кредитна загуба (ECL) за редовни експозиции по предоставени кредити и аванси на клиенти (Фаза 1) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = (EAD \text{ обезпечена част} \times PD_{12m} \times LGD) + (EAD \text{ необезпечена част} \times PD_{12m} \times LGD)$$

Очакваната кредитна загуба (ECL) до края на живота на финансов инструмент - предоставени кредити и аванси на клиенти - за експозиции с нарушено обслужване (Фаза 2) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = (EAD \text{ обезпечена част} \times PD_{lifetime} \times LGD) + (EAD \text{ необезпечена част} \times PD_{lifetime} \times LGD)$$

Очакваната кредитна загуба (ECL) до края на живота на финансовия инструмент - предоставени кредити и аванси на клиенти - за експозиции с кредитна обезценка (Фаза 3) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = EAD \times PD_{lifetime} \times LGD \text{ индивидуално}$$

Към 31.12.2024 г. и към 31.12.2023 г. банката няма закупени експозиции, които са закупени първоначално обезценени и са в неизпълнение (POCI – purchased originally credit impaired).

През 2024г. Банката актуализира политиката за определяне на очакваната кредитна загуба поотделно за обезпечената и необезпечената част от експозицията през 2024 г.

2.25.1.2.3. Моделиране и рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с дългови ценни книжа по амортизирана стойност

Банката прилага общия подход съгласно МСФО 9 при определяне на очакваните кредитни загуби, свързани с дългови ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност. Възприет е рейтингов модел. Очакваните кредитни загуби се определят на индивидуално ниво (ниво финансов инструмент-контрагент). Промяната в кредитния риск на финансовия инструмент се измерва чрез комплекс критерии, приети от банката.

Банката обичайно използва публично наличната информация за присъдени рейтинги на съответните емитенти от международно признати рейтингови агенции като Moody's, Standard & Poor's и Fitch. През 2021 г. банката е усъвършенствала модела си в частта за финансови инструменти без присъдена кредитна оценка от Moody's, Fitch и Standard & Poor's. При тях се взема предвид и наличието на кредитната оценка на друга призната организация АВКО (БАКР за българските банки и др.). Това се извършва при спазване на изискванията съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1799 на комисията от 7 октомври 2016 година за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на съотнасянето на кредитните оценки на агенциите за външна кредитна оценка за кредитния риск в съответствие с член 136, параграф 1 и член 136, параграф 3 от Регламент

(ЕС) №575/2013 на Европейския парламент и на Съвета. В предходни години финансовите инструменти без такъв кредитен рейтинг се оценяваха в зависимост от степента на кредитно качество за експозициите съотнесени спрямо съответното централно правителство на юрисдикцията, в която е учредена институцията. От 2023 година при липса на кредитна оценка от АВКО се присъжда кредитното качество в следната последователност - първо на компанията майката (когато има такава), а в останалите случаи се прилага експертна оценка от компетентното рисково звено на база индивидуален анализ и преглед на външна кредитна оценка на институции от същата юрисдикция, опериращи в същия икономически сектор със сходни финансови и риск показатели и сходен бизнес модел. За финансови инструменти, при които не е възможно да се определи кредитен рейтинг се използва PD за категория SG базирана на публичната информация на Агенцията за външна кредитна оценка Moody's.

Когато дадени инструменти са с определен външен кредитен рейтинг на емитента като „инвестиционен”, се приема, че са с нисък кредитен риск, респ. за тях се изчисляват 12 месечни очаквани кредитни загуби. За тези с кредитен рейтинг по-нисък от инвестиционния се извършват допълнителни анализи, свързани с емитента на финансовия инструмент, характеристиките на финансовия инструмент, процеса на търговия на финансовия инструмент и други индикатори за наблюдение. През 2024 г. Банката въведе промяна в Политика за обезценка на промени в кредитно качество, определяне на очаквани кредитни загуби, съгласно МСФО 9 и категоризиране на рисковите експозиции, съгласно Регламент(ЕС)№575/2013, а именно при спад в рамките на една година с повече от две степени на официалните външни кредитни оценки присъдени от следните международни рейтингови агенции: Moody's, Standard & Poor's, Fitch или еквивалентна оценка за кредитоспособност (присъдена или одобрена от Агенция за външна кредитна оценка съгласно чл. 135 от Регламент(ЕС) №575/2013г.), в резултат на което финансовия инструмент получи под инвестиционен рейтинг, може да бъде самостоятелен индикатор за завишен кредитен риск и за категоризиране във Фаза 2 или Фаза 3.

Приетите от банката критерии за наличие на значително нарастване на кредитния риск и риск от неизпълнение спрямо първоначалната оценка на риска при признаването на финансовия инструмент включват: а) *автоматични критерии*: дни просрочие; затруднена комуникация (обмен), водеща до вероятно неизпълнение и/или предлагане на нов или реструктуриран дълг или нов пакет от ценни книжа, които намаляват първоначалното задължение; обявяване в несъстоятелност на емитента; промяна в условията за плащане на договорно споразумение, наложено от суверена, водещо до намаляване на финансовото задължение и б) *допълнителен критерий* (активиращ се само в комбинация с автоматичните критерии): всяко намаление на официални външни кредитни рейтинги на емитента, присъдени от международни рейтингови агенции.

Банката използва публична информация за определяне на основните рискови параметри - вероятност от неизпълнение (PD) и загуба при неизпълнение (LGD), базирана на Агенцията за външна кредитна оценка Moody's (Annual Default Study: Corporate Default and Recovery Rates и Sovereign Default and Recovery Rates). Коефициентът на възстановяване (Recovery Rates) при дългови финансови инструменти отразява степента, до която могат да бъдат възстановени главницата и начислената лихва по дългов инструмент в неизпълнение. Процентът на възстановяване позволява да се направи прогноза за загубата, която би възникнала в случай на неизпълнение, изчислена като 1 минус процент на възстановяване. За финансовите инструменти, класифицирани във Фаза 3 LGD се определя в зависимост от наличието на обезпечение и очакваните парични потоци, договорени с

контрагента в извънсъдебно споразумение, като се преценяват възможните сценарии.

Очакваната 12 месечна кредитна загуба (ECL) за редовни експозиции – дългови ценни книжа (Фаза 1) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = PD * LGD * EAD$$

Очакваната кредитна загуба (ECL) до края на живота на съответната дългова ценна книга - за експозиции с нарушено обслужване (Фаза 2) и

за експозиции по дългови ценни книжа с кредитна обезценка (Фаза 3) се изчислява, съгласно следната формула:

$$ECL = EAD * PD_{Lifetime} * LGD$$

Същността на модела се основава на транзакционна матрица на рейтингите и на макроикономически времеви серии. Рейтингите са изградени на база макроикономически профил, финансов профил и качествени показатели. Макроикономически времеви серии включват показатели като безработица и спред спрямо безрискова доходност. Моделът е валидиран, чрез извършване на backtesting, изчисляване на коефициент на точност, стабилност на модела и др.

2.25.1.2.4. Моделиране и рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Подходът, моделирането и рисковите параметри при определянето на очаквани кредитни загуби са аналогични на тези оповестени в Приложение № 2.25.1.2.3.

2.25.1.2.5. Моделиране и рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с Други финансови активи

Банката прилага общият подход при определянето на очакваните кредитни загуби за другите финансови активи.

2.25.1.2.6. Моделиране и рискови параметри при определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с предоставени финансови гаранции, акредитиви и неусвоени ангажменти

Банката прилага общия подход съгласно МСФО 9 на очакваните кредитни загуби, свързани с предоставените финансови гаранции, акредитиви на клиенти и неусвоени ангажменти. Възприет е модел за оценка, идентичен на прилагания модел при предоставените кредити. При определянето на очакваните кредитни загуби, свързани с неусвоените ангажменти се използва кредитен конверсионен фактор, изчислен на база вътрешна историческа информация, обхващаща период от десет години.

В банката ежемесечно се извършва преглед на издадените гаранции и акредитиви, като се анализират всички настъпили нови събития, обстоятелства и факти след датата на издаването им.

Банката е приела стойност на LGD равно на нула, на база исторически петгодишен анализ за наблюдение на несъщественост на сумите на предявени и платени гаранции и акредитиви.

2.25.2. Определяне на справедлива стойност

2.25.2.1. Определяне на справедлива стойност на финансови инструменти

а) финансови инструменти, оценявани по справедлива стойност във финансовия отчет

Притежаваните от банката ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляващи: а) дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (корпоративни облигации и държавни ценни книжа) и б) корпоративни акции или дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие) се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност (Ниво 1). Възприетата от банката политика на оценяване предвижда определяне на средна цена между котировки „купува“ и „продава“ за последния работен ден от отчетния период (година), публикувани от международна информационна система в областта на финансовите инструменти, като се елиминират най-високата и най-ниската котировка (екстремни стойности).

б) финансовите инструменти, които не се оценяват по справедлива стойност във финансовия отчет

Банката категоризира финансовите инструменти, които се оценяват по амортизирана стойност във финансовия отчет, но за които се изисква оповестяване на справедливата стойност в следните категории: *парични средства и вземания от Централната банка; вземания от банки; предоставени кредити и аванси на клиенти; ценни книжа по амортизирана стойност; други финансови активи, задължения към банки, задължения към клиенти, други финансови пасиви.*

Банката определя справедливата стойност на тези групи финансови активи и пасиви, като са използвани следните техники и предположения:

Парични средства и вземания от Централната банка

Тази позиция включва парични средства в брой и наличности по разплащателни сметки в БНБ, включително минимални задължителни резерви.

Справедливата стойност *на паричните средства в брой* съвпада изцяло с тяхната балансова и номинална стойност. За тази позиция, банката класифицира справедливата ѝ стойност в Ниво 1 от йерархията на справедливата стойност.

Справедливата стойност *на наличностите по разплащателни сметки в БНБ*, включително минималните задължителни резерви е близка или съвпада с балансовата (амортизираната) им стойност. Банката класифицира тези позиции в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Вземания от банки

Вземанията от банки включват междубанкови депозити и ностро сметки.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет *до 3 месеца*, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет *над 3 месеца* е определена чрез метода на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени актуални лихвени проценти, котиран на паричния пазар за инструменти с подобен риск и матуритет.

Банката класифицира *вземанията от банки* в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Предоставените кредити и аванси на клиенти са представени нетно, след приспадане на начислената обезценка. Определянето на справедливата стойност на *кредитите и аванси на клиенти* се базира на оценъчни модели, като техники на дисконтирани парични потоци и е класифицирана от банката в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Входящите данни за оценъчните техники включват очаквани парични потоци за живота на кредита и осреднени лихвени нива за съответната срочност и валута, публикувани от БНБ. За кредити, класифицирани като загуба, банката признава за справедлива стойност дисконтираната балансова стойност на кредита.

Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност

Справедливата стойност на *ценните книжа, отчитани по амортизирана стойност*, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати, се базира на осреднени пазарни котировки на активен пазар и е класифицирана в Ниво 1 от йерархията на справедливата стойност. Тя е определена от банката като средна цена между котировки „купува” и „продава” за последния работен ден от отчетния период (година), публикувани от международна информационна система в областта на финансовите инструменти, като са елиминирани най-високата и най-ниската котировка (екстремни стойности).

Други финансови активи

Другите финансови активи основно включват вземания по договор за наем и разплащания по картови транзакции.

Справедливата стойност на тези позиции съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност, доколкото характерът им е краткосрочен.

Банката класифицира *другите финансови активи* в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Задължения към банки

Задълженията към банки включват получени депозити и привлечени средства под формата на кредити.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет *до* 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет *над* 3 месеца се базира на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени лихвени проценти, котиран на паричния пазар за инструменти с подобен риск, валута и матуритет.

За тези активи банката класифицира справедливата им стойност в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Задължения към клиенти

Задълженията към клиенти включват привлечени средства от физически, юридически лица и общини под формата на срочни депозити и разплащателни сметки.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален

матуритет до 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност. Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет над 3 месеца е изчислена чрез използване на техниката на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени лихвени проценти за съответната срочност и валута, публикувани от БНБ.

За тези задължения банката класифицира справедливата им стойност в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Други финансови пасиви

Другите финансови пасиви основно включват преводи за изпълнение, гаранции по договор за цесии и акредитиви, задължения по лизинг и начисления по приблизителни оценки.

Справедливата стойност на тези позиции съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност, доколкото характерът им е краткосрочен.

Банката класифицира другите финансови пасиви в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Таблицата по-долу представя балансовите и справедливите стойности на финансовите инструменти, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности.

Към 31.12.2024 г.

Приложение	Балансова стойност			Справедлива стойност			
	Финансови инструменти по амортизирана стойност	Финансови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност							
Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	15	-	216,826	216,826	-	-	216,826
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност							
Парични средства и вземания от Централната банка	12	473,611	-	32,248	441,363	-	473,611
Вземания от банки	13	167,487	-	-	167,487	-	167,487
Предоставени кредити и аванси на клиенти	14	1,075,847	-	-	-	1,089,817	1,089,817
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	16	110,216	-	110,179	-	-	110,179
Други финансови активи	22	2,162	-	-	-	2,162	2,162
Общо		1,829,323	216,826	359,253	608,850	1,091,979	2,060,082
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност							
Задължения към банки	23	1,001	-	-	1,001	-	1,001
Задължения към клиенти	24	1,889,114	-	-	1,890,152	-	1,890,152
Други финансови пасиви	27	10,477	-	-	-	5,353	5,353
Общо		1,900,592	-	-	1,891,153	5,353	1,896,506

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

Към 31.12.2023 г.

Балансова стойност

Справедлива стойност

Приложение		Финансови инструменти по амортизирана стойност BGN '000	Финансови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход BGN '000	Общо BGN '000	Ниво 1 BGN '000	Ниво 2 BGN '000	Ниво 3 BGN '000	Общо BGN '000
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност								
Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	15	-	68,476	68,476	68,476	-	-	68,476
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Парични средства и вземания от Централната банка	12	303,979	-	303,979	27,081	277,114	-	304,195
Вземания от банки	13	39,195	-	39,195	-	39,195	-	39,195
Предоставени кредити и аванси на клиенти	14	1,024,745	-	1,024,745	-	-	1,034,008	1,034,008
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	16	123,476	-	123,476	73,819	-	-	73,819
Други финансови активи	22	1,966	-	1,966	-	-	1,966	1,966
Общо		1,493,361	68,476	1,561,837	169,376	316,309	1,035,974	1,521,659
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към банки	23	3,004	-	3,004	-	3,004	-	3,004
Задължения към клиенти	24	1,433,305	-	1,433,305	-	1,434,517	-	1,434,517
Други финансови пасиви	27	7,844	-	7,844	-	-	5,785	5,785
Общо		1,444,153	-	1,444,153	-	1,437,521	5,785	1,443,306

2.25.2.2. Определяне на справедливата стойност на нефинансови активи
а) справедлива стойност на активи, държани за продажба

Справедливата стойност на активите, държани за продажба е определена от банката на база очаквана продажна цена на съответните активи, за които съществува висока степен на сигурност, че те ще бъдат реализирани в краткосрочен период (до 1 година). Активите за продажба са категоризирани в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

б) справедлива стойност на инвестиционни имоти, земи и сгради

Справедливата стойност на инвестиционните имоти е изчислена със съдействието на външни за банката, независими лицензирани оценители. Категоризирана е като справедлива стойност от Ниво 3 на база входящите данни за използваната техника за оценяване. Определената справедлива стойност представлява сумата на претеглените стойности в резултат на прилагането на отделни методи за оценка. Използвани са следните техники и методи на оценка: пазарен подход, приходен подход и разходен подход. Значимите ненаблюдаеми входящи данни при определянето на справедливата стойност на инвестиционните имоти включват: разходи за стопанисване на имота, определен като процент от brutния му годишен приход; норма на възвръщаемост на приходите от имота; коригиращи коефициенти по отношение на аналогични пазарни сделки.

Таблицата по-долу представя балансовите и справедливите стойности на нефинансовите активи, класифицирани в ниво 3 от йерархията на справедливите стойности:

Нефинансови активи	Приложение	Балансова стойност 31.12.2024 BGN '000	Справедлива стойност Ниво 3 31.12.2024 BGN '000	Балансова стойност 31.12.2023 BGN '000	Справедлива стойност Ниво 3 31.12.2023 BGN '000
Инвестиционни имоти	18	3,784	4,669	1,140	5,775
Земя и сгради	19	48,837	49,439	35,533	-
Общо		52,621	54,138	36,673	5,775

2.25.3. Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в дъщерни дружества. Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема или преустановяване дейността на дружеството, в което е инвестирано; отчитане на загуби за по-продължителен период от време, както и отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен капитал.

Тестовите и преценките на ръководството за обезценка на инвестициите са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от дъщерните дружества, включително осигуряване на позиции на българския пазар, очакванията за бъдещи продажби и пр.

В резултат на направените изчисления през 2024 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на инвестициите в дъщерни предприятия (2023 г.: няма).

2.25.4. Актюерски изчисления

За определянето на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани актюерски тип изчисления, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за банката (Приложение № 28).

2.25.5. Лизинг

2.25.5.1. Определяне дали даден договор съдържа лизинг или лизингови елементи

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, банката преценява дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използването на същия актив за съответния по договора срок. Банката е идентифицирала договорите за наем на офисни помещения като съдържащи елементи на лизинг. Банката получава всички икономически изгоди от ползването на помещенията и определя начина, времето, мястото и степента на експлоатация на офисите.

2.25.5.2. Определяне на срока на лизингови договори с опции за подновяване и прекратяване - като лизингополучател

Банката определя срока на лизинга като неотменимий период на лизинга, заедно с а) периодите, по отношение, на които съществува опция за удължаване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурна, че банката ще упражни тази опция и б) периодите, по отношение, на които

съществува опция за прекратяване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурна, че банката няма да упражни тази опция.

При определянето на срока на лизинговите договори, ръководството на банката взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимули за упражняване на опция за удължаване или за не упражняване на опция за прекратяване като значителни подобрения на основния актив, разходи, свързани с прекратяване на лизинговия договор като разходи за договаряне, преместване и определяне на друг актив, съответстващ на нуждите на банката, значението на основния актив за дейността на дружеството. Опциите за удължаване (или периодите, след опцията за прекратяване) се включват в срока на лизинга само, ако е достатъчно сигурно да бъдат удължени (или да не бъдат прекратени). Оценката на опциите се преразглежда, ако настъпи съществено събитие или съществена промяна в обстоятелствата, които да са под дискрецията на банката и същевременно да окажат влияние върху оценката.

След датата на стартиране на лизинга банката прави повторна оценка на срока на договора, при настъпване на важно събитие или съществено изменение в обстоятелствата, което е под нейния контрол и засяга това доколкото е достатъчно сигурно, че банката ще упражни опция, която не е била отразена при определяне на срока или няма да упражни опция, която преди това е била отразена при определяне на срока на договора.

Опциите за прекратяване на договора са включени като част от срока на лизинга, когато банката притежава разумна степен на сигурност, че няма да упражнява тези опции.

2.25.5.3. Тълкуване на неустойка при определяне на срока на договорите за лизинг

Банката отчита няколко договори (отменяеми), в които няма специфично определен срок на лизинга, като срокът продължава докато която и да е от страните – лизингополучател и лизингодател не заяви неговото прекратяване. В някои от договорите има включен и период в който следва да се заяви прекратяването – например не повече от три месеца и съответно договорът може да не изисква нито една от страните да заплаща суми при прекратяването, както и договори с опция за многократно предоговаряне – които включват първоначален период и неопределен брой предоговаряния, след края на първоначалния период, освен ако не се прекрати, от която и да е от страните. За тези два типа договори банката прилага презумпцията за по-широк смисъл на думата санкция, извън обхвата на описаните в договора такива, като се позовава на разумно обосновани икономически стимули или фактори, имащи възпиращ характер и играещ роля на санкция (като например: значителни разходи по намирането на алтернативен основен актив, съществени разходи по преместване и реалокиране, същественото значението на основния актив за дейността на банката). Целта на банката в тези два типа договори е срокът на лизинга да отговаря на неговата реалистична преценка за използването на основния актив.

2.25.5.4. Определяне на диференциален лихвен процент на договори за лизинг, в които банката е лизингополучател

В случаите, в които банката е лизингополучател и не може непосредствено от договорите да определи лихвения процент, необходим ѝ за дисконтиране на задълженията по лизинг, то използва диференциалния лихвен процент, който би плащала в случай, че заеме финансови средства,

необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда.

2.25.5.5. Преглед за индикатори за обезценка на активите „право на ползване“

Към датата на всеки отчет ръководството на банката извършва преглед за обезценка на активите „право на ползване“. Ако са налице индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност то последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

Банката е направила преглед и е установила, че няма налице индикатори за обезценка към 31.12.2024 г.

2.26. Доверени активи на отговорно пазене

Банката съхранява активи от името на клиентите си в качеството си на инвестиционен посредник. Такива активи не се признават в отчета за финансовото състояние, защото банката не притежава контрол върху тяхил.

3.ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

В хода на обичайната си стопанска дейност банката е изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: кредитен риск, пазарен риск (включващ лихвен и валутен риск) и ликвиден риск. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите на прогнозиране на финансовите пазари и за постигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на банката. Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на банковите услуги и видовете продукти и на привлечените от нея средства на клиенти, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от нея инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск. Банката управлява своите търговски операции според вида риск и на базата на различните категории притежавани търговски инструменти.

Структура за управление на рисковете

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете в банката са следните:

Надзорен съвет – извършва общ надзор върху управлението на рисковете в това число, изпълняващ и функциите на комитет по риска;

Управителен съвет – отговаря за общият подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите и принципите за управление на рисковете;

Комитет за управление на активите и пасивите – анализира текущото състояние на активите и пасивите на банката, наблюдава рисковете свързани с управление на ликвидността, пазарен, лихвен и валутен риск на банката и пазара на финансови инструменти и предлага конкретни мерки в случай на отклонение от приетите лимити;

Кредитен комитет и Комитет за определяне на очаквани кредитни загуби – осъществява текущ анализ на кредитните сделки от гледна точка на управление на кредитния риск;

Комисия за оценка на рискови събития - взема решения за окончателно регистриране на настъпили събития, извършва оценка на загубите, анализира регистрираните данни;

Изпълнителни директори – осъществяват оперативен контрол на всички банкови операции от гледна точка спазване и текущо поддържане на определените лимити за конкретните видове риск.

Централната банка осъществява допълнителен надзор върху управлението на рисковете в банката чрез изискване на периодични отчети и последващ контрол по спазването на нормативно определените максимални нива за експозиция към определени видове рискове.

Измерване и управление на основните рискове

Ръководството на банката е приело различни вътрешни правила и методики за измерване на рисковете, които са основани на статистически модели и/или на емпирични наблюдения, анализи и преценки, базирани и на резултатите от исторически опит за тенденции и взаимовръзки между различни фактори и условия.

Контролът и управлението на рисковете е структуриран основно на базата на лимити по видове операции. Тези лимити рефлектират върху стратегията на банката и пазарната ѝ позиция, както и нивото на конкретния риск, който банката определя като приемлив за нейните операции.

Периодично се изготвят отчети за конкретните видове риск за извършване на последващ анализ и евентуална корекция на определените вече лимити по отделни видове операции и сделки.

3.1.Кредитен риск

Кредитен риск е рискът, при който клиентите/контрагентите няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло дължимите на банката суми в предвидения срок.

Управлението на специфичния кредитен риск се осъществява от Комитет за определяне на очаквани кредитни загуби на банката и се наблюдава от Управителния съвет. Функцията по управление на кредитния риск осигурява прилагането на подходяща политика и съответствието на тази политика със свързаните процедури и контроли за текущо наблюдение на всеки вид кредитна експозиция.

Вземания от банки

Банката управлява кредитния риск по отношение на банките-контрагенти чрез приемане на инвестиционна бенчмарк рамка, която определя лимити по отношение на експозициите в тях. Лимитите се формират посредством комплексна оценка, базирана на: 1) официални външни кредитни оценки присъдени от следните международни рейтингови агенции: Moody's, Standard & Poor's, Fitch или еквивалентна оценка за кредитоспособност (присъдена или одобрена от Агенция за външна кредитна оценка съгласно чл. 135 от Регламент №575/2013г.); 2) периодичен финансов анализ за състоянието на банката на базата на одитирани годишни отчети; 3) резултати от извършени стрес тестове от регулатори, теста за качеството на активите; 4) друга публична информация.

Предоставени кредити на клиенти

Рисковата експозиция на кредитния портфейл се управлява чрез редовен анализ на способността на кредитополучателите да спазват задълженията си по плащане на дължимите главници и лихви и чрез механизмите на определяне на подходящи кредитни ограничения. Кредитният риск се намалява частично и чрез изискване и получаване на различни видове

обезпечения.

Процесът по наблюдение и преглед на качеството на кредитния портфейл е дефиниран в Инструкцията за провеждане на периодичен (тримесечен) мониторинг в банката. Този мониторинг има за цел да установи дали са налице изменения в дейността и статуса на бизнес клиентите и доколко се спазват заложените изисквания при одобрението на сделката. Прегледът на качеството на кредитния портфейл се осъществява на месечна база.

Банката направи цялостна оценка на риска и счита, че включените в моделите на очакваната кредитна загуба, критерии за увеличение на кредитния риск съгласно МСФО 9 в достатъчна степен прогнозират оценката на риска на клиентите поради следните причини:

Според промените в кредитното качество, кредитните експозиции се класифицират в три фази, така както са оповестени в *Приложение № 2.11.1.7*.

Политика и процес на оценяване на загуби от обезценка на предоставените кредити на клиенти

Посочените по-долу референции представят къде в настоящия самостоятелен финансов отчет са оповестени политиките и процесът, установени в банката по оценката и обезценката на рисковите експозиции, свързани с предоставените кредити на клиенти съгласно МСФО 9 Финансови инструменти:

- Обяснение на системата на Банката за вътрешна оценка на рисковите експозиции - индивидуален и колективен подход за обезценка (*Приложение № 2.11.1.3.1* и *Приложение № 2.11.1.7*);
- Как банката определя, изчислява и следи значително нарастване на кредитен риск и риск от неизпълнение при индивидуално и колективно оценяването експозиции (*Приложение № 2.11.1.7* и *Приложение № 2.25.1.2.2*);
- Подробности при калкулацията на очакваните кредитни загуби във всяка от фазите за обезценка (*Приложение № 2.11.1.7* и *Приложение № 2.25.1.2.2*).

Определение на неизпълнение и възстановяване

Банката е приела, че е настъпило неизпълнение, когато:

1) Налице е малка вероятност длъжникът да изплати изцяло своите кредитни задължения, освен ако не се предприеме поне едно от следните действия от страна на банката:

- принудителна реализация на обезпечението;
- непризнаване на лихвен приход;
- извършване на специфична кредитна корекция вследствие на констатирано съществено влошаване на кредитното качество, настъпило след като банката е поела експозицията към длъжника;
- продаване на кредитното задължение със съществена икономическа загуба във връзка с кредита;
- съгласие за принудително реструктуриране на кредитното задължение, което е вероятно да доведе до намаление на размера на финансовото задължение посредством съществено

опрощаване или отлагане на плащането на главница, лихви или, където е приложимо, на такси;

- откриване на процедура за обявяване на длъжника в несъстоятелност или на подобна процедура във връзка с кредитно задължение на длъжника;
- длъжникът е поискал или е обявен в несъстоятелност или е потърсил друга подобна защита и това би довело до забавяне на погасяването или до неизпълнение на кредитното задължение към банката или някое от нейните дъщерни дружества.

2) Длъжникът е допуснал просрочие при обслужването на главница, лихва или такса над 90 дни.

Една експозиция престава да се категоризира като неизпълнение, след като е изпълнено всяко едно от условията:

- банката счита, че вече не съществуват предпоставки за продължаване на статуса в неизпълнение за експозиция, която преди това е била в неизпълнение, когато са минали най-малко 3 месеца от момента, в който са престанали да бъдат изпълнени условията за неизпълнение.
- банката взема под внимание поведението на длъжника през периода на наблюдение;
- Банката взема предвид финансовото състояние на длъжника през периода на наблюдение;
- След изтичане на срока на наблюдение следва да се извърши оценка и ако Банката все още счита, че е малко вероятно длъжникът да изплати изцяло задълженията си, без да прибегва до реализиране на обезпечение, експозициите следва да продължат да бъдат класифицирани като експозиции в неизпълнение, докато Банката не отчете, че подобряването на кредитното качество е действително и постоянно;
- Условията трябва да бъдат изпълнени и по отношение на нови експозициите към длъжника, по-конкретно когато предишните експозиции в неизпълнение към този длъжник са били продадени или отписани;

Експозиция при неизпълнение

Експозицията при неизпълнение представлява брутната балансова стойност на финансовия инструмент обект на калкулация за обезценка. Банката оценява възможността от събития по неизпълнение през целия живот на инструментите. За да се калкулира EAD за кредит във Фаза 1, банката оценява възможността от събития по неизпълнение в следващите 12 месеца. За финансовите активи от Фаза 2, Фаза 3, банката оценява възможността от събития по неизпълнение през целия живот на инструментите. На база направеният от банката модел, за всяка от фазите се залагат изчислените (PD).

Загуба при неизпълнение

Загубата при неизпълнение (LGD) е съотношението на загуба по експозицията, дължаща се на неизпълнение на контрагента, към размера на експозицията при неизпълнение. За определяне на параметъра LGD банката изчислява потенциалната загуба, която би възникнала ако дадена експозиция премине в неизпълнение и единствения източник за събиране на вземането е реализацията

на обезпеченията. Загубата се измерва като разлика между размера на експозицията при неизпълнение (EAD) и реализируемата стойност на обезпечението и се представя като процент от EAD. Параметърът LGD се определя индивидуално за всяка експозиция във Фаза 3 на кредитния портфейл. По отношение на Фаза 1 и Фаза 2 банката прилага LGD на колективна база по стандартизирана рамка за оценка на LGD. Стойностите на LGD се преразглеждат най-малко веднъж годишно от специализиран отдел за кредитен риск в банката.

Значително увеличение на кредитния риск

Към всяка отчетна дата банката оценява дали кредитния риск се е увеличил значително след първоначалното признаване, съответно отчита промяната в риска от настъпване на неизпълнение чрез сравнение на неговото ниво към датата на финансовия отчет спрямо нивото на риска при първоначалното признаване на кредитната експозиция.

Допълнително банката текущо извършва регулярен мониторинг и оценка нивото на кредитния риск за всички финансови активи в обхвата за обезценка на МСФО 9 при следните *задължителни критерии*: а) наличие на просрочие над 30 дни; б) приложени мерки по реструктуриране; в) наличие на влошени ключови за банката финансови критерии и *допълнителни критерии*: а) задължнялост над 90 дни в други институции, б) наличие на запори по сметки както и др. критерии по мониторингова форма на доклад.

Групиране на финансовите активи оценявани на колективна база

Банката извършва групиране на финансови активи, оценявани на колективна база чрез сегментация на подпортфейли с общи рискови характеристики. Основните параметри, които се отчитат в преценката за обособяване на „еднотипни“ портфейли с общи рискови характеристики включват: а) съпоставимост на продуктови и/или рискови параметри; б) вътрешна клиентска сегментация, определена съобразно размера на исканото финансиране и генерираните годишни приходи от продажби; в) начин на погасяване и вид обезпеченост и г) размер на обща експозиция на един клиент.

Категоризация на кредитните експозиции – предоговорени и реструктурирани експозиции

Предоговорена експозиция за банката е инструмент по отношение, на който банката е направила промени в първоначалните условия на длъжника, които не водят до съществена промяна в паричните потоци по кредита и не облагодетелстват в по-силна степен длъжника, като кредита не се третира като реструктуриран по смисъла на Регламент за изпълнение 1278/2015 – чл. 163-183. Експозицията не е идентифицирана като влошена и няма основание да се счита, че банката няма да може да събере главницата и лихвата. Не са налице обстоятелства, показващи влошаване във финансовото състояние на длъжника, които биха довели до невъзможност за изплащане на задълженията си към банката. Ръководството постоянно наблюдава предоговорените кредити, за да се гарантира, че всички критерии са изпълнени и че има вероятност бъдещите плащания да не се просрочват. Кредитите продължават да бъдат обект на индивидуална или колективна обезценка. След като условията са предоговорени, всяка обезценка се изчислява, като се използва оригиналният ефективен лихвен процент, както е изчислен преди промяната на условията. След предоговарянето на кредитите, те се категоризират в класификационната рискова група, към която са принадлежали преди предоговарянето.

Преструктурирана експозиция за банката е договор по отношение, на който са наложени мерки по преструктуриране. Мярка за преструктуриране е облекчение, предоставено от банката на неин длъжник, който изпитва или има вероятност да изпита затруднения при изпълнението на финансовите си задължения. Облекчението може да доведе до загуба за Банката и представлява едно от следните действия:

- промяна в условията на задължението по дълга, която не би била направена, ако длъжникът не срещаше затруднения при изпълнението на своите финансови задължения;
- цялостно или частично рефинансиране на задължението по дълга, което не би било извършено, ако длъжникът не срещаше затруднения при изпълнението на своите финансови задължения.

Най-малко следните случаи се считат за мерки за преструктуриране на експозиции:

- новите договорни условия са по-благоприятни за длъжника от предходните, когато длъжникът среща или има вероятност да срещне затруднения при изпълнението на своите финансови задължения;
- новите договорни условия са по-благоприятни за длъжника от договорните условия, които банката е предложила на длъжници със сходен рисков профил към момента, когато длъжникът среща или има вероятност да срещне затруднения при изпълнението на своите финансови задължения;
- при първоначалните договорни условия експозицията е била класифицирана като необслужвана преди промяната на договорните условия или би била класифицирана като необслужвана, ако договорните условия не са променени.
- мярката води до пълна или частична отмяна на задължението по дълга;
- банката разрешава изпълнението на договорни клаузи, които дават на длъжника възможност да променя договорните условия, и експозицията е била класифицирана като необслужвана преди изпълнението на тези клаузи или би била класифицирана като необслужвана, ако тези клаузи не са изпълнени;
- към момента на предоставяне на дълга или приблизително към този момент длъжникът е извършил плащания по главницата или лихвата за друго задължение по дълг към банката, който е класифициран като необслужвана експозиция или би бил класифициран като необслужвана експозиция, ако тези плащания не са извършени;
- изменение в договорните условия включва погасителни плащания, извършени чрез реализиране на обезпечение, когато това изменение представлява облекчение.

Преструктурираните кредити са обект на индивидуална или колективна обезценка. За целите на изчисленията на индивидуалната обезценка се използва оригиналният ефективен лихвен процент по кредита.

Класифицирането като преструктурирана експозиция се преустановява, когато са изпълнени следните условия:

- реструктурираната експозиция се счита за обслужвана, включително когато е била прекласифицирана от категория „необслужвана“, след като анализът на финансовото състояние на длъжника показва, че вече не отговаря на условията, за да се счита за необслужвана;
- изтекъл е минималният две годишен изпитателен срок от датата, на която е било счетено, че реструктурираната експозиция е обслужвана;
- в рамките на най-малко половината от изпитателния срок са били извършвани редовни плащания на суми, които не са незначителни по размер, средно по главницата или лихвата;
- никоя от експозициите към длъжника не е в просрочие от повече от 30 дни в края на изпитателния срок.

Вътрешен процес за оценка и класификация на кредитни експозиции

Съгласно вътрешния процес за оценка и в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета на ЕС от 26 юни 2013 г., банката разделя клиентския си портфейл на обслужвани кредити (тези, при които не е установено неизпълнение) и необслужваните кредити (тези, при които е установено неизпълнение). Обслужвани експозиции за банката са тези експозиции, които отговарят на следните критерии:

- Длъжникът няма просрочия по кредитното си задължение към банката или ако са налице просрочия по главница, лихва или такса (която е лихвен приход), то те са не повече от 90 дни.
- Банката счита, че е малко вероятно длъжникът да не може да изплати изцяло своите кредитни задължения без последваща реализация на обезпечението.

Необслужвани експозиции за банката са тези експозиции, които отговарят на следните критерии:

- Банката счита, че е малко вероятно длъжникът да изплати изцяло своите кредитни задължения освен ако не се предприемат допълнителни действия от нейна страна;
- Длъжникът е в просрочие по главница, лихва или такса над 90 дни.

Дългови и капиталови ценни книжа

За управление на риска на експозициите по дългови и капиталови ценни книжа Търговска банка Д АД използва рейтинги от агенции за външна кредитна оценка като Standard&Poor's, Moodys, Fitch. Активното управление на рискът от инвестиции в ценни книжа се осъществява чрез въвеждане на инвестиционна рамка – Бенчмарк. Тя представлява система от лимити и инвестиционни ограничения за портфейлите от ценни книжа и инвестиции в банки контрагенти за съответен времеви период. Бенчмаркът е оптималното решение на оптимизационна задача при зададените инвестиционни ограничения и направения избор. Бенчмаркът отразява дългосрочната инвестиционна стратегия по отношение на комбинацията между пазарен и кредитен риск, който ръководството е склонно да поеме за постигането на поставените пред банката инвестиционни цели.

Финансови гаранции, акредитиви и неусвоени кредити

Основната цел на инструментите под формата на гаранции и акредитиви е да се осигурят

средства на клиента, съобразно появата на необходимост от тях. Гаранции и акредитиви, представляващи неотменяем ангажимент, че банката ще извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна, и носят същия кредитен риск, както и кредитите. Документарните и търговски акредитиви, представляващи писмено поемане на задължения от банката от името на клиент, оторизират трето лице да получи средства до определена сума при спазване на определени условия. Те са обезпечени с определено количество стоки, поради което са с по-нисък риск от прякото кредитиране.

Неувоените средства по одобрени кредитни споразумения под формата на кредити, гаранции или акредитиви представляват ангажименти на банката. По отношение на кредитния риск банката е потенциално изложена на загуба в размер на общата сума на неувоените кредити. Вероятният размер на загубата, обаче е по-нисък от всички неувоени средства, тъй като повечето от този тип ангажименти предполагат изисквания за поддържане на определени кредитни стандарти от страна на клиента. Банката текущо следи сроковете за усвояване на кредитите, тъй като дългосрочните задължения обикновено са с по-висока степен на кредитен риск от краткосрочните.

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащи от финансови активи, признати в отчета за финансовото състояние е както следва:

Финансови активи	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	473,611	303,979
Вземания от банки	167,487	39,195
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,075,847	1,024,745
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	216,826	68,476
Ценни книжа по амортизирана стойност	110,216	123,476
Други финансови активи	2,162	1,966
Общо финансови активи	2,046,149	1,561,837

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово, е както следва:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Банкови гаранции и акредитиви	20,960	19,397
Неувоен размер на разрешени кредити	127,040	149,832
	148 000	169,229
Максимален кредитен риск	2,194,149	1,731,066

Към 31 декември максималната експозиция към кредитен риск, покритието на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност и нетната експозиция към кредитен риск по видове финансови активи, са представени както следва:

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

31.12.2024 г.	Максимална експозиция към кредитен риск	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Парични средства и вземания от Централната Банка	473,611	-	-	-	-	473,611
Вземания от банки	167,487	-	-	-	-	167,487
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,075,847	10,385	763,023	21,384	794,792	281,055
Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	216,826	-	-	-	-	216,826
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	110,216	-	-	-	-	110,216
Други финансови активи	2,162	-	-	-	-	2,162
Общо	2,046,149	10,385	763,023	21,384	794,792	1,251,357

31.12.2023 г.	Максимална експозиция към кредитен риск	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Парични средства и вземания от Централната Банка	303,979	-	-	-	-	303,979
Вземания от банки	39,195	-	-	-	-	39,195
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,024,745	13,825	636,267	22,173	672,265	352,480
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	68,476	-	-	-	-	68,476
Ценни книжа по амортизирана стойност	123,476	-	-	-	-	123,476
Други финансови активи	1,966	-	-	-	-	1,966
Общо	1,561,837	13,825	636,267	22,173	672,265	889,572

Вземания от банки

Таблицата по – долу представя вземанията от банки към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г., въз основа на рейтинга на контрагента, публикуван от рейтингова агенция Moody's.

	31.12.2024 BGN'000	31.12.2023 BGN'000
Aa1 до A3	142,640	35,955
Baa1 до B3	24,841	3,112
Без рейтинг	6	128
	167,487	39,195

Съгласно Регламент № 575/2013 на Европейския парламент на съвета от 26 юни 2013 година експозиции към банкови институции без присъдена кредитна оценка от призната агенция за външна кредитна оценка /ABKO/ се приравняват към степента на кредитно качество на съответното централно правителство на юрисдикцията – в конкретния случай Република България с кредитен рейтинг - Baa2.

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Таблицата по-долу представя информация за балансовата стойност на предоставените кредити и аванси на клиенти, покритието на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедливата стойност и нетната експозиция към кредитен риск към 31 декември, разпределени съгласно вътрешно рисковите групи на банката:

31.12.2024 г.	Балансова стойност	Категория, съгласно МСФО 9			Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Обслужвани експозиции	1,047,336	975,377	69,692	-	10,292	734,898	21,126	766,316	281,020
Необслужвани експозиции	28,511	-	-	30,778	93	28,125	258	28,476	35
	1,075,847	975,377	69,692	30,778	10,385	763,023	21,384	794,792	281,055
<i>в т.ч.:</i>									
Експозиции към предприятия	808,713	713,360	66,223	29,130	9,567	539,553	21,384	570,504	238,209
Експозиции към физически лица	267,134	262,017	3,469	1,648	818	223,470	-	224,288	42,846

31.12.2023 г.

	Балансова стойност	Категория, съгласно МСФО 9			Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Обслужвани експозиции	987,869	910,356	77,513	-	13,718	600,026	21,663	635,407	352,462
Необслужвани експозиции	36,876	-	3,010	33,866	107	36,241	510	36,858	18
	1,024,745	910,356	80,523	33,866	13,825	636,267	22,173	672,265	352,480
<i>в т.ч.:</i>									
Експозиции към предприятия	802,604	693,653	75,808	33,143	13,060	457,709	22,173	492,942	309,662
Експозиции към физически лица	222,141	216,703	4,715	723	765	178,558	-	179,323	42,818

Обезпечения

Банката приема като обезпечение различни видове недвижими имоти, като жилищни, търговски и административни, хотелски и др. имоти, както и в отделни случаи производствени сгради, незастроени парцели или земеделски земи. Стойността на ипотекирания имот в повечето случаи покрива изцяло размера на кредита. Приеманите обезпечения първоначално се оценяват по текущата им справедлива стойност, която се определя от независими лицензирани оценители по утвърден от ръководството на банката списък или от вътрешни оценители на банката. При периодичните прегледи на състоянието на кредитите, се извършва и преоценка на приетото обезпечение по същия ред. В случаите на жилищни имоти за клиенти граждани и малък бизнес, банката прилага годишна индексация на база на публична статистическа информация на НСИ за изменението на цените по градове и региони. Индексацията при жилищни имоти се прилага само, когато изменението в цените не индикира годишен спад по-голям от 10%.

Другите обезпечения включват залози върху движимо имущество, поръчителство и записи на заповед. Банката изисква процентът на покритие при обезпеченията от вида поръчителство и запис на заповед да бъде 100%, докато залозите върху движимо имущество се приемат като допълнителни към основното обезпечение.

Таблицата по-долу представя справедливата стойност на **всички видове обезпечения**, държани от банката към 31 декември 2024 г. и към 31 декември 2023 г.:

Кредити и аванси на клиенти

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
По индивидуално и портфейлно провизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	218,938	185,292
Парични депозити	5,546	7,076
Други обезпечения	2,176,349	1,604,672
	2,400,833	1,797,040
По просрочени, но непровизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	71,189	89,543
Парични депозити	4	131
Други обезпечения	180,845	253,900
	252,038	343,574
По непросрочени и непровизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	1,580,221	1,332,829
Парични депозити	13,779	19,753
Други обезпечения	3,227,506	3,066,484
	4,821,506	4,419,066

Кредитни експозиции към предприятия

Кредитните експозиции към предприятия са предмет на колективна или индивидуална оценка за кредитен риск и тестване за обезценка. Кредитоспособността на дадено предприятие обикновено е най-подходящият показател за качеството на експозицията към него. Въпреки това, обезпечението осигурява допълнителна сигурност и банката изисква такова да бъде предоставено от клиентите си. Банката приема обезпечения във формата на първа по ред ипотека на недвижим имот, права върху всички техни активи, както и други гаранции и права на собственост.

Банката периодично анализира предоставените обезпечения от гледна точка на евентуални изменения в стойността им, дължащи се на промени в пазарната среда, нормативната уредба или вследствие разпоредителни действия на длъжника. В случай, че тези изменения водят до нарушаване на изискванията за достатъчност на обезпечението, банката изисква допълването му в определен срок.

Банката разглежда всички отделни случаи от страна на клиентите и преценява рисковете свързани с възможностите за преговаряне на първоначалните условия по сключени договори при поискване от страна на контрагентите. Обичайно тези условия са свързани с: удължаване сроковете за усвояване на кредитите, поради нарушение в план-графика на строителните работи или инвестиционния проект, размера на отпуснатия кредит в посока на увеличение и респ. намаление, лихвените равнища, особено на заемите с променлив лихвен процент или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски и отделните падежи, както и в отделни случаи – промени в приетото обезпечение.

*Кредитни експозиции към физически лица**Жилищно ипотечно кредитиране*

Таблицата по-долу представя кредитните експозиции по ипотечни кредити към клиенти – физически лица - в зависимост от стойността на коефициента loan-to-value (LTV). LTV се изчислява като съотношение от брутната стойност на кредита към стойността на обезпечението. В брутната стойност не се включва начислената обезценка. Оценката на обезпечението не включва бъдещи разходи за придобиването и реализацията на обезпечението. Стойността на обезпечението по жилищните ипотечни кредити се основава на стойността на обезпечението при възникване на кредита, обновена на база оценка на промените в цените на жилищата:

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Loan to value (LTV) коефициент		
По-малко от 50%	60,732	41,913
Над 50% до 70%	58,227	60,936
Над 70% до 90%	35,149	34,720
Над 90% до 100%	2,691	3,099
Повече от 100%	2,096	877
Общо	158,895	141,545

Вътрешно рискови групи на предоставените кредити и аванси на клиенти

Таблиците по-долу представят информация за брутната балансова стойност на предоставените кредити и аванси, очакваната кредитна загуба и амортизираната стойност след обезценка към 31 декември, разпределени по вътрешните рискови групи на банката и фази за обезценка:

31.12.2024 г.	Фаза 1 колективна база BGN '000	Фаза 2 колективна база BGN '000	Фаза 3 индивидуална база BGN '000	Общо BGN '000
Обслужвани експозиции	980,099	72,427	-	1,052,526
Необслужвани експозиции	-	-	43,670	43,670
Очаквана кредитна загуба	(4,722)	(2,735)	(12,892)	(20,349)
Амортизирана стойност след обезценка	975,377	69,692	30,778	1,075,847

31.12.2023 г.	Фаза 1 колективна база BGN '000	Фаза 2 колективна база BGN '000	Фаза 3 индивидуална база BGN '000	Общо BGN '000
Обслужвани експозиции	914,628	79,557	-	994,185
Необслужвани експозиции	-	3,010	50,224	53,234
Очаквана кредитна загуба	(4,272)	(2,044)	(16,358)	(22,674)
Амортизирана стойност след обезценка	910,356	80,523	33,866	1,024,745

Таблицата по-долу представя информация за брутната балансова стойност на предоставените кредити и аванси, начислената обезценка и амортизираната стойност след обезценка към 31 декември, разпределени по вътрешните рискови групи на банката и просрочия:

31.12.2024 г.	Непросрочени и непровизирани	Индивидуално провизирани	Портфейлно провизирани	Просрочени, но непровизирани	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Обслужвани експозиции	609,360	-	436,235	9,198	1,054,793
Необслужвани експозиции	1,353	22,420	-	17,630	41,403
Очаквана кредитна загуба	-	(12,892)	(7,457)	-	(20,349)
Амортизирана стойност след обезценка	610,713	9,528	428,778	26,828	1,075,847

31.12.2023 г.	Непросрочени и непровизирани	Индивидуално провизирани	Портфейлно провизирани	Просрочени, но непровизирани	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Обслужвани експозиции	480,492	-	492,323	21,370	994,185
Необслужвани експозиции	7,485	25,803	-	19,946	53,234
Очаквана кредитна загуба	-	(16,358)	(6,316)	-	(22,674)
Амортизирана стойност след обезценка	487,977	9,445	486,007	41,316	1,024,745

Балансовата стойност на *просрочените, но непровизирани кредити и аванси на клиенти* към 31 декември, разпределена по брой дни просрочие е както следва:

Брой дни просрочие	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
до 30 дни	9,038	21,827
30-60 дни	5,506	836
60-90 дни	1,354	10,033
90-180 дни	2,718	6,954
над 180 дни	8,212	1,666
Балансова стойност	26,828	41,316

Таблицата по-долу представя анализ на балансовата стойност на предоставените кредити и аванси на клиенти с приложени мерки по реструктуриране:

31.12.2024 г.	Фаза 1 BGN '000	Фаза 2 BGN '000	Фаза 3 BGN '000	Общо BGN '000
Реструктурирани финансови активи	100	8,999	17,938	27,037
в т.ч. реструктурирани през 2024 г.	-	8,323	8,140	16,463
31.12.2023 г.	Фаза 1 BGN '000	Фаза 2 BGN '000	Фаза 3 BGN '000	Общо BGN '000
Реструктурирани финансови активи	-	3,388	15,695	19,083
в т.ч. реструктурирани през 2023 г.	-	3,032	8,154	11,186

Дългови и капиталови ценни книжа, оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Таблицата по – долу представя балансовата стойност на дългови и капиталови ценни книги оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, групирани спрямо рейтинга на съответната ценна книга, публикуван от рейтингова агенция Moody's към 31 декември 2024 г. и 31 декември 2023 г.:

	31.12.2024 BGN'000	31.12.2023 BGN'000
Ааа	107,506	-
Аа1 до А3	48,896	-
Ваа1 до Ва3	60,076	58,517
По-ниско от Ва3	-	9,685
Без рейтинг	348	274
	216,826	68,476

Дълговите ценни книжа, оценени по амортизирана стойност в размер на 110,216 хил.лв. са с рейтинг Ваа1 (31.12.2023 г.: 74,963 хил.лв. са с рейтинг Ваа1 и 48,513 хил.лв. с рейтинг Аа2), определен спрямо рейтинга на съответната ценна книга, публикуван от рейтингова агенция Moody's.

Кредитен риск - концентрация

Вземания от банки

Банката текущо следи риска от концентрация към отделни контрагенти на база на утвърдени лимити. Те са определени като следва:

✓ Общ лимит към банка-контрагент – определен на база официалния рейтинг на банката, присъден от международно признати агенции за кредитен рейтинг. Той включва лимити по следните видове сделки: депозитен лимит, форекс лимит, търговски/портфейлен лимит;

✓ Вътрешен рейтинг на страните и банките-контрагенти - определен на база разработената в банката „Методика за определяне на вътрешен рейтинг на страните и банките-контрагенти” чрез оценка на финансовото им състояние;

Определянето и контролът по изпълнение и спазване на лимитите към банки са част от общата система на „Търговска банка Д“ АД за управление на риска. Концентрацията се следи чрез:

✓ Оценяване нивото на потенциалния риск от формиране на допустима рискова експозиция от необезпечени вземания към банки контрагенти;

✓ Определяне на лимити за фиксиране размера на допустимата рискова експозиция от необезпечени вземания към всяка банка контрагент в зависимост от степента на нейната кредитоспособност;

✓ Определяне на лимити за фиксиране размера на допустимата рискова експозиция от необезпечени вземания - чуждестранни облигации емитирани от чуждестранни банки, финансови институции и чуждестранни корпорации, с които банката не поддържа/поддържа кореспондентски отношения;

✓ Определяне на лимити за фиксиране на допустима рискова експозиция по видове финансови инструменти;

✓ Определяне на лимити за фиксиране размера на допустимата рискова експозиция от обезпечени вземания - предоставен ресурс срещу обезпечение държавни ценни книжа (репо сделки) на регистрирани в България банки, с които банката не поддържа/поддържа кореспондентски отношения;

Концентрацията на риск от контрагента по вземания от банки е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2024	%	31.12.2023	%
	BGN '000		BGN '000	
Вземания от български банки	161,773	96,57%	32,895	84%
Вземания от чуждестранни банки	5,738	3,43%	6,311	16%
Общо преди обезценка	167,511	100,00%	39,206	100%
Обезценка за кредитни загуби	(24)		(11)	
Общо	167,487		39,195	

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Ръководството на банката текущо следи кредитния риск от концентрация на предоставените кредити и аванси на клиенти по сектори на икономиката, а така също и по отделни контрагенти на база на утвърдени лимити. Те са определени, както следва:

✓ Лимит за максимални експозиции към едно лице или икономически свързани лица - определя се по отношение на кредитните експозиции на клиенти - нефинансови институции по смисъла на чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

✓ Лимит по целеви отрасъл на кредитиране и основен предмет на дейност на кредитополучателите – определен на база анализ и констатации по отношение на специфичните отрасли, които „Търговска банка Д“ АД финансира съобразно стратегията си (състояние, перспективи, доходност, тенденции за развитие в краткосрочен и средносрочен план), и нивото на класифицираните кредити за съответния целеви отрасъл и съответния основен предмет на дейност на кредитополучателя;

✓ Лимити по срочност – определени на база анализ и констатации относно статистически данни на БНБ за разпределение на кредити по срочност, матуритетната структура на пасива и очакванията на „Търговска банка Д“ АД за развитие на депозитната и дейност, и класифицираните експозиции;

✓ Лимити по размер – определени на база анализ и констатации относно статистически данни на БНБ за разпределението на кредитите по размер, стратегия на „Търговска банка Д“ АД за развитие на пазарната ѝ позиция, и нивото на класифицираните експозиции.

✓ Лимити по валути – определени на база на статистически данни на БНБ за разпределението на кредити по валути, структурата на пасива по валути, и нивото на класифицираните кредити по валути.

Регулаторните лимити и вътрешнобанковите лимити за максимални експозиции към едно лице и икономически свързани лица, в т.ч. към банки-контрагенти се оценяват и анализират периодично, като се докладват на Управителния Съвет на банката. Концентрацията на кредитен риск по целеви отрасъл на кредитиране е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2024	%	31.12.2023	%
	BGN '000		BGN '000	
Граждани и домакинства	241,131	22%	224,295	22%
Строителство - сгради	135,957	12%	94,219	9%
Търговия и услуги	128,192	12%	129,515	12%
Държавно и местно управление	94,346	9%	83,137	8%
Агропроизводство и търговия	84,861	8%	118,156	11%
Производство	83,453	7%	84,250	8%
Фармация, Здравеопазване	54,787	5%	70,037	7%
Туризм	44,200	4%	33,573	3%
Търговия скрап	32,209	3%	3,252	0%
Търговия горива / енергоносители	31,200	3%	63,469	6%
ВЕИ - Фотоволтаични централи	28,484	3%	30,718	3%
Строителство - пътища, съоръжения, мрежи	24,442	2%	29,764	3%
Транспорт и комуникации	18,159	2%	16,865	2%
Застраховане/Лизинг/Финанси	17,145	1%	51,244	5%
Други	77,630	7%	14,925	1%
Общо преди обезценка	1,096,196	100%	1,047,419	100%
Обезценка	(20,349)		(22,674)	
Общо	1,075,847		1,024,745	

Концентрацията на кредитен риск по основен предмет на дейност на клиентите е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2024	%	31.12.2023	%
	BGN '000		BGN '000	
Търговия	136,327	12%	120,567	12%
Граждани и домакинства	268,797	24%	223,715	22%
Строителство	126,416	12%	111,839	12%
Лека промишленост	34,174	3%	54,796	5%
Туризм	59,903	5%	54,193	5%
Недвижими имоти/Лизинг	83,127	8%	67,432	6%
Земеделие	95,277	9%	83,623	8%
Застраховане/Финанси	19,868	2%	49,763	5%
Публични	94,257	9%	99,203	9%
Тежка промишленост	25,609	2%	24,971	2%
Здравеопазване/Фармация	62,654	6%	57,152	5%
Енергетика	7,625	1%	14,391	1%
Отпадъци/Отпадни води	6,307	1%	10,636	1%
Транспорт	31,330	3%	31,170	3%
Дърво/Хартия/Опаковане	1,779	0%	1,729	0%
Транспортни средства	3,928	0%	7,998	1%
Услуги	3,167	0%	4,860	0%
Компютри и технологии	673	0%	717	0%
Телекомуникации	10,053	1%	5,040	0%
Издателска дейност	13,196	1%	15,288	1%
Култура/Развлечения	957	0%	1,109	0%
Други	10,772	1%	7,227	1%
Общо преди обезценка	1,096,196	100%	1,047,419	100%
Обезценка	(20,349)		(22,674)	
Общо	1,075,847		1,024,745	

Таблицата по-долу представя информация за концентрация в големите кредитни експозиции на банката:

	31.12.2024		31.12.2023	
	BGN'000	% от капитала	BGN'000	% от капитала
Най-голяма обща кредитна експозиция*	42,988	20,74%	24,506	13,53%
Общ размер на петте най-големи кредитни експозиции*	163,335	78,80%	145,550	80,38%
Общ размер на всички кредитни експозиции* - над 10% от капитала	237,310	114,49%	333,577	184,22%

* С включени свързани клиенти - по Брутна балансова стойност и задбалансов ангажимент

Голяма експозиция е всяка експозиция, която представлява 10 или повече процента от капиталовата база на банката, определена по смисъла на Регламент (ЕС) №575/2013.

Дългови и капиталови ценни книжа

За минимизиране концентрацията в портфейлите от ценни книжа банката е приела лимити, определени в зависимост от кредитния риск, вида, размера и емитента на финансовите инструменти.

Видовете ценни книжа, с които банката оперира, включват:

- ✓ Дългови инструменти на централно държавно управление (дългови инструменти емитирани от национални централни банки);
- ✓ Дългови инструменти на местни и регионални органи на управление (дългови инструменти на правителствени агенции и наднационални институции);
- ✓ Дългови инструменти на кредитни институции;
- ✓ Дългови инструменти на други емитенти
- ✓ Корпоративни акции;

За всеки от тях банката е приела лимити по отношение на тяхната максимална експозиция.

Концентрацията на притежаваните от банката видове дългови и капиталови ценни книжа, определена според емитента е представена в таблицата по-долу:

	31.12.2024	%	31.12.2023	%
	BGN '000		BGN '000	
Емитирани от правителството на Република България	160,383	49%	127,599	66%
Емитирани от чуждестранни правителства и правителствени агенции	156,402	48%	54,394	28%
Република Франция	48,896		-	
Република Румъния	-		5,881	
Република Хърватия	-		48,513	
Европейски съюз	107,506		-	
Други - Република България	10,257	3%	9,959	6%
Общо	327,042	100%	191,952	100%

Обобщен анализ на експозициите за кредитен риск по вид финансов актив и задбалансов ангажимент, сегмент на индустрия, географски признак и фази за оценка на кредитния риск е представен в таблицата по-долу:

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

31.12.2024 г.	Фаза 1 Индивидуален	Фаза 1 Колективен	Фаза 2 Индивидуален	Фаза 2 Колективен	Фаза 3 Индивидуален	Общо
Портфейли						
Ценни книги оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	216,826	-	-	-	-	216,826
Ценни книги оценени по амортизирана стойност	110,216	-	-	-	-	110,216
Вземания от банки	167,487	-	-	-	-	167,487
Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	975,377	-	69,691	30,779	1,075,847
Неусвоени ангажменти по кредитни договори	-	122,310	-	4,705	25	127,040
Гаранции и акредитиви	-	17,502	-	3,046	412	20,960
Сегмент на индустрия						
Финанси	167,834	16,413	-	-	659	184,906
Правителство	316,785	92,061	-	1,505	-	410,351
Граждани и домакинства	-	234,772	-	3,353	1,648	239,773
Търговия	9,910	138,242	-	13,219	6,255	167,626
Строителство	-	130,859	-	15,326	8,149	154,334
Горива	-	56,338	-	2,374	371	59,083
Производство	-	139,363	-	9,400	12,207	160,970
Услуги	-	167,329	-	24,515	1,489	193,333
Регион						
Наднационални						
Европа	493,444	972,798	-	69,691	28,511	1,566,712
Америка	689	-	-	-	-	689
Азия	396	2,579	-	-	-	2,975
31.12.2023 г.	Фаза 1 Индивидуален	Фаза 1 Колективен	Фаза 2 Индивидуален	Фаза 2 Колективен	Фаза 3 Индивидуален	Общо
Портфейли						
Ценни книги оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	68,476	-	-	-	-	68,476
Ценни книги оценени по амортизирана стойност	123,476	-	-	-	-	123,476
Вземания от банки	39,195	-	-	-	-	39,195
Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	910,356	-	80,523	33,866	1,024,745
Неусвоени ангажменти по кредитни договори	-	147,211	-	6,930	583	154,724
Гаранции и акредитиви	-	9,450	-	5,035	20	14,505
Сегмент на индустрия						
Финанси	39,469	50,645	-	4	-	90,118
Правителство	181,993	80,497	-	1,768	-	264,258
Граждани и домакинства	-	217,082	-	4,893	1,033	223,008
Търговия	9,685	96,283	-	17,802	16,992	140,762
Строителство	-	105,616	-	3,921	6,429	115,966
Горива	-	90,385	-	2,921	-	93,306
Производство	-	163,577	-	22,719	9,154	195,450
Услуги	-	106,271	-	26,495	258	133,024
Регион						
Наднационални						
Европа	230,191	907,868	-	80,523	33,866	1,252,448
Америка	507	-	-	-	-	507
Азия	449	2,488	-	-	-	2,937

3.2.Пазарен риск

Пазарният риск е рискът от негативното движение на лихвените проценти, валутните курсове между различните валути и цените на капиталовите инструменти. Тези движения оказват влияние върху рентабилността на банката.

Банката управлява притежаваните от нея портфейли от финансови инструменти отчитайки променящите се пазарни условия. Експозицията по отношение на пазарен риск се управлява в съответствие с лимитите за риск, определени от ръководството на банката посредством покупко-продажба на финансови инструменти или чрез откриване на компенсираща позиция за хеджиране на риска.

3.2.1 Лихвен риск

Банковата дейност води до непрекъснато поддържане на позиции, чувствителни спрямо движението на пазарните лихвени проценти, което оказва влияние върху финансовото ѝ състояние и динамиката на паричните потоци. Лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Лихвените проценти за активи и пасиви, деноминирани в български лева, обичайно се определят на база на движението на основния лихвен процент, определян от БНБ. Лихвените проценти за активи и пасиви, деноминирани в евро, са базирани на котировките на Европейската централна банка.

В случаите на активи и пасиви с плаващи лихвени проценти, банката е изложена на риск от промени в основните лихвени пунктове, служещи за определяне на лихвените проценти, които се определят като разлика между характеристиките на променливите лихвени индекси, като например основния лихвен процент, шестмесечен LIBOR или различни лихвени проценти. Политиката по управление на риска цели оптимизиране на нетните приходи от лихви и постигане на пазарни лихвени равнища, съответстващи на стратегията на банката.

Процедурите по управление на лихвения риск са свързани с текущото поддържане на разумен лихвен марж между приложимите лихвени проценти за привлечения ресурс и към активните банкови операции и се прилагат от гледна точка на чувствителността на банката спрямо промени в лихвените равнища.

Банката постоянно следи движенията при чуждестранните валути, несъответствията в лихвените нива и в матуритетната структура на своите активи и пасиви. Също така текущо наблюдава промените в цените и доходността на търгуваните държавни ценни книжа. Лихвеният риск се следи активно от отделите за анализ, управление на риска и ликвидност, за да се осигури съответствие с пазарните рискови ограничения. Комитетът за управление на активите и пасивите следи текущо лихвеният риск, на който е изложена банката и взема решения за промяна на лихвените нива.

Таблицата по-долу обобщава лихвеният риск на банката. В нея са включени финансовите активи и пасиви на банката по балансова стойност съгласно лихвените клаузи заложи в договорите и матуритетната им структура и чувствителността им спрямо поведението на лихвените проценти по периоди:

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

Анализ на лихвената чувствителност

31 декември 2024 г.	Балансова стойност BGN '000	До 3 мес. BGN '000	Финансови активи и пасиви				Над 5 години BGN '000	Безлихвени BGN '000
			3 - 6 мес. BGN '000	6 - 12 мес. BGN '000	1 - 5 години BGN '000			
Парични средства и вземания от Централната Банка	473,611	473,611	-	-	-	-	-	
Вземания от банки	167,487	167,487	-	-	-	-	-	
Кредити и аванси на клиенти	1,075,847	1,059,720	3,847	1,988	5,296	4,996	-	
Ценни книги оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	216,826	157,064	9,909	24	29,348	20,133	348	
Ценни книги оценени по амортизирана стойност	110,216	25,438	10,013	66	72,708	1,991	-	
Други финансови активи	2,162	-	-	-	-	-	2,162	
Общо активи	2,046,149	1,883,320	23,769	2,078	107,352	27,120	2,510	
Задължения към банки	(1,001)	(1,001)	-	-	-	-	-	
Задължения към клиенти	(1,889,114)	(1,252,399)	(103,474)	(191,558)	(341,683)	-	-	
Други финансови пасиви	(10,477)	(385)	(386)	(653)	(3,269)	(431)	(5,353)	
Общо пасиви	(1,900,592)	(1,253,785)	(103,860)	(192,211)	(344,952)	(431)	(5,353)	
Разлика	145,557	629,535	(80,091)	(190,133)	(237,600)	26,689	(2,843)	

31 декември 2023 г.	Балансова стойност BGN '000	До 3 мес. BGN '000	Финансови активи и пасиви				Над 5 години BGN '000	Безлихвени BGN '000
			3 - 6 мес. BGN '000	6 - 12 мес. BGN '000	1 - 5 години BGN '000			
Парични средства и вземания от Централната Банка	303,979	303,979	-	-	-	-	-	
Вземания от банки	39,195	39,195	-	-	-	-	-	
Кредити и аванси на клиенти	1,024,745	966,504	6,547	9,922	11,357	30,415	-	
Ценни книги оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	68,476	660	175	9,834	38,464	19,069	274	
Ценни книги оценени по амортизирана стойност	123,476	20,012	28,960	10,091	64,413	-	-	
Други финансови активи	1,966	-	-	-	-	-	1,966	
Общо активи	1,561,837	1,330,350	35,682	29,847	114,234	49,484	2,240	
Задължения към банки	(3,004)	(3,004)	-	-	-	-	-	
Задължения към клиенти	(1,433,305)	(887,738)	(93,010)	(171,329)	(281,228)	-	-	
Други финансови пасиви	(7,844)	(262)	(320)	(595)	(2,087)	(565)	(4,015)	
Общо пасиви	(1,444,153)	(891,004)	(93,330)	(171,924)	(283,315)	(565)	(4,015)	
Разлика	117,684	439,346	(57,648)	(142,077)	(169,081)	48,919	(1,775)	

Чувствителност на финансовия резултат към промяна на лихвените нива

Таблицата по-долу показва чувствителността на банката при възможни промени с 0.10 и 0.20 базисни пункта (bp) в лихвения процент, изчислени на база поддържана от банката средно месечна структура на лихвено чувствителни активи и пасиви и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Валута на лихвено чувствителни активи и пасиви	Увеличение/ (намаление) на лихвения %	Ефект върху финансовия резултат след облагане с данъци 2024 BGN '000	Ефект върху собствения капитал 2024 BGN '000
Лева	10 bp/(10 bp)	689/(689)	689/(689)
други валути	10 bp/(10 bp)	239/(239)	239/(239)
Лева	20 bp/(20 bp)	1377/(1377)	1377/(1377)
други валути	20 bp/(20 bp)	477/(477)	477/(477)

Валута на лихвено чувствителни активи и пасиви	Увеличение/ (намаление) на лихвения %	Ефект върху финансовия резултат след облагане с данъци 2023 BGN '000	Ефект върху собствения капитал 2023 BGN '000
Лева	10 bp/(10 bp)	553/(553)	553/(553)
други валути	10 bp/(10 bp)	241/(241)	241/(241)
Лева	20 bp/(20 bp)	1,105/(1,105)	1,105/(1,105)
други валути	20 bp/(20 bp)	482/(482)	482/(482)

3.2.2.Валутен и ценови риск**Валутен риск**

Валутният риск е риск от влиянието на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на банката в резултат на открити валутни позиции. Нетната позиция във всяка валута се следи постоянно от ръководството на банката и Дирекция "Финансови пазари и инвестиции", както и от членовете на Комитета за управление на активите и пасивите. Банката е изложена на валутен риск при извършване на сделки с финансови инструменти, деноминирани в чуждестранна валута. След въвеждането на Валутен борд в Република България, българският лев е фиксиран към еврото, поради което не съществува открит валутен риск, свързан с еврото като влияние върху показателите в отчетите оказват движенията в обменните курсове на лева спрямо валутите извън Еврозоната. Валутният риск е риск от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на банката. Политика на банката е основната част от активите и пасивите да са деноминирани в евро или левове. Допълнително банката не извършва съществени сделки и не държи открити позиции във валути различни от евро.

Дирекция "Финансови пазари и инвестиции" управлява активите и пасивите на банката в рамките на определените лимити за постигане на заложените цели и показатели за възвращаемост на инвестициите. Ежедневно се следи размера на откритата валутна позиция на банката по отделни валути и се предприемат необходимите действия за минимизиране на евентуалните загуби за банката от промяна на валутните курсове. Анализите показват, че банката е изложена на минимален валутен риск, тъй като поддържа ежедневно лимитирани открити позиции по отделните видове валута, различна от еврото, което е с фиксиран курс спрямо българския лев. Следващата таблица обобщава експозицията на банката към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на банката по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

31 декември 2024 г.	В щатски долари	В евро	В лева	В други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Финансови активи					
Парични средства и вземания от Централната Банка	2,437	27,948	442,857	369	473,611
Вземания от банки	23,564	82,582	59,629	1,712	167,487
Кредити и аванси на клиенти	669	282,651	792,527	-	1,075,847
Ценни книги оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	-	216,512	314	-	216,826
Ценни книги оценени по амортизирана стойност	-	12,293	97,923	-	110,216
Други финансови активи	867	722	573	-	2,162
Общо финансови активи	27,537	622,708	1,393,823	2,081	2,046,149
Финансови пасиви					
Задължения към банки	-	-	1,001	-	1,001
Задължения към клиенти	27,528	467,315	1,392,190	2,081	1,889,114
Други финансови пасиви	156	4,759	5 556	6	10,477
Общо финансови пасиви	27,684	472,074	1,398,747	2,087	1,900,592
Нетна балансова валутна позиция	(147)	150,634	(4,924)	(6)	145,557
Задбалансова валутна позиция	160	175,865	-	-	176,025
Открита валутна позиция	13	-	-	(6)	7
Условни задължения и ангажименти	-	32,925	115,075	-	148,000

31 декември 2023 г.	В щатски долари	В евро	В лева	В други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Финансови активи					
Парични средства и вземания от Централната Банка	2,149	90,879	210,703	248	303,979
Вземания от банки	30,746	5,053	1,099	2,297	39,195
Кредити и аванси на клиенти	2,539	283,944	738,262	-	1,024,745
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	-	68,236	240	-	68,476
Ценни книжа по амортизирана стойност	-	64,900	58,576	-	123,476
Други финансови активи	550	1,035	381	-	1,966
Общо финансови активи	35,984	514,047	1,009,261	2,545	1,561,837
Финансови пасиви					
Задължения към банки	-	-	3,004	-	3,004
Задължения към клиенти	35,521	414,973	980,376	2,435	1,433,305
Други финансови пасиви	443	1,230	6,167	4	7,844
Общо финансови пасиви	35,964	416,203	989,547	2,439	1,444,153
Нетна балансова валутна позиция	20	97,844	19,714	106	117,684
Задбалансова валутна позиция	-	58,810	(58,675)	(135)	-
Открита валутна позиция	20	-	-	(29)	(9)
Условни задължения и ангажменти	-	44,461	124,768	-	169,229

По отношение на паричните активи и пасиви в чуждестранна валута, които не са хеджирани, банката поддържа приемлива нетна експозиция като купува и продава чуждестранна валута на спот курсове, когато определи за подходящо.

Анализ на валутната чувствителност

Валутната чувствителност се определя от промяната във валутните курсове на валутите, в които банката поддържа открити позиции. Към отчетната дата това е основно щатския долар. Анализът на чувствителността на банката спрямо промените във валутните курсове е направен на база състоянието и структурата на валутните активи и пасиви и откритата валутна позиция към 31 декември. Ефектът от валутната чувствителност при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо щатския долар и спрямо другите валутни експозиции на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Влиянието на щатския долар и другите валути при 10 % увеличение на курсовете им спрямо българския лев е незначително върху печалбата на банката (след облагане).

Ръководството е на мнение, че посочения по-горе анализ на валутната чувствителност на база балансова структура на валутните активи и пасиви отразява и валутната чувствителност на банката през годината.

Ценови риск на ценните книжа

Ценовият риск е един от пазарните рискове, който е свързан с намаляване стойността на инвестицията в резултат на неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени. Основните

фактори, оказващи влияние върху цените са макроикономически, отразяващи цялостното състояние на емитента, политическата конюнктура, особеностите на дадения отрасъл, очакванията на местния и международния пазар и участниците на него базирани както на реална информация, така и на чисто субективни обстоятелства. Рязкото понижение на цената на ценните книжа, би било неблагоприятно в няколко отношения, както реализиране на финансови загуби, така и евентуално влошаване на ликвидността, загуба на пазарни позиции. Банката управлява този вид риск като включва в портфейла различни видове ценни книжа и само ценни книжа на първокласни емитенти, със средно и високо кредитно качество. При всяко решение за покупка на финансови инструменти, както и периодично след това, задължително се изследват формалните критерии за ликвидност на финансовите инструменти, съгласно вътрешните правила на банката.

3.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск е риска, при който банката не може да посрещне своите задължения, когато те са дължими като резултат от тегления от депозанти, парични изисквания от ангажименти по договори или други парични изходящи потоци. Подобни изходящи парични потоци биха намалили наличните парични средства на банката за предоставяне на кредити на клиенти, търговски дейности и инвестиране. При извънредни обстоятелства липсата на ликвидност може да рефлектира в намаления в отчета на финансовите позиции и продажба на активи или в потенциалната невъзможност от страна на банката да изпълни заемните си ангажименти. Рискът от невъзможността на банката да посрещне своите задължения е присъщ на всички банкови операции и може да бъде повлиян от различни специфични за институцията или по-обща пазарни събития включително, но без да се ограничават, до кредитни събития, системни шокове и природни бедствия.

Процесът по управление на ликвидността на банката, се осъществява под надзора на управление “Финансови пазари и инвестиции” и включва:

- ежедневно осигуряване на средства чрез контрол на бъдещите парични потоци, за да бъдат посрещнати нуждите от ресурс. Това включва привличане на средства при падежиране на наличните ресурси или при заемане от клиенти.
- контрол на ликвидните коефициенти от отчета за финансовото състояние срещу вътрешни или регулаторни изисквания; и
- управление на концентрацията и профила на падежиране на задълженията на банката.

Мониторингът и отчитането се осъществява под формата на измерване и прогнозиране на паричния поток към следващия ден, седмица или месец, тъй като това са ключови периоди за управление на ликвидността. Изходната точка за тези преценки е анализ на договорения падеж на финансовите пасиви и очакваната дата за събиране на финансови активи.

Банката разработва подходящи политики, които да осигуряват следното:

- поддържане на достатъчно ликвидни активи, които да покрият съответните пасиви;
- разумно съотношение на средносрочни активи, финансирани със средносрочни пасиви; и
- ежедневен контрол на ликвидността.

Управителният съвет на банката определя Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) като отговорен орган за управление на ликвидността, пазарен, лихвен и валутен риск.

КУАП е постоянно действащ колективен орган, който отговаря за управлението на активите и пасивите, както и за разработването и използването на системата за управление на ликвидността на Търговска Банка Д АД. В качеството си на орган за управление на ликвидността, е компетентен да подготвя планове за действие в случаи на непредвидено изтичане на парични средства, дължащо се на неочаквани събития или неблагоприятни обстоятелства, като отчита възможното въздействие на алтернативни сценарии по отношение на банката или на пазара като цяло, както и комбинация от тяхил. КУАП анализира всички отчети по ликвидността, стрес-тестовете и сценариите при ликвидна криза в съответствие с изискванията на банковото законодателство и Правилата за управление на ликвидността. Комитетът следи отчетите за валутните структури по активи и пасиви, отчетите за открити позиции и рисковата структура на портфейла от ценни книжа.

Изискванията за ликвидност във връзка с издадени гаранции са значително по-малки в сравнение със сумата на ангажиментите, тъй като банката обичайно не очаква трето лице да изтегли средствата по договора. Общата непогасена договорена сума на тези ангажименти не винаги представлява бъдещи потребности от парични средства, тъй като срокът на голяма част от тези ангажименти ще изтече или ще бъде прекратен без да бъдат финансирани.

Дирекция “Финансови пазари и инвестиции” контролира непокрытите средносрочни активи, нивото и типа на неусвоените кредитни ангажименти, използването на овърдрафти и влиянието на задбалансовите пасиви като гаранции и стенд-бай акредитиви.

Източниците на финансиране се наблюдават редовно с цел поддържане на разнообразие по валути, географско местонахождение, доставчици, продукт и срок.

В таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на съотношението за краткосрочна ликвидност:

	2024	2023
	%	%
Към 31 декември	536,83%	258,92%
Средна стойност за периода	304,65%	397,01%
Най-високо за периода	536,83%	727,42%
Най-ниско за периода	407,03%	221,90%

Таблицата по-долу представя матуритетната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност и задбалансовите ангажименти на банката към 31 декември по остатъчен матуритет:

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

31 декември 2024 г.	Балансова стойност	По-малко от 1 месец	От 1-3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 - 5 години	Над 5 години
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	473,611	473,611	-	-	-	-
Вземания от банки	167,487	167,487	-	-	-	-
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,075,847	17,254	42,321	212,672	464,119	339,481
Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	216,826	156,749	-	9,910	30,010	20,157
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	110,216	24,978	-	9,880	73,359	1,999
Други финансови активи	2,162	-	2,162	-	-	-
Общо активи	2,046,149	840,079	44,483	232,462	567,488	361,637
Задължения към банки	1,001	-	5	996	-	-
Задължения към клиенти	1,889,114	1,512,928	74,897	236,735	61,965	2,589
Други финансови пасиви	10,477	128	5,610	1,039	3,269	431
Общо пасиви	1,900,592	1,513,056	80,512	238,770	65,234	3,020
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	148,000	82,666	2,448	39,688	21,572	1,626
31 декември 2023 г.	Балансова стойност BGN '000	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	303,979	303,979	-	-	-	-
Вземания от банки	39,195	39,195	-	-	-	-
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,024,745	17,145	41,202	220,931	448,722	296,745
Ценни книжа на разположение за продажба	68,476	274	-	9,810	39,299	19,093
Ценни книжа държани до падеж	123,476	-	-	58,604	64,872	-
Други финансови активи	1,966	-	1,966	-	-	-
Общо активи	1,561,837	360,593	43,168	289,345	552,893	315,838
Задължения към банки	3,004	-	16	1,992	996	-
Задължения към клиенти	1,433,305	1,078,716	77,987	219,371	51,581	5,650
Други финансови пасиви	7,844	26	4,250	916	2,087	565
Общо пасиви	1,444,153	1,078,742	82,253	222,279	54,664	6,215
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	169,229	89,300	12,288	45,185	21,871	585

По-долу са представени финансовите активи и пасиви и задбалансовите ангажименти на банката, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на отчета за финансово състояние. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви за балансовите позиции,

а неусвоените ангажименти по кредити и условни ангажименти са представени по задбалансовата стойност на ангажимента.

31 декември 2024 г.	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Общо BGN '000
Парични средства и вземания от						
Централната банка	473,611	-	-	-	-	473,611
Вземания от банки	167,551	-	-	-	-	167,551
Предоставени кредити и аванси на клиенти	68,507	47,684	245,399	525,309	393,772	1,280,665
Ценни книжа, отчитани по СС през ДВД*	156,749	191	10,145	32,748	20,246	220,079
Ценни книжа държани, отчитани по АС**	25,036	236	10,956	76,407	2,031	114,666
Други финансови активи	-	2,162	-	-	-	2,162
Общо активи	891,448	50,273	266,500	634,464	416,049	1,806,593
Задължения към банки	-	15	1,011	-	-	1,026
Задължения към клиенти	1,524,952	75,030	236,467	56,741	-	1,893,190
Други финансови пасиви	303	5,610	1,039	3,269	431	10,652
Общо пасиви	1,525,255	80,655	238,517	60,010	571	1,904,868
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	82,666	2,448	39,688	21,572	1,626	148,000
31 декември 2023 г.	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Общо BGN '000
Парични средства и вземания от						
Централната банка	303,979	-	-	-	-	303,979
Вземания от банки	51,062	-	-	-	-	51,062
Предоставени кредити и аванси на клиенти	61,972	53,183	255,675	524,081	355,266	1,250,177
Ценни книжа, отчитани по СС през ДВД*	274	194	10,267	43,244	19,272	73,251
Ценни книжа, отчитани по АС**	58	36	59,154	66,910	-	126,158
Други финансови активи	-	1,966	-	-	-	1,966
Общо активи	417,345	55,379	325,096	634,235	374,538	1,806,593
Задължения към банки	-	36	2,098	1,055	-	3,189
Задължения към клиенти	1,095,130	78,530	215,588	47,061	-	1,436,309
Други финансови пасиви	120	8,080	900	2,046	571	11,717
Общо пасиви	1,095,250	86,646	218,586	50,162	571	1,451,215
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	89,300	12,288	45,185	21,871	585	169,229

*Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

**Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност

3.4. Доверени активи на отговорно пазене

Банката е регистрирана като инвестиционен посредник и извършва операции за клиенти в съответствие с изисквания на Наредба 38 на КФН. Банката има одобрена политика, във връзка с доверителните си операции за клиенти, която е изготвена на база изискванията на чл.28-31 на Наредба 38 на КФН.

Банката поддържа отчетност и условия относно държането на финансови инструменти и

парични средства по начин, който ѝ позволява във всеки момент незабавно да разграничи държаните за един клиент активи от активите на останалите клиенти и от собствените активи на банката. Банката като инвестиционен посредник полага дължимата грижа при:

- избора на депозитарна институция, в която да съхранява финансовите инструменти на своите клиенти, и при определяне на условията по договора с нея;
- извършване на периодичен преглед и оценка на депозитарната институция и на условията по сключения договор с нея във връзка със съхранението на финансовите инструменти на своите клиенти, най-малко веднъж годишно.

3.5. Управление на собствения капитал

От 2014 година е в сила пакет ДКИ IV (Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013), който включва изисквания за изчисляване и отчетност във връзка с капиталовите изисквания и финансовата информация. Обхватът, честотата и сроковете за предоставяне на тази информация пред регулаторния орган са въведени чрез Регламент (ЕС) № 680/2014 от 16 април 2014 г. В резултат на това регулаторните изисквания за капитал на Търговска Банка Д АД са базирани на разпоредбите на пакет ДКИ IV, Отчетни изисквания по Регламент (ЕС) №680/2014 – Собствен капитал и капиталови изисквания – COREP.

(1) Регулаторен капитал

Собственият капитал за регулаторни цели на банката се състои от следните елементи:

- Капитал от първи ред (цялата сума се класифицира като базов собствен капитал от първи ред), който се състои от емитиран капитал, премийни резерви и общи резерви намалени със следните отбиви – положителна репутация, нематериални активи и други регулаторни корекции свързани с елементи, които се включват в счетоводния капитал или активите на банката, но се третира по различен начин за регулиране на капиталовата адекватност.
- Капитал от втори ред: резервите от преоценка на недвижимите имоти, използвани за банкова дейност, намалени с регулаторни корекции свързани с елементи, които се включват в счетоводния капитал или активите на банката, но се третира по различен начин за регулиране на капиталовата адекватност.

Отношението на общата капиталова адекватност не може да бъде по-малко от 16.25% (минимален процент на обща капиталова адекватност – 8%, предпазен капиталов буфер - 2,5%, буфер за системен риск - 3%, антицикличен капиталов буфер, приложим за кредитни рискови експозиции в Република България - 2%, допълнително капиталово изискване от процес по надзорен преглед и оценка – 0,75%).

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

Капиталови показатели

Собствен капитал (капиталова база)	Базел III 31.12.2024 BGN '000	Базел III 31.12.2023 BGN '000
Базов собствен капитал от първи ред		
Изплатени капиталови инструменти	90,064	90,064
Резерви	117,229	85,130
Натрупан друг всеобхватен доход	5,733	(7,051)
Приемлива печалба или загуба	-	17,816
Намаления на базовия собствен капитал от първи ред:		
Нематериални активи	(4,708)	(4,567)
Други преходни корекции на Базов собствен капитал от първи ред	-	(318)
(-) Недостатъчно покритие за необслужваните експозиции	(1,051)	(1)
Общо	207,267	181,073
Капитал от втори ред		
Собствен капитал	209,353	181,073
Рисково претеглени активи	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Размер на балансова рисково претеглена експозиция	857,772	757,399
Размер на задбалансова рисково претеглена експозиция	53,256	49,187
Общо рисково претеглени активи за кредитен риск	911,028	806,586
Общ размер на рисковите експозиции за операционен риск	106,138	80,113
Общ размер на рисковите експозиции	1,017,166	886,699
Капиталови съотношения	31.12.2024	31.12.2023
Отношение на обща капиталова адекватност	20,38%	20,42%
Отношение на адекватност на капитала от първи ред	20,38%	20,42%

Политиката на Търговска Банка Д АД по управление и разпределение на капитала се определя от Управителния съвет на банката. Разпределението на капитала между различните операции и дейности има за задача да оптимизира доходността от алокирания капитал. Процесът се осъществява под ръководството на Комитета за управление на активите и пасивите, като се прави преглед на нивата на поетия от банката кредитен, пазарен и оперативен риск.

4. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ*Нетният доход от лихви, включва:*

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Приходи от лихви		
Предоставени кредити и аванси на клиенти	57,279	54,340
Ценни книжа по амортизирана стойност	3,990	1,770
Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност	1,276	795
Депозити в банки	18,731	9,391
	81,276	66,296

Разходи за лихви

Депозити от клиенти	(7,879)	(2,689)
Активи	-	(164)
Депозити от банки	(134)	(252)
Лихви по активи за ползване	(59)	(34)
	(8,072)	(3,139)
Нетен доход от лихви	73,204	63,157

5. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ*Нетният доход от такси и комисиони, включва:*

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Приходи от такси и комисиони		
Касови операции и парични преводи	4,963	4,876
Такси за комуникации	3,739	3,684
Такси и комисиони по кредити	745	329
Обслужване на клиентски сметки	3,391	3,369
Банкови гаранции и акредитиви	214	240
Други	134	108
	13,186	12,606
Разходи за такси и комисиони		
Такси по електронни дебитни карти	(2,207)	(1,769)
Обслужване на ностро сметки в други банки	(326)	(299)
Освобождаване от касови наличности	(33)	(29)
Операции с ценни книжа	(64)	(49)
Други	(31)	(44)
	(2,661)	(2,190)
Нетен доход от такси и комисиони	10,525	10,416

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ*Нетният доход от търговски операции, включва:*

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Нетна печалба от операции в чуждестранна валута	2,494	2,762
Нетна печалба/(загуба) от преоценка на валутни активи и пасиви	(41)	14
Нетен доход от търговски операции	2,453	2,776

7. НЕТНА ЗАГУБА/(ВЪЗСТАНОВЕНА) ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ*Нетна загуба/(възстановена) обезценка на финансови активи, включва:*

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Начислена обезценка на кредити и аванси	6,207	9,044
Възстановена обезценка на кредити и аванси	(7,942)	(7,665)
Нетна загуба/(възстановена) обезценка за очаквани кредитни загуби по предоставени кредити и аванси	(1,735)	1,379
Нетна загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби по ностро сметки и междубанкови депозити	173	206
Нетна (възстановена) обезценка за очаквани кредитни загуби по ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(3)	(64)
Нетна загуба/(възстановена) обезценка за очаквани кредитни загуби по други финансови активи	16	(1)
Нетна загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби по ценни книжа по амортизирана стойност	35	36
	(1,514)	1,556

Нетната загуба/(възстановена) обезценка за кредитни загуби по предоставени кредити и аванси на клиенти е както следва:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Загуби/(Възстановени) обезценки по кредити на индивидуален принцип, нетно	(2,910)	3,227
Загуби/(Възстановени) обезценки по кредити, свързани с общ кредитен риск, на портфейлен принцип	1,175	(1,848)
	(1,735)	1,379

8.ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА , НЕТНО

Другите доходи от дейността на банката включват:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Приходи от наеми на инвестиционни имоти	140	105
Приходи от продажба на нефинансови услуги	485	417
<i>Приходи от продажба на инвестиционни имоти</i>	624	2,378
<i>Балансова стойност на продадени инвестиционни имоти</i>	(349)	(1,897)
Печалба от продажба на инвестиционни имоти	275	481
<i>Приходи от продажба на други активи</i>	1,428	4,101
<i>Балансова стойност на продадени други активи</i>	(730)	(3,821)
Печалба от продажба на други активи	698	280
<i>Приходи от продажба на активи държани за продажба</i>	-	44
<i>Балансова стойност на продадени активи държани за продажба</i>	-	(22)
Печалба от продажба на активи държани за продажба	-	22
<i>Приходи от продажба на активи, предоставени на лизинг</i>	6,812	-
<i>Балансова стойност на активи, предоставени на лизинг</i>	(6,812)	-
Други оперативни приходи	1,483	7,017
	3,081	8,322

9.АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Административните разходи за дейността включват:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Разходи за персонал	22,497	18,071
Разходи за амортизации	4,000	3,748
Други административно-оперативни разходи	13,862	12,294
	40,359	34,113

Разходите за персонала включват:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Текущи възнаграждения	18,406	14,781
Вноски по социалното осигуряване	3,438	2,712
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (<i>Приложение № 27</i>)	141	105
Начислени суми за неизползвани отпуски	512	473
Общо	22,497	18,071

Другите административни разходи включват:

	2024	2023
	BGN '000	BGN '000
Комуникации и ИТ услуги	3,171	2,702
Други данъци и такси	2,787	2,184
Годишна вноска във Фонд за гарантиране на влоговете в банки	1,842	1,776
Охрана и инкасова дейност	1,206	1,043
Материали	861	882
Консултантски, одит и правни услуги	740	843
Поддръжка на офис, офис техника, автомобили	580	541
Реклама и представителни мероприятия	727	705
Застраховки	145	126
Командировки	92	71
Наем	250	213
Членство	204	59
Други разходи	277	236
Почистване на офиси	358	298
SMS известяване	331	235
Спонсорство и дарение	241	155
Оценителски услуги	50	105
Провизии по съдебно дело	-	120
Общо	13,862	12,294

Фондът за гарантиране на влоговете в банките определя дължимите премийни вноски за всяка банка, като отчита рисковия ѝ профил и сумата на гарантираните влогове в банката за предходната година, изчислена като средна стойност от размера на гарантираните влогове към края на всяко тримесечие. Премийните вноски могат да бъдат годишни, извънредни, годишни премийни вноски в намален размер.

Начислените суми през 2024 г. за предоставените услуги от регистрираните одитори за задължителен съвместен независим финансов одит са 183 хил. лева без ДДС (2023 г.: 174 хил.лв.).

През 2024 г. Банката е начислила суми за други услуги, предоставени от регистрираните одитори са 45 хил. лева без ДДС (2023 г.: 40 хил.лв.).

Договорите за независим финансов одит за 2024 г. и докладване съгласно изискванията на чл. 76, ал. 7, т. 1 и ал. 8 от Закона за кредитните институции и чл. 5 от Наредба 14 на БНБ от 4 февруари 2010 г. за съдържанието на одиторския доклад за надзорни цели, относно организацията на системите за вътрешен контрол на „Търговска Банка Д“ АД за годината, завършваща на 31 декември 2024 г. са сключени в края на 2024 г.

10. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Основните компоненти на разхода за данък за периодите, завършващи на 31 декември са:

	2024 BGN'000	2023 BGN'000
Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалба или загуба за годината)		
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	52,247	52,319
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10% (2023 г.: 10 %)	(5,224)	(5,232)
<i>Отсрочени данъци върху печалбата от:</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	177	346
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)	(5,047)	(4,886)

	2024 BGN'000	2023 BGN'000
<u>Равнение на разхода за данък върху печалбата определен спрямо счетоводния резултат</u>		
Счетоводна печалба за годината	50,418	49,001
Данъци върху печалбата – 10% (2023 г.: 10%)	(5,041)	(4,900)
<i>От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:</i>		
увеличения – 348 хил. лв. (2023 г.: 414 хил. лв.)	(35)	(41)
намаления – 294 хил.лв. (2023 г.: 560 хил.лв.)	29	55
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)	(5,047)	(4,886)

11. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другият всеобхватен доход включва:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
<i>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>		
Увеличение в преоценъчен резерв на земя и сгради (Приложение №28)	10,305	-
Последващи планове с дефинирани пенсионни доходи (Приложение № 27)	(17)	5
	10,288	5

Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:

Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажба:	2,482	3,649
Нетна промяна в обезценката за очаквани кредитни загуби на дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(3)	(64)
	2,479	3,585

Общ всеобхватен доход за годината	12,767	3,590
--	---------------	--------------

12. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ВЗЕМАНИЯ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА

Паричните средства и вземания от Централната банка включват:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Парични средства в каса (Приложение 29)	32,248	27,081
Вземания от Централната Банка (Приложение № 29), в т.ч.:	441,363	276,898
Разплащателна сметка	213,147	131,122
Минимален задължителен резерв в лева	228,216	145,776
	473,611	303,979

Българската народна банка може да начислява лихва в левове върху задължителните минимални резерви и свръхрезервите в размер, определен от Управителния съвет на БНБ. Лихвата върху свръхрезервите може да бъде отрицателна величина, освен ако свръхрезервите са наложени в резултат на надзорна мярка.

13. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

Брутната балансова стойност, корективът за кредитни загуби и амортизираната стойност на вземанията от банки, по видове, към 31 декември са както следва:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Срочни депозити	161,390	32,174
Разплащателни сметки и депозити на виждане	6,121	7,032
Местни банки	766	1,149
Чуждестранни банки	5,355	5,883
Очаквана кредитна загуба	(24)	(11)
	167,487	39,195

Към 31.12.2024 г. и към 31.12.2023 г. вземанията от банки са класифицирани във Фаза 1. Очакваните кредитни загуби са калкулирани на индивидуална основа (Приложение № 7).

Движението в коректива за очаквани кредитни загуби на вземанията от банки е както следва:

	2024	2023
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари	(11)	(21)
(Увеличение)/Намаление на обезценката за очаквани кредитни загуби, признато в печалбата или загубата за годината	504	(321)
(Увеличение)/Намаление на обезценката за очаквани кредитни загуби, признато в печалбата или загубата за годината	(517)	331
Салдо на 31 декември	(24)	(11)

14. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

Към 31 декември балансовата стойност на предоставените кредити и аванси на клиенти включва:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Кредити	1,083,881	1,040,439
Вземания по финансов лизинг	12,315	6,980
	1,096,196	1,047,419
Обезценка на кредити и вземания по финансов лизинг	(20,349)	(22,674)
	1,075,847	1 024,745

Таблицата по-долу представя брутната балансова стойност на предоставените кредити и вземания по финансов лизинг по вид клиент:

Анализ по видове клиенти	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Предприятия	819,760	813,903
Физически лица		
- потребителски	109,714	81,861
- жилищни ипотечни кредити	158,895	141,559
Общо физически лица	268,609	223,420
Земеделски производители	7,827	10,096
	1,096,196	1,047,419

Движението на коректива за кредитни загуби по предоставените кредити и аванси на клиенти и вземания по финансов лизинг е както следва:

	Фаза 1 (колективна обезценка) BGN '000	Фаза 2 (колективна обезценка) BGN '000	Фаза 3 (индивидуал- на обезценка) BGN '000	Общо за 2024 BGN '000	Общо за 2023 BGN '000
Салдо на 1 януари	(4,272)	(2,044)	(16,358)	(22,674)	(21,420)
Начислена обезценка	(3,550)	(2,098)	(559)	(6,207)	(9,044)
Възстановена обезценка	2,968	1,504	3,470	7,942	7,677
Отписани	132	(97)	555	590	113
Салдо на 31 декември	(4,722)	(2,735)	(12,892)	(20,349)	(22,674)

Към 31 декември салдото на коректива за кредитни загуби по предоставени кредити и аванси на клиенти и вземания по финансов лизинг, включва:

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Обезценка на индивидуална основа	12,892	16,358
Обезценка на портфейлна основа	7,457	6,316
	20,349	22,674

Лизинг

Нетната инвестиция във финансов лизинг представлява разликата между брутната инвестиция във финансов лизинг, намалена с нереализирания финансов приход и начислената обезценка и е както следва:

Нетна инвестиция във финансов лизинг

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Брутна инвестиция във финансов лизинг	14,160	10,905
Нереализиран финансов доход	(1,470)	(3,743)
Нетни минимални лизингови плащания	12,690	7,162
Обезценка	(375)	(182)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	12,315	6,980

Нетната инвестиция във финансов лизинг се разпределя, както следва:

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Нетна инвестиция във финансов лизинг		
С падеж до 1 година	-	-
С падеж от 1 до 5 години	5,782	-
С падеж над 5 години	6,533	6,980
	12,315	6,980

Концентрацията на банката в петнадесетте най-големи групи експозиции към клиенти е както следва:

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Обща брутна балансова стойност на петнадесетте най-големи експозиции към клиенти *	394,629	257,572
Процент от сумата на брутните кредити и задбалансовите ангажименти	31,72%	21,17%

* С включени свързани клиенти, балансов и задбалансов ангажимент

15. ЦЕННИ КНИЖА ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Ценните книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към 31 декември 2024

г., са както следва:

	номинална стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000
Държавни облигации – Република България					
Дългосрочни облигации, деноминирани в евро	52,690	50,167	0.375% - 3.00%	0.21% - 0.48%	март 2027 - септември 2030
	52,690	50,167			
Държавни облигации – Република Франция					
Краткосрочни облигации, деноминирани в евро	48,896	48,896	0.00%	2,94%	януари 2025
	48,896	48,896			
Държавни облигации – Европейски съюз					
Краткосрочни облигации, деноминирани в евро	107,571	107,506	0.00%	2,95%	януари 2025
	107,571	107,506			
Корпоративни акции					
Акции деноминирани в лева	20	314	-	-	-
Акции деноминирани в евро	-	34	-	-	-
	20	348			
Корпоративни облигации					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	9,779	9,909	3,50%	3.07%	юни 2025
	9,779	9,909			
Общо	218,956	216,826			

	номинална стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2023 BGN '000	31.12.2023 BGN '000	31.12.2023 BGN '000	31.12.2023 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Държавни облигации – Република България					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	3,912	3,929	2.95%	0.79%	септември 2024
Дългосрочни облигации, деноминирани в евро	52,690	48,707	0.375% - 3.00%	0.21% - 0.48%	март 2027 - септември 2030
	56,602	52,636			
Корпоративни облигации					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	9,779	9,685	-	3,07%	Юни 2025
Корпоративни акции					
Акции деноминирани в лева	20	240	-	-	-
Акции деноминирани в евро	-	34	-	-	-
	20	274			
Държавни облигации – Румъния					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	5,868	5,881	-	-	Октомври 2024
Общо	72,269	68,476			

Движението в справедливата стойност на ценните книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е както следва:

	31.12.2024	31.12.2023
Салдо на 1 януари	68,476	84,161
Увеличение (покупки)	429,475	-
Намаление (продажби и/или падежиране)	(284,463)	(18,795)
Нетно увеличение от преоценки на ценни книжа на разположение за продажба до справедлива стойност	2,757	4,055
Изменение в начислените лихви	581	(945)
Салдо на 31 декември	216,826	68,476

Към 31.12.2024 г. и към 31.12.2023 г. дълговите ценните книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход са класифицирани във Фаза 1. Очакваните кредитни загуби са определени на индивидуална основа (*Приложение № 7*)

Движението на коректива за кредитни загуби на дълговите ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е както следва:

	2024 BGN'000	2023 BGN'000
Салдо на 1 януари	(84)	(148)
Увеличение на обезценката за кредитни загуби по дългови ценни книжа, призната в друг всеобхватен доход	(8)	(61)
Намаление на обезценката за кредитни загуби при дългови ценни книжа, призната в друг всеобхватен доход	11	125
Салдо на 31 декември	(81)	(84)

Към 31.12.2024 г. банката има блокирани ценни книжа, предоставени като обезпечение на бюджетни сметки с балансова стойност в размер на 50,167 хил.лв. (31.12.2023 г.: 52,636 хил.лв.).

16. ЦЕННИ КНИЖА ПО АМОРТИЗИРАНА СТОЙНОСТ

Балансовата стойност на дълговите ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г., включва:

	номинална стойност	брутна балансова стойност	очаквана кредитна загуба	Амортизиру- ема стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000	31.12.2024 BGN '000
<i>Държавни облигации</i>								
Държавни облигации – Република България - в лева	99,000	98,017	84	97,933	98,172	0.00% - 3.25 %	0.15% - 4.18 %	януари 2025 - май 2030
Държавни облигации – Република България - в евро	11,735	12,293	10	12,283	12,007	2.625 % - 4.125 %	1.03 % - 3.49%	март 2027 - септември 2029
	110,735	110,310	94	110,216	110,179			

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	номинална стойност	брутна балансова стойност	очаквана кредитна загуба	амортизиру- ема стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
<i>Държавни облигации</i>								
Държавни облигации – Република България - в лева	60,000	58,635	(46)	58,589	58,085	0.01% - 2.25%	0.15%-4.18%	януари 2025- юли 2026
Държавни облигации – Република България - в евро	15,762	16,386	(13)	16,374	15,635	2.625 % - 2.95 %	0.75 % -1,33%	септември 2024-март 2027
Държавни облигации – Република Турция – в евро	48,896	48,513	-	48,513	48,538	-	3,22%-3,71%	януари 2024- май 2024
	124,658	123,534	(59)	123,476	122,258			

Движението в брутната балансова стойност на ценните книжа, отчитани по амортизирана стойност е както следва:

	31.12.2024	31.12.2023
Салдо на 1 януари	123 476	76 722
Придобити през годината	664,330	50,459
Падежирали през годината	(679,121)	(4,182)
Изменение в обезценката за кредитни загуби	(35)	(36)
Изменение в начислените лихви	1,566	513
Салдо на 31 декември	110,216	123,476

Движението на коректива за кредитни загуби на дълговите ценни книжа по амортизирана стойност е както следва:

	31.12.2024 BGN'000	31.12.2023 BGN'000
Салдо на 1 януари	(59)	(23)
Увеличение на обезценката за кредитни загуби по дългови ценни книжа	(45)	(61)
Възстановяванена обезценката за кредитни загуби по дългови ценни книжа	10	25
Салдо на 31 декември	(94)	(59)

Към 31.12.2024 г. инвестициите отчитани по амортизирана стойност на обща стойност 110, 216 хил.лв. (31.12.2023 г.: 74,963 хил.лв.) са блокирани за обезпечаване на бюджетни средства.

17.ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Балансовата стойност на *инвестициите в дъщерни дружества* към 31 декември включва инвестиции в следните дружества:

<i>Дъщерно дружество</i>	<i>Държава</i>	31.12.2024	Участие	31.12.2023	Участие
		BGN '000	%	BGN '000	%
Д Лизинг ЕАД	България	2,200	100%	2,200	100%
Д Застрахователен брокер ЕООД	България	24	100%	24	100%
Д Имоти ЕООД	България	19,400	100%	19,400	100%
Д Инвест Парк ЕООД	България	17,554	100%	17,554	
		39,178		39,178	

Предметът на дейност на дъщерните дружества и датата на придобиване е както следва:

- Д Лизинг ЕАД - предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване. Дата на създаване 29.07.2014 г.;
- Д Застрахователен брокер ЕООД - спомагателна дейност във финансовите услуги и застраховането. Дата на придобиване 09.07.2013 г.;
- Д Имоти ЕООД - сделки с недвижимо имущество. Дата на придобиване 14.10.2013 г.
- Д Инвест Парк ЕООД - изграждане на индустриална зона, създаване и регистриране на индустриален парк по смисъла на Закона за индустриалните паркове, експлоатиране, управление и развитие на индустриалния парк. Дата на учредяване 15.11.2021 г.

Движението на инвестициите в дъщерни дружества е представено по-долу:

	2024	2023
	BGN '000	BGN '000
Цена на придобиване		
Салдо на 1 януари	39,178	28 723
Увеличен капитал на Д Лизинг ЕАД	-	10,455
Салдо на 31 декември	39,178	39,178
Начислена обезценка към 31 декември	-	-
Балансова стойност на 31 декември	39,178	39,178

Към 31 декември 2024 г. Банката е извършила преглед за наличие на индикатори за обезценка на инвестициите в дъщерни дружества, като не е начислена обезценка.

18.ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност		
Салдо към 1 януари	1,353	6,934
Придобити	3,047	-
Отписани	(410)	(5,581)
Салдо към 31 декември	3,990	1,353
Амортизация и загуби от обезценка		
Салдо към 1 януари	213	1,366
Амортизация за периода	55	102
Отписани	(51)	(1,196)
Обезценка	(11)	(59)
Салдо към 31 декември	206	213
Балансова стойност към 1 януари	1,140	5,568
Балансова стойност към 31 декември	3,784	1,140

Към 31.12.2024 г. справедливата стойност на инвестиционните имоти е 4,669 хил.лв. (2023 г.: 5,775 хил.лв.) (Приложение № 2.25.2.2).

19.ИМОТИ, ОБОРУДВАНЕ И АКТИВИ С ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ

	Земя и сгради	Информационно оборудване	Стопански инвентар	Други	В процес на придобиване	Активи с Право на ползване	Общо
	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност							
Салдо на 1 януари	42,901	5,933	3,367	3,919	1,006	7,138	64,264
Придобити	83	689	33	528	2,836	2,937	7,106
Отписани	-	(134)	(84)	(411)	(862)	(940)	(2,431)
Преоценка при промяна на счетоводната политика	11,450	-	-	-	-	-	11,450
Отписани при промяна на счетоводната политика	(4,903)	-	-	-	-	-	(4,903)
Салдо на 31 декември	49,531	6,488	3,316	4,036	2,980	9,135	75,486
Амортизация и загуби от обезценка							
Салдо на 1 януари	4,903	4,768	3,058	3,361	-	3,366	19,456
Начислена амортизация за годината	694	471	92	200	-	1,619	3,076
Отписани	-	(131)	(83)	(334)	-	(940)	(1,488)
Отписан при промяна на счетоводната политика	(4,903)	-	-	-	-	-	(4,903)
Салдо на 31 декември	694	5,108	3,067	3,227	-	4,045	16,141
Балансова стойност							
Балансова стойност на 31 декември	48,837	1,380	249	809	2,980	5,090	59,345
Балансова стойност на 1 януари	37,998	1,165	309	558	1,006	3,772	44,808

	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност							
Салдо на 1 януари	42,788	5,653	3,368	3,668	396	7,207	63,08
Придобити	113	532	19	370	613	369	2,881
Отписани	-	(252)	(20)	(119)	(3)	(438)	(832)
Салдо на 31 декември	42,901	5,933	3,367	3,919	1,006	7,138	64,264
Амортизация и загуби от обезценка							
Салдо на 1 януари	4,261	4,622	2,97	3,346	-	2,332	17,531
Начислена амортизация за годината	642	398	108	93	-	1,472	2,713
Отписани	-	(252)	(20)	(78)	-	(438)	(788)
Салдо на 31 декември	4,903	4,768	3,058	3,361	-	3,366	19,456
Балансова стойност							
Балансова стойност на 31 декември	37,998	1,165	309	558	1,006	3,772	44,808
Балансова стойност на 1 януари	38,527	1,031	398	322	396	4,875	45,549

Към 31.12.2024 г. дълготрайните материални активи на банката включват: земи на стойност 11,186 хил.лв. (31.12.2023 г.: 2,464 хил.лв.) и сгради с балансова стойност 37,651 хил.лв. (31.12.2023 г.: 35,534 хил.лв.).

Към 31.12.2024 г. в състава на дълготрайните материални активи са включени активи с отчетна стойност в размер на 9,631 хил.лв. (31.12.2023 г.: 9,850 хил.лв.), които са напълно амортизирани, но продължават да се използват в дейността на банката.

Към 31.12.2024 г. активите с право на ползване са свързани с лизингови договори за ползване на офисни помещения.

Към 1.1.2024 г. е извършена оценка на справедливата стойност на имотите, собственост на Банката, като са ползвани пазарни оценки, изготвени от независим външен оценител.

В йерархията на справедливите стойности, земите и сградите са класифицирани в ниво 3 с използване на оценителски техники за определяне на справедливите стойности.

Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Пазарен подход – метод на сравнителните продажби	Ограничения в наличието на действителни данни за сделки или борсови цени на подобни активи на активен пазар Корекция за липса на информация за сключени сделки от 10% Корекции на аналози, като коефициенти за: - Технически параметри - Текущо състояние	Справедливата стойност ще се промени, ако се използват по-голям или по-малък брой аналози Справедливата стойност ще се промени, ако: - се прилагат по-малко или повече коефициенти за корекция; - коефициентите за корекция на техническите параметри и текущо състояние са по-високи или по-ниски Оценката на справедливата стойност ще бъде по-достоверна, когато предимно се прави сравнение със сравними цени на сделки, отколкото с цени на оферти
Приходен подход – метод на капитализиране на дохода	Определяне на потенциалния брутен годишен приход, който е най-вероятно да се получава от имот при отдаването му под наем или аренда на пазарни цени Определяне на приспаданията от очаквания приход, свързани с: - риск от отпадане на наем поради незаетост или несъбрани вноски - фиксирани разходи – данък сгради, такса смет, застраховки и други - оперативни разходи – управление и поддръжка на имота - определяне на чистия паричен поток - определяне на периода, през който имотът ще носи приходи - определяне нормата на капитализация от очаквания доход и анюитетния фактор за нетна настояща стойност на бъдещите приходи	Справедливата стойност ще се промени, ако: - се промени очаквания потенциален брутен годишен приход, като при него не се вземат предвид бъдещи евентуални промени в стойността на наемите - при по-висок или по-нисък процент на незаетост или отпадане на наем, или несъбрани вноски - при промени в стойността на фиксираните и оперативните разходи - при промяна на периода, в който се очаква имотът да носи приходи - при използване на по-ниска или по-висока норма на капитализация на очаквания доход и анюитетния фактор

20. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Софтуер	
	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност		
Салдо на 1 януари	8,619	7,785
Придобити	2,658	946
Отписани	(1,648)	(112)
Салдо на 31 декември	9,629	8,619
Амортизация и загуби от обезценка		
Салдо на 1 януари	4,052	3,230
Начислена амортизация за годината	869	935
Отписани	-	(113)
Салдо на 31 декември	4,921	4,052
Балансова стойност на 1 януари	4,567	4,555
Балансова стойност на 31 декември	4,708	4,567

21. ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Текущите данъчни вземания включват:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Корпоративен данък	196	-
Общо	196	-

22. ДРУГИ АКТИВИ

Другите активи включват:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Активи придобити от обезпечения	8,251	7,666
Начислена обезценка	(731)	(744)
	7,520	6,922
Гаранционни депозити при доставчици	972	635
Предплатени разходи	1,626	1,099
Други активи	1,353	1,810
Общо	11,471	10,466

<i>От които:</i>	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
финансови активи	2,162	1,966
нефинансови активи	9,309	8,500
	11,471	10,466

23.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ

Задълженията към банки представляват привлечени средства, свързани с кредитни линии с балансова стойност към 31 декември 2024 г.: 1,001 хил.лв. (31.12.2023 г.: 3,004 хил.лв.). Вземанията по кредити, които са отпуснати на клиенти на банката по програма на Българска Банка за Развитие АД (ББР), са заложиени в полза на ББР.

Договорените условия по задълженията към банки са както следва:

	Размер	Валута	Падеж	31.12.2024	31.12.2023
				BGN '000	BGN '000
Българска банка за развитие АД	15,000	BGN '000	31.05.2025	1,001	3,004
Общо				1,001	3,004

Промени в пасивите, произтичащи от финансова дейност

В следващата таблица е представено равнението между началните и крайните салда в отчета за финансовото състояние на пасивите, произтичащи от финансова дейност за годината, приключваща на 31 декември 2024 г.:

	01.01.2024	Изплатени главници и лихви	Погасява не на банкови заеми	Начислени по метода на ефективен лихвен процент	Други непарични промения	31.12.2024
Задължения към банки	3,004	(146)	(1,992)	135	-	1,001
Задължения по лизинг	3,829	(1,692)	-	59	2,928	5,124
Общо пасиви от финансова дейност	6,833	(1,838)	(1,992)	194	2,928	6,125

	01.01.2023	Изплатени главници и лихви	Погасяване на банкови заеми	Начислени по метода на ефективен лихвен процент	Други непарични промени	31.12.2023
Задължения към банки	4,997	(219)	(1,992)	218	-	3,004
Задължения по лизинг	4,900	(1,476)	-	34	371	3,829
Общо пасиви от финансова дейност	9,897	(1,695)	(1,992)	252	371	6,833

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КЛИЕНТИ

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Физически лица		
- срочни	424,604	363,661
- спестовни	104,092	105,820
- безсрочни	202,117	169,286
	730,813	638,767
Частни предприятия и ДФИ		
- срочни	23,392	56,269
- безсрочни	1,134,909	738,269
	1,158,301	794,538
	1,889,114	1,433,305

Към 31 декември 2024 г. от общата сума на задълженията към клиенти 2% (31.12.2023 г.: 2%) представляват средства на акционера-едноличен собственик и на свързани с него лица.

В депозитите от клиенти са включени блокирани от банката средства на клиенти: за обезпечение на кредити и на издадени банкови гаранции в размер на 19,328 хил.лв. (31.12.2023 г.: 26,961 хил.лв.), както и сметки при по-специални условия: набирателни сметки в размер на 675 хил. лв. (31.12.2023 г.: 720 хил. лв.).

25. ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Към 31.12.2024 г. Банката няма текущи данъчни задължения (31.12.2023 г.: 1,417 хил.лв.)

До датата на издаване на настоящия отчет са извършени ревизии и проверки както следва:

- ревизия по ДДС – до 31.12.2023 г.; проверка – за периода 01.01.2022 г. – 31.08.2023 г.
- корпоративен данък до 31.12.2022 г.
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2009 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.01.2015 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на данъчно задълженото лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

26. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

	временна разлика	данък	временна разлика	данък
	31.12.2024	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(10,560)	(1,056)	(9,585)	(959)
Активи с право на ползване (обратно проявление)	-	-	(17)	(1)
Отсрочен данъчен пасив - преоценка на ДМА	(11,449)	(1,145)	-	-
Общо пасиви по отсрочени данъци	(22,009)	(2,201)	(9,602)	(960)
Начисления за неизползван отпуск на персонала и бонуси	716	71	692	69
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	757	75	648	65
Други активи (придобити обезпечения)	575	57	587	59
Провизии по съдебни дела	34	3	182	19
Активи с право на ползване	2	1	-	-
Общо активи по отсрочени данъци	2,084	207	2,109	212
Нетни пасиви по отсрочени данъци върху печалбата	(19,925)	(1,994)	(7,493)	(748)

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на банката да генерира достатъчна данъчна печалба.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2024 година е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>01.01.2024</i>	<i>Признати в преоценъчен резерв</i>	<i>Признати в текущата печалба и загуба</i>	<i>31.12.2024</i>
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(960)	-	(96)	(1,056)
Отсрочен данъчен пасив	-	(1,145)	-	(1,145)
- преценка на земя и сгради	-	(1,145)	-	(1,145)
Начисления за платен отпуск на персонала и бонуси	69	-	2	71
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	65	-	10	75
Други активи (придобити обезпечения)	59	-	(1)	58
Провизии по съдебни дела	19	-	(16)	3
Общо	(748)	(1,145)	(101)	(1,994)

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2023 година е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>01.01.2023</i>	<i>Признати в текущата печалба и загуба и друг всеобхватен доход</i>	<i>31.12.2023</i>
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(892)	(68)	(960)
Начисления за платен отпуск на персонала и бонуси	57	12	69
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	59	6	65
Други активи (придобити обезпечения)	65	(6)	59
Провизии по съдебни дела	20	(1)	19
Активи право на ползване	1	(1)	-
Общо	(690)	(58)	(748)

27.ДРУГИ ПАСИВИ*Другите пасиви включват:*

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Пасив по лизинг	5,124	3,829
Гаранции по договори за цесии и акредитиви	490	506
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	759	649
Текущи задължения към персонала и социалното осигуряване	765	687
Преводи за изпълнение	947	1,473
Предплатени такси за управление на кредити	29	76
Други задължения	4,049	2,077
	12,163	9,297

от които

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
финансови пасиви	10,477	7,844
нефинансови пасиви	1,686	1,453
	12,163	9,297

Промяната на задълженията по договорите за лизинг през 2024 г. е представена в следващата таблица:

	2024	2023
	BGN '000	BGN '000
Към 1 януари	3,829	4,900
Придобити	4,289	670
Начислена лихва за периода	59	34
Плащания	(1,692)	(1,476)
Прекратени	(1,361)	(299)
към 31 декември	5,124	3,829

Текущите задължения към персонала включват начисления по неползвани отпуски и свързаните с тях социалните осигуровки.

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на банката за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на

две brutни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест brutни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи. (Приложение № 2.20).

За определяне на тези задължения банката е направила актюерска оценка към 31.12.2024 г., като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	2024	2023
	BGN '000	BGN '000
Сегашна стойност на задължението на 1 януари	649	590
Разход за лихви	23	16
Разход за текущ трудов стаж	103	88
Плащания през годината	(32)	(40)
Ефекти от последващи оценки за годината	16	(5)
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	759	649

Начислените суми в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2024	2023
	BGN '000	BGN '000
Разход за текущ стаж	103	88
Разход за лихви	23	16
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата	126	104
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:		
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	(26)	13
<i>Актюерски загуби от промени в демографските предположения</i>	(10)	(33)
<i>Актюерски печалби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	51	15
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 10)	15	(5)
Общо	141	99

При определяне на стойността към 31.12.2024 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението в България за периода 2021 г. - 2023 г. (31.12.2023 г.: 2020 г. - 2022 г.);
- темп на текучество – приложена е вероятност за предсрочно напускане преди пенсиониране в размер на 8,00% годишно (2023 г.: 7,50 %).

- дисконтов фактор - използвана е норма на база ефективен годишен лихвен процент 0,50% (31.12.2023 г.: 0.50 %). Той се основава на доходността на емисиите на дългосрочните ДЦК (с 10 годишен матуритет). Като се има предвид, че средният срок до пенсиониране е по-дълъг от 11 години, дисконтовата норма е определена чрез екстраполация;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на банката и е в размер на 3,0 % годишен ръст за 2024 г. за първите три години и 2,5 % за целия останал период (2023 г.: 3 %).

28.КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Основен акционерен капитал

Към 31.12.2024 г. регистрираният акционерен капитал на Търговска банка Д АД възлиза на 90,064 хил.лв. (31.12.2023 г.: 90,064 хил.лв.), разпределени в 90,064 обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност хиляда лева за акция.

Структурата на основния акционерен капитал е както следва:

Акционер	Притежавани акции към 31.12.2024	Процент	Притежавани акции към 31.12.2023	Процент
Фуат Гювен	50 000	55,52%	50 000	55,52%
Фортера АД	40 064	44,48%	40 064	44,48%
Общо	90 064	100%	90 064	100%

През 2024 година и 2023 година няма изменение в основния капитал на банката.

Резерви

Резервите на банката са обобщено представени в таблицата по-долу:

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Законови резерви (Фонд резервен)	117,229	85,130
Резерв на финансови активи по справедлива стойност през ДВД	(4,572)	(7,051)
Преоценъчен резерв на земя и сгради	10,305	-
Общо	122,962	78,079

Законови резерви (Фонд Резервен)

Законът за кредитните институции не предвижда специални правила относно формирането на *Законови резерви (Фонд Резервен)*. Банката формира този вид резерв по общия ред на Търговския закон, а именно: да заделя най-малко една десета от печалбата след данъци, средствата платени над номинална стойност при емитиране на капитал, сумата на допълнителните плащания направени срещу предоставени им предимства за придобитите акции, други източници предвидени в устава или по решение на общото събрание, докато средствата на фонда не достигнат до 1/10 от определения по устав капитал. Също така съгласно Закона за кредитните институции банките не могат да изплащат

дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав минимален размер на резервите им, или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност.

Банката може да използва средствата от *Законовите резерви (Фонд Резервен)* за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденди без разрешение на БНБ.

Към 31.12.2024 г. *Законовите резерви (Фонд Резервен)* на банката са в размер на 117,229 хил.лв. (31.12.2023 г.: 85,130 хил. лв.) като минимално изискваната сума по Търговския закон е достигната.

Движението на *Законовите резерви (Фонд резервен)* е както следва:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Салдо на 1 януари	85,130	70,440
Разпределение на печалбата	44,099	21,690
Разпределен дивидент	(12,000)	(7,000)
Салдо на 31 декември	117,229	85,130

Резервът от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е формиран от ефектите при последваща оценка на ценните книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. При отписване на дълговите ценни книжа, формираният резерв се рециклира през отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (през печалбата или загубата за периода). При отписване на капиталовите ценни книжа, формираният резерв не се рециклира през отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (през печалбата или загубата за периода).

Към 31.12.2024 г. резервът от финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е в размер (4,572) хил. лв. (31.12.2023 г.: (7,051) хил.лв.).

Движението на *резерва по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* е както следва:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Салдо на 1 януари	(7,051)	(10,636)
Печалби от преоценката до справедлива стойност възникнали през годината	2,482	3,649
Нетна промяна в обезценката за очаквани кредитни загуби на финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(3)	(64)
Салдо на 31 декември	(4,572)	(7,051)

Преоценъчен резерв на земя и сгради

От 01.01.2024 г. след първоначално признаване Банката прилага пеоценъчен модел по справедлива стойност на земя и сгради. В резултат на преоценката, направена към 31.12.2024 г., стойността на земите и сградите е увеличена и се формира Преоценъчен резерв.

Движението на преоценъчния резерв на земи и сгради е както следва:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Салдо на 1 януари	-	-
Преоценка на земи и сгради	11,450	-
Начислен данък	(1,145)	-
Салдо на 31 декември	10,305	-

Към 31 декември 2024 г. *неразпределената печалба* е в размер на 45,371 хил.лв. (31.12.2023 г.: 44,116 хил.лв.).

Движението на неразпределената печалба е както следва:

	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Салдо на 1 януари	44,116	21,686
Нетна печалба за годината	45,371	44,116
Разпределение на печалбата за резерви	(44,099)	(21,691)
Актьорски печалби/(загуби) от последващи оценки	(17)	5
Салдо на 31 декември	45,371	44,116

29.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За целите на отчета за паричните потоци, паричните средства и паричните еквиваленти включват следните салда с оригинален срок до 3 месеца:

	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Парични средства в каса (<i>Приложение № 12</i>)	32,248	27,081
Разплащателни сметки при Централната банка (<i>Приложение № 12</i>)	213,147	131,122
Минимален задължителен резерв (<i>Приложение № 12</i>)	228,216	145,776
Вземания от банки с оригинален матуритет до 90 дни (<i>Приложение № 13</i>)	167,487	39,195
Парични средства и парични еквиваленти посочени в отчета за паричните потоци	641,098	343,174

30. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ*Финансови гаранции и акредитиви*

Банката предоставя финансови гаранции и акредитиви, с цел гарантиране за изпълнението на ангажименти на свои клиенти пред трети страни. Тези споразумения имат фиксирани лимити и обикновено имат период на валидност до една година.

Сумите по сключени споразумения за поети ангажименти и условни задължения са представени в таблицата по-долу:

	31.12.2024	31.12.2023
	BGN '000	BGN '000
Условни задължения		
Банкови гаранции и акредитиви		
- в лева	19,630	18,026
- в чуждестранна валута	1,330	1,371
	20,960	19,397
Неотменяеми ангажименти		
Неусвоен размер на разрешени кредити		
- в лева	95,445	106,742
- в чуждестранна валута	31,595	43,090
	127,040	149,832
	148,000	169,229

Към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г. сумата на очакваните кредитни загуби, свързана с предоставените гаранции, акредитиви и неотменяеми ангажименти е несъществена по размер и не е отчетена в настоящия финансов отчет.

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите за ангажимент и провизиите за евентуални загуби се отразяват в отчета за финансовото състояние до момента на изтичане срока на поетия ангажимент или неговото изпълняване. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към датата на самостоятелните финансови отчети, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на банкови гаранции и акредитиви е 100% и представлява основно блокирани депозити в банката, ипотekiрана недвижима собственост, банкови гаранции от други банки и записи на заповед.

При възникване условия за активиране на издадена гаранция банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Съдебни производства

Към 31 декември 2024 г., респ. към 31 декември 2023 г., няма предявени съществени съдебни искове срещу Търговска банка Д АД, които биха могли да имат значителни последици за банката и/или за финансовото ѝ състояние.

31.СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Дружества, които са свързани с Търговска Банка Д АД и вида на тяхната свързаност са както следва:

Свързани лица

г-н Фуат Гювен
Фортера АД
Д Застрахователен Брокер ЕООД
Д Лизинг ЕАД
Д Имоти ЕООД
Д Инвест Парк ЕООД
Емелда Текстил Санай Дъш Тиджарет
Лимитед Ширкетирест АД
Елкабел АД
Аидагур АД
Магазин Шипка Фуат Гювен-Турция
Магазин Шипка Фуат Гювен ООД
Емелда ЕООД
Тракия -97 ЕООД
Стил-93 ООД
Елефорс ООД
Гама Инвест АД
Кърджали – Табак АД
Свиленград – Газ АД
Шипка – Ойл ЕООД
Братя Василеви ООД
Шипка – Фуат – Гювен - Варна ООД
Иванчов стан
Иванчов хан
Адвокатско дружество Борисов и Борисов

Вид на свързаност

Основен акционер
Акционер със значително влияние
Дъщерно дружество
Дъщерно дружество
Дъщерно дружество
Дъщерно дружество
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Предприятие под общ контрол чрез основен акционер
Ключов управленски персонал

Физическите лица, част от ключовия управленски персонал, са оповестени в *Приложение 1.2.*

Вид сметка	Вид на свързаност	31.12.2024 BGN '000	31.12.2023 BGN '000
Депозити, разплащателни и набиращи сметки	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	26,650	14,494
Депозити и разплащателни сметки	Акционер	6,242	14,403
Депозити и разплащателни сметки	Дъщерни дружества	1,326	1,517

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ САМОСТОЯТЕЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

Депозити и разплащателни сметки	Ключов управленски персонал	1,885	1,705
		<u>36,103</u>	<u>32,119</u>
Предоставени кредити	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	17,209	2,719
Предоставени кредити	Дъщерни дружества	17,955	23,785
Предоставени кредити	Ключов управленски персонал	2,664	2,770
Предоставени кредити	Акционер	1	-
		<u>37,829</u>	<u>29,274</u>
Издадени гаранции и акредитиви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	490	520
		<u>490</u>	<u>520</u>

(б) Сделки със свързани лица

Вид приход/разход	Вид на свързаност	2024	2023
		BGN '000	BGN '000
Приходи от лихви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	511	163
Приходи от лихви	Дъщерни дружества	1,244	1,133
Приходи от лихви	Ключов управленски персонал	58	61
		<u>1,813</u>	<u>1,357</u>
Приходи от комисиони	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	58	43
Приходи от комисиони	Дъщерни дружества	3	7
Приходи от комисиони	Ключов управленски персонал	1	1
Приходи от комисиони	Акционер	-	1
		<u>62</u>	<u>52</u>
Други доходи от дейността	Дъщерни дружества	-	18
Разходи за лихви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	7	11
Разходи за лихви	Акционер	5	8
Разходи за лихви	Ключов управленски персонал	4	1
Разходи за лихви	Дъщерни дружества	1	-
		<u>17</u>	<u>20</u>
Приходи от дивиденди	Дъщерни дружества	268	539

(в) Възнаграждения на ключов управленски персонал

	2024	2023
	BGN '000	BGN '000
Краткосрочни доходи на ключов управленски персонал	4,296	3,004

Съставът на ключовия персонал е оповестен в Приложение № 1.2.

32.ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Информация за оповестяване, съгласно изискванията на чл.70 ал.6 от ЗКИ.

Предоставените данни за Банката и дъщерните ѝ дружества са към 31 декември 2024 г. и не включват консолидационни елиминации:

	Търговска банка Д АД	Д Лизинг ЕАД	Д Имоти ЕООД	Д Застрахователен Брокер ЕАД	Д Парк ЕООД
Наименование		дъщерно дружество	дъщерно дружество	дъщерно дружество	дъщерно дружество
Описание на дейността	Банкова дейност	Лизингова дейност	Операции с недвижими имоти	Застрахователно посредничество	Операции с недвижими имоти
Седалище	София	София	София	София	София
Оперативен доход	87,696	1,162	6,019	567	152
Брой служители	414	5	2	3	-
Печалба/(загуба) преди данъци	50,418	488	209	390	(2,050)
Начислен данък	(5,047)	-	-	-	(9)
Доходност на активите	2,10%	1,73%	0,79%	96,99%	-13.05%
Получени държавни субсидии	няма	няма	няма	няма	няма

33.СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

На 21 март 2025 г. банката е уведомила БНБ, че е готова да стартира процеса на надзорен диалог във връзка с капиталовите планове и планиране на извършване на разпределение на дивидент в размер на 14 300 000 лева от реализирана печалба след данъци за 2024 година.

Не са възникнали коригиращи събития или други значителни некоригиращи събития между датата на самостоятелния финансов отчет и датата на оторизирането му за издаване, с изключение на описаното по-долу некоригиращо събитие.